
SZÖVEGÉRTÉS-SZÖVEGALKOTÁS „A”

1–2. ÉVFOLYAM

OLVASÁS

MINTAMODULOK AZ ÉN, TE ... MI CÍMŰ KÖNYV FELDOLGOZÁSÁHOZ

AZ ELVESZETT DÍNÓ

HALNEVELDE

PIACON

CIRKUSZBAN

ISKOLA UTÁN

FÜGGELÉK

AZ ELVESZETT DÍNÓ

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem lehet és nem szabad kötelező jellegű előírásnak tekinteni. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

Szóbeli beszámoló személyes élményről/feldolgozott olvasmányról. A cím rendező szerepének megfigyelése. Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása elmondással és feladatmegoldással. A hangos és néma olvasás gyakorlása. Tapasztalatszerzés egyszerű szavak elválasztásáról. Válogató másolás nyomtatott szövegről, tollbamondás.

IDŐKERET

4 x 45 perc

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

7-9 éves korosztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

Tágabb környezetben: Ember és társadalom, Ember a természetben, Művészetek: ének-zene, dráma és tánc

Szűkebb környezetben: beszéd (szókincsfejlesztés, életjátékok, szövegalkotás, dráma), rövid irodalmi és rövid hétköznapi szövegek feldolgozása, szociális, életviteli és környezeti kompetencia

Megelőző tevékenységek: beszélgetőkör, dráma-életjátékok, mesehallgatás, rövid mondatok értő, néma olvasása, nyelvtani tapasztalatszerzés: megfigyelések a szavak szótagolásáról és elválasztásáról, mondatkezdő nagybetű, írástechnikát és a helyesírást fejlesztő gyakorlatok: szavakban hiányzó betűk pótlása, analóg szósorok írása, szavak nagy kezdőbetűje szavak, szó szerkezetek, mondatok írása másolással írott vagy nyomtatott mintáról, látó-halló előkészítés után tollbamondással,

Ajánlott követő tevékenységek: szóbeli szövegalkotás, szavak-szókapcsolatok és mondatok értelmezése, szavak értelmezése szövegösszefüggésben, szótagok kiegészítése szavakká, szavak elválasztása, szóalkotás, mondatalkotási és mondatkapcsolási gyakorlatok képek segítségével. Nyelvtani tapasztalatszerzés: a szavak szerkezete, a mondatfajták (kijelentő, kérdő) a beszélő szándéka szerint

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

A gondolatok egyszerű, érthető megfogalmazása

Az olvasási technika eszközzé fejlesztése az értő olvasás minőségének emelése érdekében.

A szöveg elsődleges megértése és mélyebb értelmének keresése elemző műveletek segítségével

Az önálló tanulás képességének alapozása, az önálló feladatmegoldás algoritmusa

VÁZLAT

LEPÉSEK, TEVEKÉNYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSEGEK	CÉLCSOPORT / A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	MUNKAFORMA	ESZKÖZ / FELADAT / GYŰJTEMÉNY
I. Ráhangelődés 10 perc				
MINIÓRA- Mesehallgatás Bálint Ágnes: <i>Mazsola és Tádé</i> c. könyvből a <i>Vigyítik haza</i> c. történet tanítói felolvasása,	Emlékezet, mindennapi élethelyzetek felidézése Figyelem, fantázia Hosszabb irodalmi szöveg tartalmának felfogása		Osztály	Bálint Ágnes: <i>Mazsola és Tádé</i> c. könyve <i>Vigyítik haza</i> c. szöveg 1. sz. melléklet
II. Reflektálás 15 perc				
MINIÓRA – BESZÉLGETŐKÖR tanulói reflexiók A hónap könyve	Irányított megfigyelés több szempont szerint, szókincsbővítés, saját vélemény kifejezése juttatása, együttműködés, kreatív írás		Osztály/Csoport	2. sz. melléklet Csomagolópapírok, fíctollak, papírcsíkok, A/4-es lapok
III. Jelentésteremtés 20 perc				
1. A) OLVASÓNAPLÓ	Egyszerű információk felidézése, a hallott/olvasott szöveghez való viszonyulás, együttműködés	Szövegértelmezés területén segítséget igénylő tanulók	Homogén csoport	3. sz. melléklet, papírlapok, filc
1. B) OLVASÓNAPLÓ	Egyszerű információk felidézése, a feladat-szövegek elemzése, hallott/olvasott szöveghez való viszonyulás, együttműködés		Homogén csoport/pár/ egyéni munka	3. és 4. sz. melléklet
IV. Ráhangelődés 20 perc				
1. <i>Elcsztetem zsebkendőmet</i> c. népi játék	Irányított megfigyelés, információkeresés, információrangsorolás, szövegpredukálás, együttműködés		Előre megtervezett heterogén csoportmunka	5. sz. melléklet, szövegsíkok borítékok, csomagolópapír, gyurmáragasztó
a) csoportalakítás				
b) feladat-megbeszélés				
c) tanítói segítségnyújtás				
d) önellenőrzés				
e) hangos felolvasás csoportonként				
f) körjáték eljátszása				

<p>V. Jelentésteremtés 50 perc</p>	
<p>1. JÓSLÁSTÁBLA Ötletroham (15 perc)</p>	<p>Cím és szöveg közötti kapcsolat felfedezése, következtetés</p>
<p>2. SZÖVEGSEL VALÓ ISMERKEDÉS Szövegű, tanítói bemutató olvasás (10 perc)</p>	<p>Az olvasmány tartalmának követése Jóslások igazolása, helyesbítése</p>
<p>3. KÉRDEZÉS PÁRBAN A szöveg tartalom elsődleges megértésének ellenőrzése- beszélgetés a szövegről A szöveg által keltett első benyomások, élmények megfogalmazása (10 perc)</p>	<p>Szóbeli szövegalkotás A történések folyamatának tartós követése Kérdésekre adekvát válaszok adása</p>
<p>4. A tartalmi megértés segítése, pontosítása (15 perc)</p> <p>a) Válogató olvasás önállóan, kérdések alapján b) Ellenőrzés párokban c) Megjelölt mondatok írása füzetbe</p>	<p>Lényeges információk kiemelése, véleményalkotás Néma, értő olvasás</p>
<p>4. B) A tartalmi megértés segítése, pontosítása</p> <p>a) Válogató olvasás kérdések alapján, tanítói segítséggel b) Ellenőrzés csoportosan d) Megjelölt mondatok írása füzetbe</p>	<p>Jó ütemben olvasó, szövegben jól tájékozódó tanulók</p>
<p>VI. Reflektálás 10 perc</p>	
<p>VISSZATEKINTÉS Beszélgetés a megélt és az olvasott történetről</p>	<p>Lényeges információk kiemelése, véleményalkotás, hangos, értelmző olvasás</p>
<p>VII. Jelentésteremtés 35 perc</p>	
<p>1. TÖRTÉNETKERET-TÖRTÉNETTÉRKÉP</p> <p>a) Csoportalakítás-szerepkörök b) Történetkeret/ történeti térkép kitöltése c) Ellenőrzés csoport szóforgóval d) Írás füzetbe (másolás, válogató másolás, tollbamondás)</p>	<p>Vizuális és verbális információk megfigyelése, önértelmező szöveg reprodukálás Összefüggések keresése</p>
<p>Osztály</p>	
<p>Heterogén csoportok (előre, tudatosan megtervezett)</p>	
<p>9–10. sz. melléklet szókarták, papírcsíkok szerepkörtárcák, füzet</p>	

6. sz. melléklet,
Jóslástábla.

7. sz. melléklet,
Az elveszett dínó c. szöveg

Heterogén páros munka

8. sz. melléklet,
mondatkártyák,
írásvetítő, papírcsíkok,

8. sz. melléklet
kérdései szóban, füzet

Osztály

Heterogén csoportok
(előre, tudatosan
megtervezett)

9–10. sz. melléklet
szókarták, papírcsíkok
szerepkörtárcák, füzet

	Osztály	
<p>2. DRAMATIKUS JÁTÉK</p> <ul style="list-style-type: none"> – szerepek szerinti dramatikus játék, – helyzetgyakorlat: ajándékozás, észreveszem, hogy elveszett a kedvenc tárgyam, vigasztalás, keresés lehetséges módjai stb. 	<p>Dramatikus kifejezőkészség</p> <p>Figyelem, gondolkodás, empátia</p> <p>Az olvasottak elképzelése, bemutatása</p>	
<p>VIII. Reflektálás 20 perc</p>		
<p>A) KIÉPÍTŐKÁRTYA</p> <p>Önértékelés befejezetlen mondatokkal.</p> <p>Pl. Ma legjobban tetszett az, amikor... Én ma azt jegyeztem meg...</p> <p>B) Értékelő kártya</p>	<p>Önértékelés képességének fejlesztése</p> <p>Jó szövegértési és szövegalkotó képességgel rendelkező tanulók</p> <p>Olvasott szövegről tárgyszerű reagálás</p> <p>Lassabban haladó, gyengébb szövegértelmező képességű tanulók</p>	<p>11. sz. melléklet</p> <p>12. sz. melléklet</p>
<p>DIFFERENCIÁLÁSRA ALKALMAS FELADATOK</p>		
<p>1. A) EGY TÉMÁRÓL KÜLÖNBÖZŐ SZEREPEKBEN</p> <ul style="list-style-type: none"> a) témakijelölés b) ötletbörze c) kreatív írás d) írásmunkák felolvasása <p>B) EGY TÉMÁRÓL KÜLÖNBÖZŐ SZEREPEKBEN</p> <ul style="list-style-type: none"> a) témakijelölés b) ötletbörze c) szóbeli szövegalkotás tanítói segítséggel 	<p>Összefüggő történetalkotás szóban/írásban, kifejezőkészség fejlesztése, rugalmas gondolkodás, kreatív írás</p> <p>Heterogén összetételű párok/csoportok</p> <p>A) Írásban önálló szövegalkotásra képes tanulók</p> <p>B) Szóbeli szövegalkotásban segítséget igénylő tanulók</p>	<p>fűzet</p>
<p>2. OLVASÁSTECHNIKAI GYAKORLATOK</p> <p>A) Szótagolt szavak, kifejezések</p> <p>B) Szintetizált szavak, kifejezések</p>	<p>Szóalakok felismerése, szövegolvasás, válogató olvasás</p> <p>Heterogén összetételű párok/csoportok</p>	<p>15. sz. melléklet</p> <p>16. sz. melléklet</p>

3. RENDEZGETŐ	Információrangsorolás, ok-okozati viszonyok megértése	A) Hosszabb szöveg befogadására képes, gyorsabb ütemben haladó gyerekek B) Rövidebb, egyszerű szöveg befogadására képes, lassabb ütemben haladó gyerekek	Heterogén csoportok	13. sz. melléklet
a) Szavak, kifejezések helyének megkeresése hiányos szövegben b) A szöveg mondatainak sorba rendezése				14. sz. melléklet olló, ragasztó, fűzet
4. ÖSSZEHASONLÍTÁS, VÁLOGATÁS	Információrangsorolás, ok-okozati viszonyok megértése	A) Hosszabb szöveg befogadására képes, gyorsabb ütemben haladó gyerekek B) Rövidebb, egyszerű szöveg befogadására képes, lassabb ütemben haladó gyerekek	Heterogén csoportok	17. sz. melléklet
A) a) Igaz-hamis állítások b) Mondatok sorba rendezése az olvasott történet eseményei alapján				18. sz. melléklet Olló, ragasztó, fűzet
B) Szavak sorba rendezése az olvasott történet eseményei alapján				19. sz. melléklet
5. KÉPZELD EL!	Szövegösszefüggés megteremtése önállóan, információk kritikai feldolgozása Történet grafikus ábrázolása	A) Hosszabb szöveg befogadására képes, gyorsabb ütemben haladó gyerekek B) Rövidebb, egyszerű szöveg befogadására képes, lassabb ütemben haladó gyerekek	Heterogén csoportok	
Mélyebb szövegértésre irányuló elemző műveletek A) Szavak értelmezése szövegösszefüggésben B) Képregény rajzolás				
6. SZEMFÜLES	Információkeresés, kérdésekre adekvát válaszok adása	Jó szövegértési képességgel rendelkező gyerekek	Homogén csoport	20. sz. melléklet
Mélyebb szövegértésre irányuló elemző műveletek				Papír, filc
7. ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS	Analízis- szintézis, megfigyelés, ráismerés, problémamegoldás	A) Szavak szótagokra bontásában biztos tanuló B) Szavak szótagokra bontásában még bizonytalan tanuló		Az elveszett dínó c. szöveg és illusztráció, vonalas fűzet
1. Szótagolás-elválasztás, tapasztalatszerzés az olvasott szöveg szavainak felhasználásával Visszhang játék 2. A/B Szótagolás-elválasztás illusztráció felhasználásával Egy-két-három-több tagú szavak gyűjtése Szavak szótagszám szerinti csoportosítása, szavak önálló a leírása				

A FELDOLGOZÁS MENETE

I. RÁHANGOLÓDÁS

I/1. MINIÓRA – MESEHALLGATÁS

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Minióra: A minióra olyan rövid rész a tanítási órában, amellyel fel szeretnénk hívni a gyerekek figyelmét egy témára vagy az ehhez kapcsolódó gondolatra. Többnyire az óra elején kerülhet rá sor. Időtartama néhány perctől 10-15 percig terjedhet. Ebben az esetben irodalmi minióráról van szó, amely könyvek részleteivel, az olvasás folyamatával foglalkozik. Az irodalmi téma tartalmazhatja az osztály előtt tartott hangos felolvasást.

Mesehallgatás: Beszélgetőkörben ülünk le a gyerekekkel. Olvassuk fel hangosan a gyerekeknek Bálint Ágnes *Mazsola és Tádé* c. könyvéből, a *Vigyük haza* c. történetet. Felolvasás közben, néha-néha kiszólhatunk a szövegből: Milyen állat Tádé? Neked van-e tengeri malacod? Tűnt-e már el a lakásban?

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: irányított megfigyelés egy szempont szerint szókincsbővítés, saját vélemény kifejezésre juttatása, együttműködés

ESZKÖZÖK: Bálint Ágnes: *Mazsola és Tádé* című könyvéből a *Vigyük haza* című szöveg (Holnap Kiadó), lásd a függelékben!

II. REFLEKTÁLÁS

II. MINIÓRA – BESZÉLGETŐKÖR

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A mesehallgatás után beszéljünk a gyerekekkel, lehetőséget teremtve arra, hogy azok reflektáljanak, reagáljanak a hallottakra. Célja nem a tanulók ellenőrzése, értékelése, hanem olyan párbeszéd kezdeményezése, amelyet az olvasók, hallgatók folytatnak az olvasottakról, a hallottakról: Az olvasottakra való reagálás alapvetően fontos tevékenység a gondolkodó olvasóvá válás folyamatában. Az olvasói reagálás lehetőséget teremt arra, hogy az olvasás társas, közösségi élménnyé váljon, folyamatos párbeszéd alakuljon ki az olvasottakkal kapcsolatban a tanító és a gyerekek, tanuló és tanuló, valamint a csoportok és a gyerekek között.

AJÁNLOTT KÉRDÉSEK

a)

- Nektek van-e kedvtelésből tartott állatok?
- Hogyan gondozátok őket?
- Mi a különbség a vadállatok és a kedvtelésből tartott állatok között?
- Van-e különbség az emberi lények és az állatok között?
- Gondolkodnak-e az állatok?
- Éreznek-e fájdalmat az állatok?
- Történt-e már veled olyan eset, hogy találtál elveszett állatot? Mire gondoltál akkor?
- Mit érezhetett, mit gondolhatott a talált állat?
- Mit éreztetek, ha számotokra kedves tárgyat veszítettetek el?
- Hogyan kerestétek az elveszett tárgyakat?
- Találtak-e már tárgyakat, állatokat, amelyek nem a tieitek? Stb.

b)

- Milyen érzéseitek voltak a történet hallgatása közben?
- Melyik a legkedvesebb, legszimpatikusabb szereplő? Miért?
- Kit nem szerettél ebben a történetben? Miért?
- Mit tettél volna máként Mazsola helyében? Tádé helyében?

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

- a) Az eszmecsere folyamatában érdeklődhetünk a gyerekek olvasása iránt, ösztönözhetjük őket, segíthetjük őket a megértés és a jelentésteremtés folyamatában. A beszélgetés legnagyobb haszna az, hogy olyan személyes kapcsolat alakul ki a tanító és a gyerekek között, melyben jobban megismerhetjük a gyerekek érdeklődését, feltérképezhetjük képességeiket, s ez a differenciált egyéni fejlesztés egyik támpontja lehet.
- b) Lehetőség van arra is, hogy egy tanuló mutassa be a könyvet, és annak egy fejezetéből olvasson fel egy részletet. A tanító esetleg befejezheti a részlet bemutatását. Ez a helyzet alkalmat adhat arra, hogy a gyerekek megismerhessék a könyv nyelvezetét. A részlet bemutatása a gyerekeknek segítségére lehet abban, hogy eldöntsék, el fogják-e ők is olvasni ezt a könyvet.
- c) Készítsünk nagyobb karton és csomagolópapír felhasználásával a falra egy figyelemfelkeltő plakátot. Minden hónapnak legyen meg az osztály által kiválasztott könyve. Pl.: Szeptember „A hónap könyve” – Bálint Ágnes *Mazsola és Tádé* (2. sz. melléklet)

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

A hónap könyve	
Cím	
Szerző	
Szereplők	
Probléma	
Megoldás	
Legkedvesebb szereplőim	
Szereplők, akiket nem kedveltem a történetben	
Legizgalmasabb rész a történetben	
Melyik szereplő „bőrébe” szeretnél belebújni? Miért?	

Legyen elérhető helyen gyurmaragasztó és papírcsíkok. Erre a gyerekek felírhatják az instrukciók alapján az észrevételeiket. Ezeket a történetek elolvasása után, összefoglaló feladatokban is felhasználhatjuk. A gyerekek is készíthetnek ezen szempontok alapján az olvasottakról feljegyzéseket saját füzetükbe. Fénymásoljuk le a táblázatot, és ragasszák be a füzetükbe. Legyen lehetőség több Mínióra keretében a gyerekek által ajánlott könyvek bemutatására, a táblázat alapján történő bemutatására.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: irányított megfigyelés több szempont szerint szókincsbővítés, saját vélemény kifejezésre juttatása, együttműködés, kreatív írás

ESZKÖZÖK: kifüggeszthető nagy ív papírok (csomagolópapír), vastag filctollak, kijelölő filcek, A/4-es papírlapok, papírcsíkok, ceruza

III. JELENTÉSTEREMTÉS

III.1. A OLVASÓNAPLÓ

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az **olvasónapló** olyan technika, mely lehetőséget teremt tanulóknak és tanár, diáknak és diáknak, illetve a diáknak önmagával folytatott interakciójára irodalmi alkotások kapcsán. Célja, hogy a tanulóknak a technika alkalmazása során kialakuljon az a szokás, hogy olvasmányaikra reflektáljanak. A napló tehát **nem** az olvasottak rövid tartalmi ismertetése (mint hagyományosan), hanem olvasói vélemények, észrevételek, gondolatok írásban való rögzítése.

III.1. A) Homogén csoport: Lassú ütemben olvasók, a szövegértelmezés területén segítséget igénylő tanulók. Gyűjtsük magunk köré az adott csoportot! Osszunk mindegyiküknek egy-egy olvasólapot!

Beszéljük meg a lapon lévő szempontokat. Ezután engedjük, hogy minden kisgyerek önállóan töltsse ki a táblázatot. Mindegyikük azt és annyit, amennyit úgy érez, hogy meg tud önállóan csinálni. 5-7 perc letele után, közös megbeszélés keretében hallgassuk meg a gyerekeket. Majd töltsük ki a táblán lévő táblázatot, amely már a közös konszenzus alapján született.

3. SZÁMÚ MELLÉKLET

VIGYÜK HAZA!	
Szereplők	
Mi a probléma?	
Megoldás	
Legkedvesebb szereplőim a történetben	
Szereplők, akiket nem szerettem a történetben	
Legizgalmasabb rész a történetben	
Melyik szereplő „bőrébe” szeretnél belebújni? Miért?	

III.1. B) OLVASÓNAPLÓ

Egyéni, páros vagy homogén csoportmunka (a tanító dönti el a munkaformát az osztály képességei alapján). Jó ütemben és jó szövegértő képességgel rendelkező tanulók, tanulócsoportok számára.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek dolgozhatnak önállóan, párokban vagy négyfős csoportokban is.

- Töltsék ki az Olvasónaplót a meghallgatott fejezet alapján!
- Párokban vagy csoport szóforgóval vitassák meg a kiöltött Olvasónaplókat!

III.2. IDŐKITÖLTŐ FELADAT/REFLEKTÁLÁS

Amennyiben hamarabb elkészülnek a gyerekek a munkájukkal, az alábbi feladatokat IDŐKITÖLTŐ feladatként használhatjuk.

- csoporthoz** tartozó gyerekeknek: Írjanak két igaz és egy hamis állítást a történettel kapcsolatosan. Feladatuk az lesz, hogy felolvassák majd a társaiknak, akik eldöntik azok valóságtartalmát.
- csoporthoz** tartozó gyerekeknek: Töltsék ki a táblázatot! 4. számú melléklet

4. SZÁMÚ MELLÉKLET

KÉRDÉS	VÁLASZ	INDOKLÁS
Mi okozta a történetben a problémát?		
Melyik szereplő szeretnél lenni a történetben?		Azért, mert
Melyik szereplő nem szeretnél lenni a történetben		Azért, mert
Mi az, ami tetszett a történetben? Miért?		

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

- A tanító kezdetben kérdésekkel segítheti a diákok naplókészítését, hogy elkerüljék a cselekményismertetést, és a könyvvel kapcsolatban személyes megnyilatkozásokra készítse őket.
Mi nem tetszett a történetben? Miért? Mit tennék másképpen, ha te lennék Mazsola/Manócska /Tádé stb. helyében?
- Kérjük meg tanítványainkat arra, hogy amikor irodalmi művet/ a mű részletét, fejezetét olvassák, bizonyos időközönként álljanak meg az olvasásban, és a számukra előre elkészített „olvasónapló” segítségével készítsenek rövid jegyzetet a számukra érdekes történésekről, szereplőkről gondolatokról. Fűzzenek egyéni megjegyzéseket, véleményt az olvasottakhoz, vagy tegyenek fel kérdéseket.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: egyszerű információk felidézése, a feladatszövegek elemzése, hallott vagy olvasott szöveghez való viszonyulás, szókincsbővítés, együttműködés, kreatív írás

ESZKÖZÖK: 3. és 4. számú melléklet, nagy ív papírok (csomagolópapír), vastag filctollak, kijelölő filcek, A/4-es papírlapok, ceruza

IV. RÁHANGOLÓDÁS

IV. 1. „ELVESZETTEM ZSEBKENDŐMET”

TERVEZETT IDŐ: 20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- Heterogén csoportalakítás: A csoportalakítás történhet spontán vagy előre megtervezett módon. Az osztály létszámától függően 4-6 fős csoportokra lesz szükség. Ebben az esetben heterogén csoportokat alkossunk. Tegyük borítékba az általunk megtervezett módon az egy-egy csoportban dolgozó tanulók nevét. Számozzuk meg, vagy jelöljük valamilyen jellel, szimbólummal a csoportok helyét, asztalát. Kérjünk meg egy tanulót az osztályból, hogy húzzon egy borítékot és egy jelet. Miután minden csoport elhelyezkedett, kérjünk meg egy-egy kisgyerekeket a Szóvivő, Jegyző szerepkörének ellátására. Indokoljuk meg a döntésünket az osztály előtt elmondva. Lehetőség szerint kérjük ki a gyerekek véleményét is. Idézzük fel közösen azt is, mi lesz a feladatuk.
- Minden csoportnak osszuk ki csomagolócsíkokon vagy papírcsíkokon a népdal szövegét és zárt borítékban a helyes szöveget (5. számú melléklet).
Kérjük meg a csoportokat, hogy némán dolgozzon minden csoporttag. Mimetikus jelekkel segíthetik csak egymást. Egy kisgyerek több csíkot is húzhat. Szabály azonban, hogy mindenkinek ki kell vennie a részét a munkából! A feladatuk, hogy egyénenként is, majd a csoportnak együtt is sorba kell tenniük a népdal szövegét. Fontos, hogy segítsék egymást, és közös munka eredményeként szülessen meg a helyes sorrendje a soroknak.

5. SZÁMÚ MELLÉKLET

Elvesztettem zsebkendőmet,
szidott anyám érte.
Annak, aki megtalálja,
csókot adok érte.
Szabad péntek,
szabad szombat,
szabad szappanozni.
Szabad az én galambomnak
egypár csókot adni.

- c) Járjunk körbe, figyeljük, szükség esetén segítsük a munkát.
d) Az idő leteltével a csoportok vegyék elő a borítékból a helyes sorrendet tartalmazó lapot, és hasonlítsák össze a munkájukkal. Szükség esetén javítsák.
e) Szólítsuk a csoportokat tetszőleges sorrendben a népdal szövegének felolvasására (soronként, gondolatonként).
f) Az a csoport, amelyiknek kedve van el is játszhatja az osztálynak a játékot.
A körjáték két-három csoportban is játszható, attól függően, hány gyerek van, és mekkora a tér. Azok játszanak, akik szívesen vesznek részt körjátékban.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: irányított megfigyelés, információkeresés, információ-rangsorolás, szöveg reprodukálás, együttműködés, kreatív írás

ESZKÖZÖK: 5. számú melléklet szövege a csoportok számának megfelelő számban, ugyanez a szöveg soronként felszabdalva, kifüggeszthető, nagy ív papírok (csomagolópapír), gyurmaragasztó

V. JELENTÉSTEREMTÉS

V. 1. JÓSLÁSTÁBLA

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ötletroham: Tegyük fel jól látható helyre a feldolgozandó szöveg címét. Jósolják meg a gyerekek, hogy a cím alapján miről fog szólni a történet. Gyűjtsenek a gyerekek a Jóslástáblában (6. számú melléklet) lévő kérdéseknek megfelelő szavakat, kifejezéseket.

- Frontális munka esetében: A szempontok alá írjuk be a gyerekeke jóslatait.
- Páros munka esetén: A párok töltsék ki a Jóslástáblázatot (5 perc). Ezután hallgassuk meg a párok jóslatait. A szempontok szerint haladjunk. Hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy figyelmesen hallgassák egymást, és az azonos gondolatokat még egyszer már ne ismételjék meg.

- Írás-másolás:

Szó és kifejezésgyűjtés, másolás

Hiányos mondatok befejezése

2-3 mondatos szöveg alkotása írásban

Egy címről különböző szerepekben való szövegalkotás (Ezt mondta apu...)

Címhez tartozó vázlatpontok összegyűjtése

Illusztráció készítése stb.

6. SZÁMÚ MELLÉKLET

AZ ELVESZETT DÍNÓ

JÓSLATAINK		
SZEREPLŐK (KI? MI? KIK? MIK?)	HELYSZÍNEK (HOL?)	ESEMÉNYEK (MIT CSINÁL? MI TÖRTÉNIK?)

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

- Használjuk az egyezményes csöndjelet, mely jelzi a gyerekeknek, hogy hagyják abba a beszélgetést, és fordítsák a figyelmüket a tanítóra. Ugyanígy alkalmazzuk ezt a térszervezéshez, a csoportok bemutatóinak irányításához.
- Az elhangzó ötleteket tilos minősíteni, hiszen rossz ötlet nincs.
- Ha a tanító a háttérből irányít, elérheti, hogy a gyerekek egymással kommunikáljanak, így elősegíti a gondolatok szabad kifejezését.

V. 2. SZÖVEGGEL VALÓ ISMERKEDÉS

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- a) Szöveghű, tanítói bemutató olvasás: Olvassuk fel a gyerekeknek a szöveget. (7. sz. melléklet)
- b) Beszélgessünk a „plüss mackó” kifejezésről.
- c) Hasonlítsák össze a gyerekek a halottakat a jóslataikkal.

V. 3. KÉRDEZÉS PÁRBAN

A szövegtartalom elsődleges megértésének ellenőrzése

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- a) Az egymás mellett ülő gyerekek alkossanak egy-egy párt.
- b) Először minden kisgyerek olvassa el önállóan a történetet.
- c) Ezután a párok felváltva kérdezzék egymást a szöveg alapján. A szöveget közben nézhetik! A gyerekek addig kérdezik egymást, amíg ki nem fogynak a kérdésekből, vagy a kijelölt idő le nem telik.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Azokat a tanulókat, akik nagyon lassú ütemben olvasnak, szövegértési gondjuk van, vagy szóbeli szövegalkotásuk nehézkes, gyűjtsük magunk köré.

Megtehetjük a következőket:

- Mi olvassuk mondatonként/szakaszonként a szöveget, és a gyerekek Szóforgó keretében tegyenek fel kérdéseket. (Határozzuk meg a „forgó” irányát, és így a gyerekek szólítás nélkül tudják, mikor következnek.)
- A gyerekek olvassák mondatonként/szakaszonként a szöveget, a tanító ad mintát a kérdések megfogalmazására.
- Önállóan olvassák a gyerekek mondatonként/szakaszonként a szöveget. Minden elolvasott egység után megállunk, és felteszik a kérdéseiket. Segítsük őket, adjunk lehetőséget a társak segítségének.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: koncentrált figyelem a kifejezések tartalmára, jóslatok (címek) megfogalmazása, összefüggő történet elmondása, kifejezőkészség fejlesztése, rugalmas gondolkodás, empátia, tolerancia

ESZKÖZÖK: jóslástábla(6. sz. melléklet), papírcsíkok, gyurmaragasztó

V. 4. A TARTALMI MEGÉRTÉS SEGÍTÉSE, PONTOSÍTÁSA

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

V. 4. A) Jó ütemben olvasó, a szövegben jól tájékozódó gyerekeknek, páros munkával

- a) Válogató olvasás önállóan, kérdések alapján
- b) Ellenőrzés párokban
- c) Megjelölt mondatok írása tollbamondással füzetbe

Válogató olvasás kérdések alapján: Ennél a feladatnál előzetesen tervezzük meg az együtt dolgozó párokat! Írásvetítőn vagy a táblára írva kérdésekre kell a megfelelő választ a gyerekeknek megtalálniuk, és a kérdések mellé tett jelekkel jelölniük a helyes választ a szövegben. (8. sz. melléklet)

8. SZÁMÚ MELLÉKLET

Kitől kapta Bálint a dínót? *

Hol vesztette el? ☒

Mivel lepte meg az édesapja? ×

Hol találták meg az elveszett játékot? **

V. 4. B) Lassú ütemben olvasó, szövegértési gondokkal küzdő vagy a szövegben nehezen tájékozódó gyerekek. Őket gyűjtsük magunk köré.

Minden kisgyerek előtt legyen ott a szöveg.

- a) Adjuk meg az utasítást, a gyerekek keressék meg a szövegben a választ, s jelöljék a megadott jelekkel.

Pl: Azt a mondatot jelöld, amelyikből megtudod, hogy

Kitől kapta Bálint a dínót? *

Hol vesztette el? ☒

Mivel lepte meg az édesapja? ×

Hol találták meg az elveszett játékot? **

- b) Ezután olvassák fel hangosan a megjelölt mondatokat, a többiek ellenőrizték a saját munkájukat.

- c) Másolják le azt a mondatot a füzetükbe, amelyik a legjobban tetszett nekik. Önellenőrzéssel javítsanak.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: jóslatok igazolása, helyesbítése, saját megértés kérdőre vonása, kérdésekre adekvát válaszok megadása, hangos értelmező olvasás

ESZKÖZÖK: szókétyák, papírcsíkok, gyurmaragasztó, írásvetítő

VI. REFLEKTÁLÁS**VI. VISSZATEKINTÉS**

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Kérdezzük meg a gyerekeket, hogy történt-e már velük hasonló eset? Hallottak-e már hasonló történetet? Esetleg olvastak, vagy a televízióban láttak már ilyet. Beszélgessünk a megélt és az olvasott történetről. Hasonlóságokról, különbségekről. Mit tennének, ha ők találták volna meg Bálint játékát?

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: vizuális és verbális információk megfeleltetése, önértelmező szövegproduktálás

VII. JELENTÉSTEREMTÉS

VII. TÖRTÉNETKERET – TÖRTÉNETTÉRKÉP

TERVEZETT IDŐ: 25 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- a) Alakítsunk előre megtervezett módon heterogén, 4-6 fős csoportokat. Tegyük borítékba az általunk megtervezett módon az egy-egy csoportban dolgozó tanulók nevét. Számozzuk meg, vagy jelöljük valamilyen jellel, szimbólummal a csoportok helyét, asztalát. Kérjünk meg egy tanulót az osztályból, hogy húzzon egy borítékot és egy jelet. Miután minden csoport elhelyezkedett, tegyünk javaslatot a Szóvivő, Jegyző szerepkörét betöltő tanulókra minden csoportból. Indokoljuk meg a döntésünket. Kérjük ki a gyerekek véleményét is.
- b)

- **TÖRTÉNETKERET** kitöltése két-két csoportban (9. számú melléklet)

Az olvasottak összefoglalására alkalmas technika.

A gyerekeknek a történet tartalmát összefoglaló hiányos szöveget kell kiegészíteniük.

9. SZÁMÚ MELLÉKLET

AZ ELVESZETT DÍNÓ

A főszereplőt.....hívják.

Kapott a..... egy

A problémát az okozza, hogy kedvencét afelejtette

A szülei nem tudták

Kedvenc játékát a találták meg.

- **TÖRTÉNETTÉRKÉP** kitöltése két-két csoportban (10. számú melléklet)

Az elbeszélő szövegek szerkezetének feltárását segítő technika. Alkalmazása során a következő történetalkotó elemeket kell összegyűjteni:

HELY, IDŐ, SZEREPLŐK, A PROBLÉMA, 1. FONTOS ESEMÉNY, 2. FONTOS ESEMÉNY, 3. FONTOS ESEMÉNY, MEGOLDÁS

10. SZÁMÚ MELLÉKLET

AZ ELVESZETT DÍNÓ

HELY.....(villamos, villamos végállomása)

IDŐ.....(reggel, délután)

SZEREPLŐK.....(Bálint, nagypapa, szülei.)

A PROBLÉMA.....(Bálint elveszíti kedvenc játékát.)

1. FONTOS ESEMÉNY.....(Bálint dínót kap ajándékba.)

2. FONTOS ESEMÉNY.....(A villamoson elveszíti kedvencét.)

3. FONTOS ESEMÉNY.....(A villamos végállomásán megtalálják a játékot.)

MEGOLDÁS.....(Bálint boldog.)

Nagyméretű papíron készítsük le a történetterképet. A csoportok közös munkával oldják meg a feladatot.

- c) Ellenőrzés csoport szóforgóval

- A csoportok Szóvivői egymás után bemutatják a megoldásokat. Közös megvitatásra, kiegészítésre ekkor kerülhet sor.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

- A gyerekek lemásolhatják a füzetükbe a történetterképet.
- Tollbamondással lediktálhatjuk az eseményeket füzetbe a cím felírása után.
- A jó képességű gyerekek emlékezetből is leírhatják.
- Mindig legyen alkalom az írás előtt az írástechnikai, helyesírási tudnivalók megfigyelésére, megbeszélésre
- Ha pár- vagy csoportmunkában dolgoztak a gyerekek, azt követően a tanulók párban vagy csoportban összevethetik munkájukat, megvitathatják a hasonlóságokat és különbségeket, illetve az eltérések és egyezések okait.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: egyszerű szöveg szerkezetének tudatosítása, ok-okozati viszonyok megértése, egyszerű következtetések megfogalmazása

ESZKÖZÖK: 9. és 10. számú melléklet, szókétyák, papírcsíkok, gyurmaragasztó

VIII. REFLEKTÁLÁS

VIII. 1. A) KILÉPŐKÁRTYA

TERVEZETT IDŐ: 20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Kérjük meg a gyerekeket, hogy egészítsék ki a mondatokat.

Alternatív megoldásként felajánlhatjuk az eddig alkalmazott ábrás értékelő lapokat is. Ki-ki kedve szerint töltsse ki valamelyiket. (11. sz. melléklet)

11. SZ. MELLÉKLET

1. A legfontosabb dolog, amit megtanultam,
2. Ami a leginkább tetszett,
3. Ami leginkább problémát okozott,
4. Akitől a legtöbbet tanultam,
5. Amit még szeretnék tudni,

VIII. 1. B) ÉRTÉKELŐ KÁRTYA

12. SZÁMÚ MELLÉKLET

IZGALMAS	HUMOROS	TANULSÁGOS
😊😊😊😊😊	😊😊😊😊😊	😊😊😊😊😊

ESZKÖZ: Minden tanulónak egy előre elkészített értékelő lapocska (12. sz. melléklet).

DIFFERENCIÁLÁSRA ALKALMAS FELADATOK

1. EGY TÉMÁRÓL KÜLÖNBÖZŐ SZEREPEKBEN

TERVEZETT IDŐ: 20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az eljárás lényege, hogy a tanulók különböző kommunikációs szerepekben és címzett(ek)nek írnak különféle témá(k)ról. Ezzel a technikával az alkotó írást gyakorolhatják. Fontos, hogy olyan témát jelöljünk ki, amely valóban érdekli a tanulókat, s valóságos állásfoglalásra készíti őket. Az írásbeli kommunikációban rejlő eszközöket csak akkor fogják megfelelően birtokolni a tanulók, ha a gyakorlás során valódi közönségnek, különféle célból és változatos kontextusban írhatnak.

Az eljárásban lényeges tényező az idő is. Legalább 10-15 perc legyen az írásra fordítható idő.

AZ ALKALMAZÁS MENETE

1. A téma kijelölése:

Jelöljünk ki az olvasott történethez kapcsolódóan egy témát az egész osztálynak, s ezt írjuk fel a táblára. Manócska elmeséli Varjú bácsinak Tádé történetét

2. Ötletbörze a szerepekről:

Minden tanuló válasszon magának egy személyt, akinek a nevében írni fog! Így a csoporton belül sokféle szemszögből vehetjük szemügyre a témát.

3. Hagyjunk időt az írásra!

4. A tanulók bemutatják munkájukat, ez különböző formákban történhet:

- felolvashatják kiscsoportokban,
- felolvashatják az egész osztály előtt,
- kitűzhetik a falújságra.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: összefüggő történetalkotás szóban és írásban, kreatív írás, rugalmas gondolkodás, empátia, tolerancia

ESZKÖZÖK: szókétyák, papírlapok

2. OLVASÁSTECHNIKAI GYAKORLAT

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ: a szóoszlopokat tartalmazó lapokat osszuk ki a homogén összetételű csoportnak vagy heterogén összetételű pároknak. A lassú ütemben, még olvasástechnikai gonddal küzdő gyerekek a szótagolt szószókat kapják. (15. számú melléklet)

Az egyik kisgyerek olvassa a szót, és mond hozzá egy számot (pl.: nagypapa 2), a társa kikeresi, elolvassa a szót és mellé írja a megadott számot. Felváltva, különböző színnel jelölve végighaladnak a szavakon. Az ellenőrzésnél a számot olvassák először és utána a szót. Egy ellenőrző kártyát tehetünk borítékban a párok asztalára.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: szóalakok felismerése, szövegolvasás, válogató olvasás

ESZKÖZ: 15. és 16. számú melléklet, ellenőrző kártyák

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A szöveg kifejezéseivel, mondataival is elvégezhetjük ezt a gyakorlatot.

3. RENDEZGETŐ – A TÖRTÉNET ESEMÉNYSORÁNAK SORBA RENDEZÉSE

A) Hosszabb szöveg befogadására képes, gyorsabb ütemben haladó gyerekek

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ

A 13. számú melléklet szavait vágják ki a gyerekek. Elevenítsék fel, ha szükséges, tanítói segítséggel az eseményt. A kinyírt szavak helyét keressék meg és ragasszák a hiányos szövegben a megfelelő helyre.

B) Rövidebb, egyszerű szöveg befogadására képes, lassabb ütemben haladó gyerekek

A 14. számú melléklet szavait vágják ki a gyerekek. Elevenítsék fel, ha szükséges tanítói segítséggel az eseményt. Majd a szavakat úgy próbálják meg egymás után helyezni, ahogy az a történet egymást követő eseménynek megfelel. A helyes sorrendet ragasszák be a füzetükbe.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Már felírhatják szabad írással a címet (nyomtatott, írott, nagy-kicsi betűk), s alá oldják meg a feladatokat.

Amennyiben egy tanuló elkészült, a tanító ellenőrizte a munkáját, megtörtént a javítás, megpróbálkozhat a másik feladatsorral.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: információrangsorolás, ok-okozati viszonyok megértése

ESZKÖZ: 13–14-es számú melléklet, olló, füzet, ragasztó, ceruza

4. ÖSSZEHASONLÍTÁS, VÁLOGATÁS

A) Hosszabb szöveg befogadására képes, gyorsabb ütemben haladó gyerekek

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ

A feladat megbeszélése, értelmezése után a gyerekek önálló munkát végeznek. (Igaz- hamis állítások eldöntése) Elolvassák a mondatokat. Azokat, amelyeket a szöveg szerint igaznak találnak, a választott színes ceruzájukkal beszínezik. (17. számú melléklet)

Körbejárva ellenőrizzük a megoldásokat. Ezután a gyerekek a színezett mondatokat vágják ki és helyezték az események történésének sorrendjébe. A helyes eseménysor megállapítása után beragasztják azokat a füzetükbe.

B) Rövidebb, egyszerű szöveg befogadására képes, lassabb ütemben haladó gyerekek

A szavakat úgy próbálják meg egymás után helyezni, ahogy az az események sorrendjének megfelel. A helyes sorrendbe állított szavakat ragasszák be a füzetbe.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Már felírhatják szabad írással a címet (nyomtatott, írott, nagy-kicsi betűk), s alá oldják meg a feladatokat.

Amennyiben egy tanuló elkészült, a tanító ellenőrizte a munkáját, megtörtént a javítás, megpróbálkozhat a másik feladatsorral

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: információrangsorolás, ok-okozati viszonyok megértése

ESZKÖZ: 17. és 18. számú melléklet, olló, ragasztó, füzet

5. KÉPZELD EL!

Mélyebb megértésre irányuló elemző műveletek. Szavak értelmezése szövegösszefüggésben. A szövegen kívüli, de a témához kapcsolódó feladat.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ

A melléklet egy hirdetés szövegét tartalmazza. Minden gyerek beragasztja a füzetébe. Önállóan elolvassák a rövid szöveget és minden gyerek a saját fantáziájának megfelelően húzza alá azt a szót, amelynek ő ezt a dínót képzeli. Közös megbeszélés követi az önálló munkát, majd rajzolás zárja ezt az egységet.

19. SZ. MELLÉKLET

Milyennek képzeld el Bálint kedvenc dínóját?

Húzd alá

FIGYELEM!

Keresem kedvenc dínómat!

Ismertető jegyei:

– Mérete:	kicsi	nagy	óriási.
– Színe:	piros	zöld	sárga.
– Különös ismertetőjele:	rövid nyakú	hosszú nyakú	nincs nyaka.
– Lábainak száma:	kettő	négy	száz.
– Testét	szőr	toll	pikkely borítja.

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: információkeresés, kérdésekre adekvát válaszok adása

ESZKÖZ: 19. számú melléklet, olló, füzet, színes ceruza

6. SZEMFÜLES

Válaszolj a kérdésekre a mese alapján! Húzd alá a helyes választ!

20. SZÁMÚ MELLÉKLET

Megtudtad-e a meséből kitől kapta ajándékba Bálint a dínót?

igen nem a mesében ez nincs benne

Bálint az iskolába utazott, amikor elveszítette kedvenc játékát?

igen nem a mesében ez nincs benne

Egy hétig sírt és szomorkodott.

igen nem a mesében ez nincs benne

Megtalálta-e a kedvenc játékát?

igen nem a mesében ez nincs benne

KIEMELT KÉPESSÉGEK, KÉSZSÉGEK: információkeresés, kérdésekre adekvát válaszok adása

ESZKÖZ: 20. számú melléklet, olló, ragasztó, füzet

7. ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS LEHETŐSÉGE

Szótagolás-eltávolítás tapasztalatszerzés az olvasott szöveg szavainak felhasználásával

1. Visszhang játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az anyanyelvi tapasztalatszerzésben való előrehaladás alapján gyűjtsünk ki szavakat a szövegből.

Ismertessük a feladatot: Mondok egy szót. Ti visszhangozzatok, DE SZÓTAGOLVA, tapssal (dobbantással, kop-pantással) kísérve.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A tanító mondja a szót szótagolva, a gyerekek folyamatosan. Csak az egy, kettő, négy tagú szavakat, összetett, hosszú mássalhangzós stb. szavakat szabad visszhangozni.

2. A) Szótagolás-eltávolítás (Jól ütemben haladó gyerekeknek)

Szógyűjtés, csoportosítás, önálló írás az illusztráció felhasználásával

Egy-két-három-több tagú szavak gyűjtése

Szavak szótagszám szerinti csoportosítása, önállóan gyűjtött szavak leírása

2. B) Szótagolás-eltávolítás (Lassúbb ütemben haladó gyerekeknek)

Szógyűjtés, az illusztráció felhasználásával, szótagszám szerinti csoportosítás, önálló írás

Egy-két-három-több tagú szavak gyűjtése

Szavak szótagszám szerinti csoportosítása, szótagokra bontott, eltávolított szavak leírása tanítói segítséggel

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

Bálint Ágnes *Mazsola és Tádé* című könyve, *Vigyük haza* című szöveg

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

A HÓNAP KÖNYVE	
Cím	
Szerző	
Szereplők	
Probléma	
Megoldás	
Legkedvesebb szereplőim	
Szereplők, akiket nem kedveltem a történetben	
Legizgalmasabb rész a történetben	
Melyik szereplő „bőrébe” szeretnél belebújni? Miért?	

3. SZÁMÚ MELLÉKLET

VIGYÜK HAZA!	
Szereplők	
Mi a probléma?	
Megoldás	
Legkedvesebb szereplőim a történetben	
Szereplők, akiket nem szerettem a történetben	
Legizgalmasabb rész a történetben	
Melyik szereplő „bőrébe” szeretnél belebújni? Miért?	

4. SZÁMÚ MELLÉKLET

KÉRDÉS	VÁLASZ	INDOKLÁS
Mi okozta a történetben a problémát?		
Melyik szereplő szeretnél lenni a történetben? Miért?		Azért, mert
Melyik szereplő nem szeretnél lenni a történetben? Miért?		Azért, mert
Mi az, ami tetszett a történetben? Miért?		

5. SZÁMÚ MELLÉKLET

Elvesztettem zsebkendőmet,
szidott anyám érte.
Annak, aki megtalálja,
csókot adok érte.
Szabad péntek,
szabad szombat,
szabad szappanozni.
Szabad az én galambomnak
egypár csókot adni.

6. SZÁMÚ MELLÉKLET

Az elveszett dínó

JÓSLATAINK		
SZEREPLŐK (KI? MI? KIK? MIK?)	HELYSZÍNEK (HOL?)	ESEMÉNYEK (MIT CSINÁL? MI TÖRTÉNIK?)

7. SZÁMÚ MELLÉKLET

Az elveszett dínó

Bálint dínót kapott ajándékba a nagypapájától. Kedvencét mindenhová magával vitte. Egy reggel a villamoson felejtette. Szülei hiába vigasztalták. Napokig sírt, szomorkodott.

Kapott egy csodaszép autóbust. De ő csak sírt tovább. Az édesapja egy plüss mackóval lepte meg. Bálint azonban csak a dínóra vágyott.

Elmentek a villamos végállomására. A villamoson felejtett tárgyak között ott volt Bálint dínója is.

Boldogan ölelte magához kedvencét.

8. SZÁMÚ MELLÉKLET

Jelöld meg a szövegben a kérdésekre válaszoló mondatokat!

Kitől kapta Bálint a dínót? *

Hol veszítette el? ✕

Mivel lepte meg az édesapja? ✕

Hol találták meg az elveszett játékot? **

9. SZÁMÚ MELLÉKLET

TÖRTÉNETKERET

Egészítsd ki a mondatokat az olvasott szövegnek megfelelően!

A főszereplőt hívják.

..... kapott egy

A problémát az okozza, hogy kedvencét a

..

..... felejtette.

A szülei nem tudták

Kedvenc játékát a
találták meg.

10. SZÁMÚ MELLÉKLET

TÖRTÉNETTÉRKÉP

Egészítsd ki a mondatokat az olvasott szövegnek megfelelően!

HELY

IDŐ

SZEREPLŐK

A PROBLÉMA

1. FONTOS ESEMÉNY

2. FONTOS ESEMÉNY

3. FONTOS ESEMÉNY

MEGOLDÁS

11. SZ. MELLÉKLET

KILÉPŐKÁRTYA

1. A legfontosabb dolog, amit megtanultam,

.....

2. Ami a leginkább tetszett,

.....

3. Ami leginkább problémát okozott,

.....

4. Akitől a legtöbbet tanultam,

.....

5. Amit még szeretnék tudni,

.....

12. SZÁMÚ MELLÉKLET

ÉRTÉKELŐ KÁRTYA

Színezd ki a nevető arcokat annak megfelelően, ahogy tetszett *Az elveszett dínó* című történet!

IZGALMAS	HUMOROS	TANULSÁGOS
		

13. SZÁMÚ MELLÉKLET

Egészítsd ki a hiányos mondatokat *Az elveszett dínó* című szöveg alapján!

sírt	Bálint kapott ajándékba.	autóbuszt
mackót	Egyszer a felejtette.	nevetett
elhagyott tárgyak	Napokig	ott felejtett
dínót	Kapott egy csodaszép	kutyát
cicát	Édesapja plüss vett neki.	dínóra
villamoson	A tárgyak között leltek rá a dínóra.	buszon

14. SZÁMÚ MELLÉKLET

Egészítsd ki a hiányos mondatokat *Az elveszett dínó* című szöveg alapján!

villamos végállo- másán	Marci kapott ajándékba.	elhagyott tárgyak
mackót	Egyszer a felejtette.	buszon
dínót	A leltek rá a dínóra.	villa- moson

15 SZ. MELLÉKLET

kapott	ajándékba	<i>nagypapájától</i>
mindenhová	REGGEL	FELEJTETTE
SZOMOR- KODOTT	<i>vigasztalták</i>	CSODASZÉP
vágyott	ELVESZETT	<i>boldogan</i>

16. SZ. MELLÉKLET

ka-pott		a-ján-dék-ba		<i>nagy-pa-pá- já-tól</i>	
min-den-ho- vá		REG-GEL		FE-LEJ-TET- TE	
SZO-MOR- KO-DOTT		<i>vi-gasz-tal-ták</i>		CSO-DA- SZÉP	
vá-gyott		EL-VE- SZETT		<i>bol-do-gan</i>	

18. SZ. MELLÉKLET

vigasztalták	ölelte	kapott	felejtette
elmentek	vágyott	vitte	sírt

Igaz vagy hamis?

- a) Színezd be az igaz állításokat!
- b) Nyírd ki az igaz állításokat tartalmazó mondatcsíkokat!
- c) Az események sorrendjében ragaszd őket egymás alá!

Egy reggel a villamoson felejtette a kedvenc dínóját.
Bálint dínót kapott ajándékba a nagymamájától.
A villamos végállomásán a talált tárgyak között volt az elveszett játék.
Szülei hiába vigasztalták, Bálint mégis biciklire vágott.
Több napon át sírt, szomorkodott.

19 SZ. MELLÉKLET

Milyennek képzeled Bálint dínóját? Húzd alá a tulajdonságot jelölő szavak közül a képzeletednek megfelelőt!

FIGYELEM!

Keresem kedvenc dínómat!

Ismertető jegyei:

Mérete:	kicsi	nagy	óriási
Színe:	piros	zöld	sárga
Különös ismertetőjele:	rövid nyakú	hosszú nyakú	
	nincs nyaka		
Lábainak száma:	kettő	négy	száz
Testét	vastag szőr	sűrű toll	
	sok pikkely	borítja	

20. SZ. MELLÉKLET

Megtudta-e a meséből kitől kapta ajándékba Bálint a dínót?

igen nem a mesében ez nincs benne

Bálint az iskolába utazott, amikor elveszítette kedvenc játékát?

igen nem a mesében ez nincs benne

Egy hétig sírt és szomorkodott.

igen nem a mesében ez nincs benne

Megtalálta-e a kedvenc játékát?

igen nem a mesében ez nincs benne

HALNEVELDE

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem lehet és nem szabad kötelező jellegű előírásnak tekinteni. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

A beszédészlelés és -értés gyakorlása mesehallgatással. Szóbeli beszámoló személyes élményről/feldolgozott olvasmányról.
Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása elmondással és feladatmegoldással. A néma olvasás megalapozása feladatok megoldásával és követő olvasással. Egyszerű okkeresés a szöveghez
A cím és a tartalom megfigyeltetése, az esemény lényeges gondolatainak kiemelése
Olvasástechnikai feladatok megoldása modellkövetéssel.
Anyanyelvi tapasztalatszerzés: a szavak szerkezete, a mondatfajták (kijelentő, kérdő) a beszélő szándéka szerint

IDŐKERET

4 x 45 perc

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

7-9 éves korosztály

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

Lényegkiemelő olvasás: információkeresés, ismeretlen szó megértése kontextusból
Kifejleti jóslatok megfogalmazása, igazolása, helyesbítése.
Szóalakok felismerése, olvasása
Önértelmező szövegproduktálás
Az olvasási technika eszközzé fejlesztése az értő olvasás minőségének emelése érdekében

LEPÉSEK, TEVEKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT / A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	MUNKAFORMA	ESZKÖZ/ FELADAT/ GYŰJTÉMÉNY
I. Ráhangelődés 15 perc				
a) MINIÓRA–Mesehallgatás Bálint Ágnes: <i>Mazsola</i> könyvéből a <i>Valaki járjendene</i> c. történet tanítói felolvasása b) Belső hang	Irányított megfigyelés egy szempont szerint szókincsbővítés, saját vélemény kifejezésre juttatása, együttműködés		Osztály	Bálint Ágnes: <i>Mazsola és Tírdé</i> c. könyve <i>Valaki járjendene</i> c. szöveg
II. Jelentésteremtés 15 perc				
1. a) Indián beszélgetés b) Mondatépítő játékok anyanyelvi tapasztalatszerzés	Irányított megfigyelés több szempont szerint, szókincsbővítés, saját vélemény kifejezésre juttatása, együttműködés, kreatív írás		Osztály/Csoport	
III. Reflektálás 15 perc				
1. MINIÓRA–BESZÉLGETŐKÖR tanulói reflexiók 2. A) A hónap könyve 2. B) Kérdőszavak alapján szógyűjtés, mondatalkotás	Kérdésekre adekvát válaszok adás, hallott szöveghez való viszonyulás, saját megértés kérdőre vonása, szókincsbővítés, saját vélemény kifejezésre juttatása, együttműködés, kreatív írás		Előre megtervezett heterogén csoportmunka	1. sz. melléklet 2. sz. melléklet
IV. Ráhangelődés 15 perc				
Jóslástábla A) Jóslatok megfogalmazása cím alapján B) Jóslatok megfogalmazása szövegrész alapján	Figyelem, kifejeleti jóslatok megfogalmazása, információkezelés, együttműködés		Előre megtervezett heterogén csoportmunka	3. sz. melléklet tábla, kréta, csomagolópapír, páros munkánál a páros számának megfelelő darab

V. Jelentésteremtés 20 perc

1. Ismerkedés a szöveggel

a) Szómagyarázatok

„M. I. R. című játék

(Mutasd! Írd körül! Rajzold le!)

b) A szöveg megismerése

A) Szövegű, tanítói bemutató olvasás

B) Önálló, szövegolvasás

2. A)–B)

Jelöléstábla – szíjelgyezetek készítése szimbolikus jelek

használatára a szövegben

Olvasás, az olvasottakra

való tudatos reflektálás: az

ismert és újszerű tartalmak

megkülönböztetése

A) Lassú ütemben olvasó

B) Jó ütemben olvasó

gyerekek

Osztály

4. sz. melléklet

Homogén csoportok

5. sz. melléklet

Olvasás, az olvasottakra

való tudatos reflektálás: az

ismert és újszerű tartalmak

megkülönböztetése

A) Lassabb ütemben

olvasók vagy olvasás-

technikai problémákkal

küzdő gyerekek

B) Jól olvasó, jó szövegértő

képességgel rendelkező

tanulók

Homogén csoportok

6. sz. melléklet

VI. Reflektálás 10 perc

A jelölt szavak, kifejezések megbeszélése, értelmezése

Az olvasottakra való tudatos

reflektálás: az ismert és újszerű

tartalmak megkülönböztetése,

önértelmező szövegpreprodukálás,

szókincs bővítés

Osztály

szöveg, jelöléstábla,

szimbolikus jelek

kártyákon

VII. Ráhangozás 10 perc

Más nézőpontból

A történet elmesélése más

szereplő nézőpontjából; értékelés

indoklással

Előre megtervezett

heterogén

csoportmunka

VIII. Jelentésteremtés 20 perc

1. A)–B)

Mélyebb megértésre irányuló elemző műveletek

Egyszerű utasítások megértése,

saját megértés kérdőre vonása,

sorba rendezés

Előre megtervezett

heterogén

csoportmunka

(A–B)

7. (a-b) sz. melléklet

8. sz. melléklet

C) Időkitöltő
Tartalmilag összetartozó mondatrészek párosítása

IX. Reflektálás 15 perc

Mit gondolok? –Az utolsó szó jogán	A megismert szöveg alapján személyes érintettség kifejező reagálás, szövegösszefüggés megteremtése önállóan, kérdésekre adekvát válaszok írása, együttműködés	Osztály	Halnevelde c. szöveg,
X. Jelentésteremtés 15 perc			
Hangos és néma értő olvasás gyakorlása Szavak, szókapcsolatok, mondatok felismerése, bemutatás, hangos olvasása a) Szótábla B) Szó és mondatzomszédok Melyik szóra/mondatra gondoltam? c. játék	Válogató olvasás, hangos értelmező olvasás, együttműködő felolvasás	Homogén csoportok	9. sz. melléklet <i>Halnevelde</i> c. szöveg,
	A) az értő olvasás fejlesztésére szoruló tanulók B) Jó szövegértő képességgel bíró tanulók		
XI. Reflektálás 20 perc			
1. Mi lenne ha...? Képzeltető c. játék	Önértelmező szövegproduktálás, megfogalmazása, egyszerű következtetések megfogalmazása	Heterogén csoport/pár	10. sz. melléklet
• Szerep- szerepváltás-szereplőváltás		Homogén csoportok	11. sz. melléklet
• Történet folytatása, következménye megfogalmazása, ha megváltoznak a körülmények (szereplő, tárgy stb.)	Értéktétel, egyszerű érvek megfogalmazása		
2. A)–B) Értékelés A) történet B) Önértékelés			

I. RÁHANGOLÓDÁS

I/1. MINIÓRA- MESEHALLGATÁS

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Minióra: osztály előtti tartott hangos felolvasás

a) **Mesehallgatás:** Beszélgetőkörben ülünk le a gyerekekkel. Olvassuk fel a gyerekeknek Bálint Ágnes *Mazsola és Tádé* c. könyvéből, a *Valaki fürdene* c. történetet. Felolvasás közben, néha-néha szóljunk kik a szövegből, fontos a gyerekek énelményeinek a megfogalmazása.

Pl: Hogyan történik nálatok az esti fürdés? Ki menjen előbb fürdeni? A testvéred vagy te? Ha van kistestvéred, szoktál-e segíteni a fürdetésében? Veled történt-e már olyan eset, hogy nem akartál fürdeni? Veszekedtél-e már a testvéreddel a fürdés miatt? Stb.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: irányított megfigyelés egy szempont szerint, szókincsbővítés, saját vélemény kifejezésre juttatása, együttműködés.

ESZKÖZÖK: Bálint Ágnes: *Mazsola és Tádé* című könyvéből a *Valaki fürdene* című szöveg (Holnap Kiadó), lásd a függelékben!

b) Belső hang

Drámapedagógiai eljárás, mely alkalmas arra, hogy narratív és drámai művek szereplőinek indítékait feltárjuk, a köztük lévő viszonyokat értelmezzük. A belső hangok játéka elmélyíti az olvasásélményt, személyessé teszi, segíti a szöveggel kialakítható párbeszédet, miközben emberismeretre, önismeretre tanít. Lényege, hogy miközben a tanulók hallják, olvassák a szöveget, bizonyos helyeken megállunk, és arra biztatjuk a diákokat, fogalmazzák meg a figura gondolatait, érzelmeit az adott pillanatban.

ALKALMAZÁSA

Keressünk a belső hangok technikájára alkalmas szöveget, szövegrészletet! Legyen a szereplők motivációi és kapcsolatai szempontjából lényeges részlet, amely gyors, rövid párbeszédtechnikára épül!

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ

Felolvasás közben álljunk meg az általunk már előre bejelölt részeknél. Kérjük meg a gyerekeket, hogy fogalmazzák meg, mit gondol éppen akkor a szereplő. Pl:

- „Mazsola felágaskodott, és orrát az ablaküveghez nyomta. Szerette volna, ha így látják őt, amint a kinti hidegből vágyakozva les be a meleg szobába....”
- „... Szárazra dörgölte Mazsolát, lefektette a zizegő szalmaágyikóba, aztán nekilátott, hogy feltörölje a kipancsolt vizet...” stb.

1. Néhány kérdéssel vagy rövid magyarázattal vezessük fel a problémát, és magyarázzuk el magát a technikát!
2. A tanító vagy kisdíák kezdje el a hangos olvasást, és a jelölt helynél megállva szólaltassa meg a belső hangot! (Ha párbeszédet olvasunk, a figuráknak megfelelően kioszthatjuk a szerepeket is.)
3. Egy-egy megálláskor hallgassunk és beszéljünk meg több változatot is!
4. Kapcsoljuk a megbeszélteket a részlet műbeli előzményeihez és következményeihez is!

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Ha tehetjük, és a feltételek adottak, körbe is ülhetünk. Ekkor a két szereplőt (olvasót) középre ültetjük, és amikor megállítjuk a szöveget, a körben ülők bármelyike felállhat, és a szereplő mögé állva megfogalmazhatja a figura gondolatait.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: irányított megfigyelés egy szempont szerint, szókincsbővítés, saját vélemény kifejezésre juttatása, együttműködés

ESZKÖZÖK: Bálint Ágnes: *Mazsola és Tádé* című könyvéből *Valaki fürdene* című szöveg (Holnap Kiadó)

II. JELENTÉSTEREMTÉS

II. A) INDIÁN BESZÉLGETÉS

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az olvasottakra való reagálás alapvetően fontos tevékenység a gondolkodó olvasóvá válás folyamatában. Az olvasói reagálás lehetőséget teremt arra, hogy az olvasás társas, közösségi élménnyé váljon, folyamatos párbeszéd alakuljon ki az olvasottakkal kapcsolatban a tanító és a gyerekek, tanuló és tanuló, valamint a csoportok és a gyerekek között.

Az eljárás lényege: A gyerekek ennek a technikának az alkalmazásával úgy juthatnak szóhoz, hogy saját szavaikkal újra megfogalmazzák azt, amit az előttük szóló mondott. A csoport egyik tagja megosztja a többiekkel az adott témával kapcsolatos élményét, gondolatait, utána azonban csak olyan csoporttag következhet, aki saját mondandójában a lehető legpontosabban elismétli azt, amit az előtte szóló mondott.

E technikának két előnye van:

- Megakadályozza az olyan csoportkommunikációt, amelyben mindenki csak mondja a magáét, a többiekre viszont nem figyel.
- A gyerekek visszajelzést kapnak arról, hogy gondolataik megfogalmazásakor sikerült-e pontosan azt a tartalmat kifejezniük, amit szerettek volna.

B) MONDATÉPÍTŐ JÁTÉK – ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

TANTÓI INSTRUKCIÓK

- Alkossunk a gyerekekkel 6 fős csoportokat. (Lehet szimpátiacsoport vagy a tanító által előre megtervezett csoport.)
- A csoportok minden tagja írjon le a lapjára egy-egy szót a hallott történetből. Fürdés, duzzog, Mazsola, fürdővíz....
- Ezután közösen nézzék meg, milyen szavakat írtak fel. Feladatuk az, hogy próbáljanak az összegyűjtött szavakból mondatokat összerakni.
- Az a csapat lesz a győztes, aki a legtöbb értelmes mondatot tudja a saját szavaiból összerakni.
- Ha szükséges, külön színnel jelöljék azokat a szavakat, amelyeket pótlólag kell felhasználniuk a mondatalkotáshoz.
- Változat: A csoporttagok kapnak egy négy-öt betűs szót a történetből, s a betűkkel kezdődő szavakból kell mondatot építeniük. F Ü R D É S

c) Készítsünk nagyobb karton és csomagolópapír felhasználásával a falra egy figyelemfelkeltő plakátot. Minden hónapnak legyen meg az osztály által kiválasztott könyve. Pl.: Szeptember „A hónap könyve” – Bálint Ágnes *Mazsola és Tádé*

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: irányított megfigyelés több szempont szerint, önértelmező szövegreprodukálás, korábbi ismeretek mozgósítása, szövegösszefüggés megteremtése

ESZKÖZÖK: csomagolópapír, filctollak

III. REFLEKTÁLÁS

III. 1. MINIÓRA – BESZÉLGETŐKÖR

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A mesehallgatás után beszéljünk a gyerekekkel, lehetőséget teremtve arra, hogy azok reflektáljanak, reagáljanak a hallottakra.

- Milyen érzéseitek voltak a történet hallgatása közben?
- Melyik a legszimpatikusabb szereplő? Miért?
- Kit nem szeretnél ebben a történetben? Miért?
- Mit tettél volna máként Mazsola helyében? Manócska helyében?
- Mit gondolsz Manócskának arról a mondatáról:
 1. „Persze az egyedüllet legalább olyan gond. És így mégiscsak vígabban telik az idő...”
 2. – Nagy gond a házban egy ilyen kismalac – vélte a varjú. – Nem is mindenki vállalná.”

Készítsünk nagyobb karton és csomagolópapír felhasználásával a falra egy figyelemfelkeltő plakátot. Minden hónapnak legyen meg az osztály által kiválasztott könyve. Pl.: Október
 „A hónap könyve” – Bálint Ágnes *Mazsola és Tádé*

III. 2. A) A HÓNAP KÖNYVE

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

A hónap könyve	
Cím	
Szerző	
Szereplők	
Probléma	
Megoldás	
Legkedvesebb szereplőim	
Szereplők, akiket nem kedveltem a történetben	
Legizgalmasabb rész a történetben	
Melyik szereplő „bőrébe” szeretnél belebújni? Miért?	

Legyen elérhető helyen gyurmaagasztó és papírcsíkok. Erre a gyerekek felírhatják az instrukciók alapján az észrevételeiket. Ezeket a történetek elolvasása után, összefoglaló feladatokban is felhasználhatjuk. A gyerekek is készíthetnek ezen szempontok alapján az olvasottakról feljegyzéseket saját füzetükbe. Fénymásoljuk le a táblázatot és ragasszák be a füzetükbe. Legyen lehetőség több minióra keretében a gyerekek által ajánlott könyvek bemutatására. (1. sz. melléklet)

III. 2. B)

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Gyűjtsék ki a gyerekek a szereplők neve mellé, hogy mikor, hol, mit csináltak, illetve mi történt velük! (2. sz. melléklet)

Kapjon az erre a feladatra kijelölt gyerekcsoport vagy pár előre elkészített lapokat, vagy egy csomagolópapíron legyen megrajzolva a táblázat. A gyerekek a rubrikákba vagy papírcsíkokra írják fel válaszaikat.

2. SZ. MELLÉKLET

Ki?	Mikor?	Hol?	Mit csinált?
Mazsola			

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

- A szavakból mondatok alkothatók, ill. a mondatok összefűzésével történetet is alakíthatnak a gyerekek. Rajzzal illusztrálva kikerülhetnek a munkák a hónap könyve mellé.
- Mesélgék el a történetet a gyerekek, mintha most történné!

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: kérdésekre adekvát válaszok adás, hallott szöveghez való viszonyulás, saját megértés kérdőre vonása, szókincsbővítés, saját vélemény kifejezésre juttatása, együttműködés, kreatív írás

ESZKÖZÖK: kifüggeszthető nagy ív papírok (csomagolópapír), vastag filctollak, kijelölő filcek, A/4-es papírlapok, papírcsíkok, ceruza

IV. RÁHANGOLÓDÁS

IV. 1. JÓSLÁS

A) **Jóslástábla** Frontális munkával (3. sz. melléklet)

Előfeltevések, elvárások, hipotézisek megfogalmazása a cím alapján

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Helyezzük el a táblán, írásvetítőn a Jóslástáblát! Kérjük meg a gyerekeket, hogy jósolják meg a cím elolvasása után ki vagy kik lesznek a szereplők, mi lesz a helyszín, miről fog szólni a történet. A szempontok alá írjuk be a gyerekeke jóslatait.

3. SZ. MELLÉKLET

Halnevelde

JÓSLATAIM		
Szereplők (Ki? Mi? Kik? Mik?)	Helyszínek (Hol? Hová?)	Események (Mit csinál? Mi történik?)

B) Alkossanak a gyerekek heterogén csoportokat. (4-6 fős)

- Borítékban, papírcsíkban kapjanak a csoportok a szövegből egy mondatot: „Szinte láttam magam előtt, ahogy a halakat leckéztetik.”
- A gyerekeknek az a feladatuk, hogy a szövegrészlet alapján jóslják meg, hogy miről szólhat a szöveg.
- Gondolataikat írják fel a mondatcsík alá. Ezután szóban találjanak ki egy rövid történetet.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

- A szövegrészlet alapján töltsék ki a Jóslástáblát. A jóslástáblát az idézet alapján töltsék ki.
- Mi történhetett a mondat előtt? Mi történik a mondat után?
- A gyerekek is tegyenek fel kérdéseket az illusztrációra, a címre.
- Páros munka esetén: A párok töltsék ki a Jóslástáblát. Ezután hallgassuk meg a párok jóslatait. A szempontok szerint haladjunk. Hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy figyelmesen hallgassák egymást, és az azonos gondolatokat még egyszer már ne ismételjék meg.
- Alkalmazhatjuk ezt a technikát úgy, hogy az illusztrációt figyelik meg a gyerekek, s úgy töltik ki a Jóslástáblát.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: figyelem, kifejeleti jóslatok megfogalmazása, információkezelés, együttműködés

ESZKÖZ: tábla, kréta, Jóslástábla (írásvetítőn), csomagolópapír, páros munkánál a párok számának megfelelő darab számú Jóslástáblák, A/4-es lapok

V. JELENTÉSTEREMTÉS

V. 1. ISMERKEDÉS A SZÖVEGGEL

TERVEZETT IDŐ: 20 perc

V. 1. A) SZÓMAGYARÁZATOK

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az alábbi szavakat, kifejezéseket magyarázzuk meg. A szöveggörnyezetben történő értelmezés legyen az elsődleges!

Szómagyarázat: lazsál, uszony, haltenyésztő

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A szöveg megértését segítő játékos gyakorlat

„M. Í. R. című játék (Mutasd! Írd körül! Rajzold le!) 4. sz. melléklet

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ

Írjuk fel szókártyákra az olvasmány szavait (3-4), valamint azt, hogyan kell azt a csoportnak bemutatni, pl.:

halastó	Rajzold le!
---------	-------------

A kisgyerek a táblára vagy egy nagy csomagolópapírra krétával vagy vastag filccel, felrajzolja az olvasott szó jellegzetességeit.

Mondd el! Szóban körülírja a szó jellemzőit. (Milyen? Mit lehet vele csinálni? stb.) Kimondania a nevét nem szabad.

Mutasd el! A tanuló a húzott szó legjellegzetesebb tulajdonságait, cselekedeteit mutatja el némán, gesztusokkal és mimikával.

A gyerekek kiválasztása játékos módon, a téri orientációt fejlesztve kiszólít egy kisgyereket. Pl: középső pad-sor, harmadik pad, bal oldali széken ülő kisgyerek. Aki magára ismer, ő lesz a bemutató játékos.

A kisgyerek kihúzza egy kártyát, de a rajta lévő szót az osztály nem láthatja. Megmutatja a tanítónak, elolvassa, és elkezdődik a kártyán lévő szó bemutatása. A kisgyerek egyszerű mondatokat alkotva körülírja, elmondja, lerajzolja. Először időkorlát nélkül segítséggel próbálja az osztály ezt kitalálni.

4. SZ. MELLÉKLET

lazsál	(Írd körül!)
halastó	(Rajzold le!)
uszony	(Mutasd el!)
ponty	(Rajzold le!)
halgazdaság	(Írd körül!)

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A megfejtett szóval olvasástechnikai gyakorlatként szótagolás, szófejlesztés, mondatalkotás, mondatbővítés, szövegalkotás stb. Ezután helyezzük fel a táblára a szókárttyát.

Az összegyűlt szavak/szókapcsolatok később változatos feladatok lehetnek a szövegértés és anyanyelvi tapasztalatszerzés folyamatában.

V. 1. B) A SZÖVEG MEGISMERÉSE

A)

A szöveg tanítói bemutató olvasása (lassabban haladó tanulók)

A gyerekek csak az olvasásra figyeljenek, és kövessék a történetet. Így készíthetik azt a belső képet, mely hozzásegíti őket a szöveg élményen keresztüli feldolgozásához.

B)

A szöveg önálló, néma olvasása (jól olvasó gyerekek)

Hallgassuk meg mindkét csoport spontán reflexióit a szöveggel kapcsolatosan.

Hasonlítsák össze a gyerekek a hallottakat/olvasottakat a jóslataikkal.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: figyelem, ismeretlen szó megértése kontextusból, korábbi ismeretek mozgósítása

ESZKÖZ: *Halnevelde* c. szöveg (5. sz. melléklet), csomagolópapír, M.Í.R kártyák

V. 2. JELÖLÉSTÁBLA – SZÉLJEGYZETEK KÉSZÍTÉSE (SZIMBOLIKUS JELEK HASZNÁLATA A SZÖVEGBEN)

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A Jelöléstábla olyan eszköz, mely lehetővé teszi, hogy a tanulók olvasás közben nyomon kövessék saját megértési folyamataikat, számba vegyenek további tanulási indítékokat, miközben olvasásuk aktív eseménnyé válik. Ha a tanuló figyelemmel kíséri saját megértésének folyamatát, az információkat aktívan építi be előzetes ismereteibe. Az eljárás segítségével a gyerekek figyelme mindvégig fenntartható.

- Az önálló olvasás megkezdése előtt mondjuk el a gyerekeknek a széljegyzet készítésének a lényegét.
- Mutassuk be a használni kívánt szimbolikus jeleket!

6. SZ. MELLÉKLET

√	Ezt már tudom, értem. Az olvasottak megegyeznek előzetes ismereteimmel vagy feltételezéseimmel.
?	Kérdésem van! Az olvasottak további kutatásokra vagy kérdésekre ösztönöznek.
*	Eszembe jutott erről valami. Az olvasottakról kiegészítő információ jutott eszembe.

- **A csoport:** A lassabb ütemben olvasók vagy olvasástechnikai problémákkal küzdő gyerekek csak a történet első bekezdését olvassák el, és próbálkozzanak a jelek használatával.
- **B csoport:** A jól olvasó, jó szövegértő képességgel rendelkező tanulók az egész szöveget olvassák el. És használják a megbeszélte jeleket.
- Kérjük meg a gyerekeket, hogy mindenki használja a jelöléseket a szöveg margóján! Nem szükséges minden sor végén jelet tenni, ugyanakkor egy sorba több jel is kerülhet, ha ezt szükségesnek látják a gyerekek.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

- A Jelöléstáblát minden kisgyerek beragaszthatja füzetébe és az osztályterembe is kifüggeszthetjük, megkönnyítve a szimbolikus jelek felidézését.
- A szimbolikus jeleket elkészíthetjük kártyákon is. Szó- és kifejezésmagyarázatoknál a gyerekeknek csak fel kell emelniük a kártyát, vagy ki kell rakniuk maguk elé. A tanító így gyorsan fel tudja mérni, melyik kisgyerek, milyen megértési problémával küzd, illetve többlet információval rendelkezik.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: olvasás, az olvasottakra való tudatos reflektálás, az ismert és újszerű tartalmak megkülönböztetése

ESZKÖZ: szöveg, Jelöléstábla, szimbolikus jelek kártyákon (6. sz. melléklet)

VI. REFLEKTÁLÁS

A TANULTAK ELMÉLYÍTÉSE, ALKALMAZÁSA

VI. 1. A JELÖLT SZAVAK, KIFEJEZÉSEK MEGBESZÉLÉSE, ÉRTELMEZÉSE

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Frontális munkaformában dolgozzunk tovább.

- Beszéljük meg azokat a szavakat, kifejezéseket, mondatokat, melyek nehézséget jelentettek a gyerekeknek vagy van ezekhez hozzáfűződő gondolatuk.
- Az alábbi kifejezésekre is térjünk ki, ha a gyerekek nem jelölnék azokat:
Mít jelenthet? – ő vezeti a halgazdaságot, nevelik a pontyokat, a halnevelde nem olyan, mint az igazi iskola, nevelésről szó sincs

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: az olvasottakra való tudatos reflektálás, az ismert és újszerű tartalmak megkülönböztetése, önértelmező szövegproduktálás, szókincsbővítés

ESZKÖZ: szöveg, jelöléstábla, szimbolikus jelek kártyákon

VII. RÁHANGOLÓDÁS

A TANULÓK ELŐZETES TAPASZTALATAINAK FELIDÉZÉSE

VII. 1. MÁS NÉZŐPONTBÓL

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- Frontális munka keretében dolgozzunk tovább, ötletbörze technikával. A gyerekek feladata az lesz, hogy meséljék el a történetet a szereplők nézőpontjából. Hogyan élték meg ők az eseményeket? Mindenki ön maga választhatja ki azt a szereplőt, akinek a történetét el akarja mesélni (Géza bácsi, látogató fiú/lány, „egy ponty”). Pár perc gondolkodási idő után kezdődjön a történetmondás.
- Tegyük fel a GÉZA BÁCSI szókarttyát a táblára (fel is írhatjuk a táblára, vagy csak egyszerűen közöljük, hogy kiről beszélünk éppen). Kérjük meg a gyerekeket, hogy akik ebbe a szerepbe képzeltek magukat, mondják el, ők hogyan élték meg az elolvasott helyzetet. Ezután tegyünk így a LÁTOGATÓ FIÚ/LÁNY szerepével, majd az „egy ponty” szerepével is. Egy-egy szereplőre 5-5 percnyi időt tervezünk.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Adhatunk megfigyelési szempontokat az osztálynak, csoportnak s ezután erről rendezhetünk vitát is.

MEGFIGYELÉSI SZEMPONTOK LEHETNEK: hangerő, hanglejtés, tempó, arcjáték, tekintet, testtartás, kézmozdulatok

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: a történet elmesélése más szereplő nézőpontjából; értékelés indoklással

VIII. JELENTÉSTEREMTÉS

VIII. 1. A) B) MÉLYEBB MEGÉRTÉSRE IRÁNYULÓ ELEMZŐ MŰVELETEK

TERVEZETT IDŐ: 20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A kétféle melléklet ugyanazt a feladattípust használja.

A gyorsabban haladóknak (7. A) kérdéseket is meg kell fogalmazniuk a mondatokhoz.

Az előre elkészített feladatlapokat a gyerekek szövegértő képességének megfelelően osszuk ki. Tehetjük úgy, hogy egy csoport (4-6) tanuló végzi ugyanazt a feladatot, de adhatjuk pároknak is.

- A gyerekek egyenként olvassák el a mondatokat.
- A történetre visszaemlékezve állapítsák meg a mondatok helyes sorrendjét. A sorszámokat írják a mondatok előtti kis vonalra.
- Milyen kérdésekre válaszolnak ezek a mondatok? Kitalálod, hogy mit kérdezhettem?) A lassabban haladó gyerekekkel tanítói segítséggel fogalmazzunk meg és írjunk kérdéseket, míg a jól olvasók, önállóan alkotásnak kérdő mondatokat.
- Ellenőrzés: Vitát is kezdeményezhetünk. Ki, miért ezt a megoldást választotta?

7/A SZ. MELLÉKLET

- a) Számozással állítsd sorba a mondatokat a történet alapján!
 b) Kitalálod, hogy mit kérdezhettem?

_____ ?
 __ A halakat a méretük alapján csoportosítják.

_____ ?
 __ A halastavakban nevelik a pontyokat.

_____ ?
 __ Géza bácsi vezeti a halgazdaságot.

_____ ?
 __ A halnevelde nem olyan, mint egy igazi iskola.

7/B SZ. MELLÉKLET

Számozással állítsd sorba a mondatokat a történet alapján!

__ A halakat a méretük alapján csoportosítják.

__ A halastavakban nevelik a pontyokat.

__ Géza bácsi vezeti a halgazdaságot.

__ A halnevelde nem olyan, mint egy igazi iskola.

VIII. 1. C) IDŐKITÖLTŐ FELADAT

TARTALMILAG ÖSSZETARTOZÓ MONDATRÉSZEK PÁROSÍTÁSA

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A mondatrészeket vágják ki a gyerekek. A füzetbe beragasztható a melléklet azután, hogy a gyerekek kivágták és párosították az összetartozó mondatokat. Ellenőrzés: felolvasással előzetes felkészülés után.

8. SZ. MELLÉKLET

Ejnye, te kis haszontalan,	az uszonykörzést?
Te meg ott	már megint rossz irányban úszol!
Miért nem csinálod	miért lazálsz?

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

- A helyes mondatok hangos olvasásának gyakorlására is alkalmas a feladat.
- Tanítói mintaadás után a mondatok helyes hangsúlyozásának gyakorlása
- Tapasztalatok gyűjtése kérdező, felkiáltó szándékról

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: egyszerű utasítások megértése, saját megértés kérdőre vonása, sorba rendezés

ESZKÖZ: 7. a), b) és 8. sz. melléklet

IX. REFLEKTÁLÁS

IX. MIT GONDOLOK? – AZ UTOLSÓ SZÓ JOGÁN

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- Kérjük meg a gyerekeket, hogy válasszanak ki egy-egy mondatot a szövegből és húzzák alá! Fogalmazzák meg gondolatban, mi a véleményük a mondat tartalmával kapcsolatban!
- Jelentkezés után (vagy játékos tanuló-kiválasztással: vezetőknév, keresztnév, becenév kezdőbetűjével, tulajdonság leírásával stb) olvassa fel az egyik kisgyerek azt a mondatot, amit aláhúzott.
- Kérje meg a társait, akik ugyanezt a mondatot húzták alá, hogy mondják el gondolataikat a mondat tartalmáról.
- Ezután a mondatot felolvasó kisgyerek próbálja meg összefoglalni a társai hozzászólását. Majd az utolsó szó jogán mondja el a saját értelmezését.
- Ezután kérje meg egy másik társát egy újabb mondat felolvasására.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

- A technika bevezetésekor az egész osztállyal dolgozzunk. Fokozatosan tervezzük ezt az eljárást csoportokra, párokra.
- Segítsük a gyerekeket a gondolataik tömör, értelmes megfogalmazásában. A gondolatokat összegző kisgyereket segítő kérdésekkel, emlékeztető szavakkal segítsük a gondolatok összefoglalására. Ha szükséges mutassuk meg egy tanító-gyerek párosban a gyakorlat menetét, a vélemény megfogalmazását, több gondolat összegzését. Segíthetünk azzal is, hogy a hozzászóló kisgyerekek gondolatainak lényeges kifejezéseit felírjuk egy papírlapra. A gondolatok összegzését végző tanulót a kulcskifejezések segítik a saját értelmezés megfogalmazásában.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: a megismert szöveg alapján személyes érintettséget kifejező reagálás, szövegösszefüggés megteremtése önállóan, kérdésekre adekvát válaszok írása, együttműködés

ESZKÖZ: *Halnevelde* c. szöveg

X. JELENTÉSTEREMTÉS

X. HANGOS ÉS NÉMA ÉRTŐ OLVASÁS GYAKORLÁSA

A) Szótábla (az értő olvasás fejlesztésére szoruló tanulók)

TERVEZETT IDŐ: 15 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- Gyűjtsük magunk köré azokat a gyerekeket, akiknél az értő olvasás fejlesztésre szorul.
- A gyerekek önállóan és némán elolvassák a szótábla szavait.

- Ezután adjuk meg a szavak koordinátáit és szólítsuk a gyerekeket.
- Azok felolvassák hangosan a megtalált szót.
- Nehezíthetjük úgy, hogy mondjuk a koordinátát és az irányt is (pl. A3 fölötti szó stb.)

9. SZ. MELLÉKLET

	A	B
1	állatokról	beszélgettünk
2	megmutatja	pontyokat
3	leckéztetik	haltenyésztő
4	halastavakat	haszontalan
5	uszonykörzést	nagyságára

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

Kérhetjük a szavakat szótagolva (majd egybe), váltakozó hangerővel (suttogva, hangosan tátogva, normál hangerővel...). Mondatba foglalás, a szövegben való visszakeresés is lehet a feladatok között.

B) Szó- és mondatszomszédok

Szavak, szókapcsolatok, mondatok felismerése, bemutató, hangos olvasása

Melyik szóra/mondatra gondoltam? c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Olvassunk fel a szöveg szavaiból/mondataiból egyet-egyét. Mondjuk meg a gyerekeknek, hogy az olvasott szó/mondat előtti vagy utáni szavát/mondatát kérjük.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS

A feladat szavak/mondatok körülírásával, szótagszámuk első és utolsó betűjük megadásával kell a gyerekeknek az adott szót/mondatot megkeresniük és hangos olvasással felolvasniuk.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: válogató olvasás, hangos értelmező olvasás, együttműködő felolvasás

ESZKÖZ: Halnevelde c. szöveg, 9. sz. melléklet

XI. REFLEKTÁLÁS

XI. 1. MI LENNE HA...?

- Szerep-szerepváltás-szereplőváltás
- Történet folytatása, következménye megfogalmazása, ha megváltoznak a körülmények (szereplő, tárgy stb.)

TERVEZETT IDŐ: 20 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Képzeldő c. játék

Alakítsanak a gyerekek 4-6 fős csoportokat vagy párokat. A csoportalakítás a tanító segítő instrukciója alapján történjen. A gyerekek választhatnak, vagy húzhatnak a történet folytatását meghatározó instrukciók közül.

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: önértelmező szövegreprodukálás, értékítéletek megfogalmazása, egyszerű következtetések megfogalmazása

ESZKÖZ: –

XI. 2. A) A TÖRTÉNET ÉRTÉKELÉSE (A LASSABBAN OLVASÓ, GYENGÉBB SZÖVEGÉRTÉSI KÉPESSÉGŰ GYEREKEKNEK, TANÍTÓI SEGÍTSÉGGEL)

TERVEZETT IDŐ: 10 perc

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek értékeljék az olvasott szöveget. Kérjük meg őket arra, hogy színezzenek ki minden szemponthoz megfelelő mennyiségű mosolygó fejet. Előfordulhat, hogy lesz olyan szempont, amelyiknél egy fejet sem színezznek ki a gyerekek. Ilyen esetben is kérjük tőlük indoklást. Az értékelés lehetőséget biztosít arra, hogy felfigyeljünk a szövegértési nehézségekre. Mondják is el, melyik szempontnál hányat színezték ki, és indokolják is döntésüket.

10. SZ. MELLÉKLET

Izgalmas	Humoros	Tanulságos

XI. 2. B)

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Kérjük meg a gyerekeket, hogy egészítsék ki a mondatokat.

11. SZ. MELLÉKLET

1. A legfontosabb dolog, amit megtanultam,
2. A leginkább tetszett,
3. A legnagyobb nehézséget az okozta, hogy,
4. Akitől a legtöbbet tanultam,
5. Amit még meg szeretnék tudni,

KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK: értékítélet, egyszerű érvek megfogalmazása

ESZKÖZ: szöveg, értékelőlap (11. sz. melléklet)

MELLÉKLETEK

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

A HÓNAP KÖNYVE	
Cím	
Szerző	
Szereplők	
Probléma	
Megoldás	
Legkedvesebb szereplőim	
Szereplők, akiket nem kedveltem a történetben	
Legizgalmasabb rész a történetben	
Melyik szereplő „bőrébe” szeretnél belebújni? Miért?	

2. SZ. MELLÉKLET

KI?	MIKOR?	HOL?	MIT CSINÁLT?
Mazsola			

3. SZ. MELLÉKLET

HALNEVELDE

JÓSLATAIM		
Szereplők (Ki? Mi? Kik? Mik?)	Helyszínek (Hol? Hová?)	Események (Mit csinál? Mi történik?)

4. SZ. MELLÉKLET

LAZSÁL	(ÍRD KÖRÜL!)
halastó	(RAJZOLD LE!)
USZONY	(MUTASD EL!)
ponty	(RAJZOLD LE!)
HALGAZDASÁG	(ÍRD KÖRÜL!)

5. SZ. MELLÉKLET

Halnevelde

Az erdei iskolában Géza bácsival a vízben élő állatokról beszélgettünk. Mindent tud róluk. Ő vezeti az ottani halgazdaságot. Megígérte, hogy megmutatja a halastavakat. Ott nevelik a pontyokat.

Szinte láttam magam előtt, ahogy a halakat nevelik:

– Ejnye, te kis haszontalan, már megint rossz irányba úszol! Te meg ott miért lazsálsz? Gyakorold az uszonykörzést!

Aztán Géza bácsitól megtudtuk, hogy a halnevelde nem olyan, mint az igazi iskola. A halak méretük alapján alkotnak egy csoportot.

Nevelésről azonban szó sincs.

6. SZ. MELLÉKLET

√	Ezt már tudom, értem. Az olvasottak megegyeznek előzetes ismereteimmel vagy feltételezéseimmel.
?	Kérdésem van! Az olvasottak további kutatásokra vagy kérdésekre ösztönöznek.
*	Eszembe jutott erről valami. Az olvasottakról kiegészítő információ jutott eszembe.

7. A) SZÁMÚ MELLÉKLET

a) Számozással állítsd sorba a mondatokat a történet alapján!

b) Kitalálod-e, hogy mit kérdezhettem?

_____ ?

__ A halakat a méretük alapján csoportosítják.

_____ ?

__ A halastavakban nevelik a pontyokat.

_____ ?

__ Géza bácsi vezeti a halgazdaságot.

_____ ?

__ A halnevelde nem olyan, mint egy igazi iskola.

7. B) SZÁMÚ MELLÉKLET

Számozással állítsd sorba a mondatokat a történet alapján!

__ A halakat a méretük alapján csoportosítják.

__ A halastavakban nevelik a pontyokat.

__ Géza bácsi vezeti a halgazdaságot.

__ A halnevelde nem olyan, mint egy igazi iskola.

8. SZ. MELLÉKLET

Ejnye, te kis haszontalan,	az uszonykörzést?
Te meg ott	már megint rossz irányban úszol!
Miért nem csinálod	miért lazsálsz?

9. SZ. MELLÉKLET

	A	B
1	állatokról	beszélgettünk
2	megmutatja	pontyokat
3	leckéztetik	haltenyésztő
4	halastavakat	haszontalan
5	uszonykörzést	nagyságára

10. SZ. MELLÉKLET

IZGALMAS	HUMOROS	TANULSÁGOS
😊😊😊😊😊	😊😊😊😊😊	😊😊😊😊😊

11. SZ. MELLÉKLET

1. A legfontosabb dolog, amit megtanultam, _____

2. A leginkább tetszett, _____

3. A legnagyobb nehézséget az okozta, hogy, _____

4. Akitől a legtöbbet tanultam, _____

5. Amit még meg szeretnék tudni, _____

PIACON

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

A beszédészlelés és értés gyakorlása mesehallgatással.
Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása elmondással és feladatmegoldással. A néma olvasás megalapozása feladatok megoldásával és követő olvasással
Egyszerű okkeresés a szöveghez, „Miért?” kérdések megfogalmazása és megválaszolása
Az esemény lényeges gondolatainak kiemelése.
Olvásástechnikai feladatok megoldása modellkövetéssel
Anyanyelvi tapasztalatszerzés: a hosszú és rövid magánhangzók fölismerése a beszédben, az u-ú, ü-ű hosszúságának megfelelő jelölése írásban

IDŐKERET

4 x 45 perc

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

7-9 éves korosztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

Tágabb környezetben: Ember és társadalom műveltségi terület: Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből. Mindennapi élethelyzetek eljátszása a különböző szereplők nézőpontjából.
Ember a természetben: Néhány könnyen átlátható, megérthető, a gyerekeket közvetlenül, a gyakorlatban is érintő, helyi környezetvédelmi problémával való foglalkozás
Művészetek műveltségi terület: A játékbátorság kialakítása, a csoport előtti megnyilvánulás gyakorlása és elfogadása.
Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal, elképzelt személyekkel, elképzelt helyzetekben. Csoportos improvizációs játékok.
Szűkebb környezetben: beszédművelés, szóbeli szövegalkotás fejlesztése, írás, íráshasználat, ismeretek az anyanyelvről, matematika-logika, szociális-, életviteli és környezeti kompetencia,
Megelőző tevékenységek: beszélgetőkör, dráma-életjátékok, szókincsfejlesztés, mesehallgatás, rövid mondatok értő, néma olvasása, értelmezése, szavak, szókapcsolatok írása, tapasztalatok az elválasztásról, szótagkiegészítések, az írástechnikát és a helyesírást fejlesztő gyakorlatok: szavakban hiányzó betűk pótlása, analóg szósortok írása, szavak nagy kezdőbetűje, szimulációs játékok, helyzetgyakorlatok
Ajánlott követő tevékenységek: szóbeli szövegalkotás, szavak-, szókapcsolatok és mondatok értelmezése, szavak értelmezése szövegösszefüggésben, az írástechnikát és a helyesírást fejlesztő gyakorlatok: mondatkiegészítések, a mondatfajták (kijelentő, kérdő) a beszélő szándéka szerint, improvizációs gyakorlatok, rövid történetek dramatizálása

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

Együttműködés társakkal feladathelyzetben

A gondolatok egyszerű, érthető megfogalmazása

Az olvasás folyamatosságának, pontosságának, tempójának fokozása

Célirányos tájékozódás a szövegben

A szöveg elsődleges megértése és mélyebb értelmének keresése elemző műveletek segítségével

Egyszerű kérdések megválaszolása és feladatok megoldása az olvasottak megértésének bizonyítására

A szóvégi magánhangzók időtartamának megfigyelése

Látás-hallás-beszéd- írásmozgás összehangolása

Az önálló tanulás képességének alapozása, az önálló feladatmegoldás algoritmusa

VÁZLAT

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT / A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	TANULÁSZERVEZÉS		ESZKÖZ/ MÓDSZEREK
			MUNKAFORMÁK	MÓDSZEREK	
I. Mesehallgatás: A Sárgarépa c. mese 15 perc					
1. RÁHANGOLÓDÁS	Önismeret, kritikai érzék, Társas kapcsolatok fejlesztése		Osztály a mesehallgatásnál csoport/pár		Bálint Ágnes: <i>Mazsola</i> és <i>Táidé</i> c. könyve
A	a) Tanítói hangos felolvasás – A mesehallgatói szerep gyakorlása – Felölt, gyerek és a testvéri kapcsolatok jellemzőinek megfigyelése b) Mimetikus és szimulációs gyakorlat c) Körbeadós c. játékok				
B	<i>Vásárlás</i> c. játék Gondolatok, információk, érzelmek és vélemények egyszerű de érthető formában való közlése.	Beszédhelyzetnek megfelelő tartalmú közlés, témához illő hangsúly, hangerő, hanglejtés, szóhasználat Szabad és irányított asszociációk	Osztály/csoport		Kosár (vessző vagy műanyag)
2. REFLEKTÁLÁS A család: én és a testvérem: irigység, döntések és megállapodások megtartása					
II. Anyanyelvi tapasztalatszerzés: Magánhangzók hosszúságának hallás alapján történő megállapítása 20 perc					
1. RÁHANGOLÓDÁS „Hang-betű detektív” című játék Rövid és hosszú szóvégi magánhangzók (u-ú, ü-ű) felismerése hallott szavak hangsorában, figyelem és memória fejlesztése	Irányított megfigyelés Ráismerés, a magánhangzók (u-ú, ü-ű) helyes ejtésének gyakorlása Anyanyelvi tapasztalatok		Osztály		1. sz. melléklet

2.	JELENTÉSTEREMTÉS	*Jó olvasási és szövegértő képességgel rendelkező tanulók	3. sz. melléklet
A)	Az osztály tesztje	Kérdésre a megfelelő válasz megkeresése	
	Az eddig megszerzett ismeretek alkalmazása	Szókincsbővítés	
B)	Az osztály tesztje	Kérdésre a megfelelő válasz megkeresése	
	Az eddig megszerzett ismeretek alkalmazása	Szókincsbővítés	
	Rokon értelmű szavak megfigyelése, mondatba foglalása		
3.	REFLEKTÁLÁS	Önellenőrzés-hiba-javítás képességének fejlesztése	Tábla vagy írásvetítő
	A kérdésre adott válaszok helyességének közös ellenőrzése, hibajavítás, önértékelés		

III. Ismerkedés a szöveggel 25'

1.	RÁHANGGOLÓDÁS	Jóslás c. játék	Osztály	A család és én c. könyv
	Illusztráció megfigyelése	– Szómagyarazatok		Piacon című szöveg
	Egy témáról különböző szerepekben			illusztrációja
2.	JELENTÉSTEREMTÉS	A hallás utáni szövegbefogadás	Osztály	Jelöléstábla
A)	Tanítói bemutató olvasás	Az olvasmány tartalmának követése		
	Kapcsolatok keresése a cím és az illusztráció között			
B)	A szöveg önálló néma olvasása	Az események követése		
	Jelöléstábla- szíjjegyzetek készítése: szimbolikus jelek használata a szövegben			
3.	Reflektálás	Szövegpreprodukción: emlékezet, képzelet, kreativitás és a szóbeli kifejezés fejlesztése	Osztály	
	a) A szöveg által keltett első benyomások, élmények megfogalmazása			
	A jóslás és az olvasottak összevetése			
	b) Dramatikus helyzetgyakorlat			

IV. Szövegfeldolgozás – Szövegértő képesség fejlesztése 35 perc

	Megfigyelések adott szempont szerint Adatok, információk kiemelése Összefüggések keresése	Osztály
1. RÁHANGOLÓDÁS Beszélgetés a szereplőkről, tulajdonságaikról. – Szereplők, helyszín, időpont események csoportosítása különléte szempontok szerint		
2. JELENTÉSTEREMTÉS A) Az olvasottak értelmezése Az események sorrendje A történésnek megfelelő szavak, szókapcsolatok időrendbe állítás Szóvásár c. játék	Az olvasott szavak, szókapcsolatok, mondatok jelen- tésének felfogása Szempontoknak megfelelő célirá- nyos tájékoztató a szövegben	7. a. sz. melléklet
B) Az olvasottak értelmezése. Az események sorrendje A történésnek megfelelő mondatok időrendbe állítása Mondatvásár c. játék	Az olvasott szöveg tartalmának megértése Szempontoknak megfelelő tájékoztató a szövegben	7. b. sz. melléklet
3. REFLEKTÁLÁS Ellenőrzés, hibajavítás		Írásvetítő, tábla

V. A hangos olvasás technikájának gyakorlása 25 perc

	Tájékoztató, visszakeresés a szövegben. Visszaemlékezés az elolvasott szavakra, mondatokra. Olvasástechnikai feladatok megoldása	Osztály
1. RÁHANGOLÓDÁS Az események felidézése olvasási tevékenységgel a) Szövegrészletek felolvasása felkészülés után Tanulói hangos válogató olvasás b) Válaszok szóbeli megfogalmazása		Piacon c. szöveg

2.	JELENTÉSTEREMTÉS			4. sz. melléklet
A)	Látásögnövelő gyakorlatok: szavak, szókapcsolatok, mondatok olvastatásával	A szem látásögnövelő, mondathatárok érzékelése	*Jó olvasási készséggel rendelkező gyerekek	
b)	Olvasási tréning	Mondatpiramisok felolvasása		
c)	Szóbeli szövegalkotás			
B)	Látásögnövelő gyakorlatok: szavak, szókapcsolatok, mondatok olvastatásával	Mondatfajták olvasásának helyes hangsúlyozása önálló szövegalkotási képesség fejlesztése írásban	**Lassabb ütemben olvasó tanulók	4. sz. melléklet
b)	Olvasási tréning			
	Mondatpiramisok felolvasása			

VI. Szövegértő olvasás képességének fejlesztése 20'

			Osztály	Piacon c. szöveg
1.	RÁHANGOLÓDÁS			
A)	Szövegfeldolgozás a történet tartalmi csomópontjai alapján	A történések folyamatainak tartós követése		
	Kérdések megfogalmazása a gondolat egységeihez	Megfigyelések adott/választott szempontok alapján.		
B)				
2.	JELENTÉSTEREMTÉS			5. sz. melléklet
A)	Megtérésre irányuló elemző műveletek	Az olvasott szöveg tartalmának megértése	**Lassabb ütemben olvasó és egyszerű szövegértő műveletek megoldására képes tanulók	
		Adatok, információk kiemelése a szövegből		
		Logikus gondolkodás fejlesztése		
B)	Megtérésre irányuló elemző műveletek	Szövegrtelmezés. Adatok, információk kiemelése a szövegből	* Jól olvasási és szövegértő képességgel rendelkező gyerekek	6. sz. melléklet
		Logikus gondolkodás fejlesztése		

3. REFLEKTÁLÁS	<p>a) Olvasónapló (jó szövegértő és szövegalkotó képességgel rendelkező tanulók)</p> <p>b) Drámajáték a szövegalkotó képesség fejlesztésére (gyengébb szövegalkotói képességgel rendelkező tanulók)</p> <p>b) Szövegértés képességének fejlesztése drámajáték segítségével</p> <ul style="list-style-type: none"> – Történet elmesélése különböző szereplők nevében – Szereplők párbeszédének megalkotása fantázia alapján 	Osztály	<p>Szöveg szintetizálása lényegkiemelés</p> <p>Tájékozódás a szövegben, információt új helyzetben való alkalmazása fantáziafejlesztés</p>
----------------	--	---------	---

VII. A szövegértő olvasás képességének fejlesztése dramatikus játékkal 30'

1. RÁHANGOLÓDÁS Ötletróham-ötletek felsorolása Témakör: Piac	Megfigyelések, saját élmények alapján gyűjtött tapasztalatok előhívása	Osztály vagy csoport/pár
2. JELENTÉSTEREMTÉS a) Helyzetgyakorlat Téma: Piac Játék, elemző beszélgetések	Fantáziafejlesztés Az átélt élethelyzetek elmondása	Osztály/csoport
b) Szituációs játékok Helyzetgyakorlatok szövegértelmezéssel Pörögjetek, forogjatok szobrocskáim c. játékok	A szövegben való tájékozódó képesség folyamatos fejlesztésével egyre biztosabb eligazodás a szövegben	Osztály/csoport

6. REFLEKTÁLÁS Mi lenne ha...? c. játék Szerep-szerepváltás-szereplőváltás	Képrelet, szövegalkotás, dramatizálás	Csoport/pár
--	---	-------------

VII. Anyanyelvi tapasztalatszerzés: a hangok, betűk időtartamának helyes ejtése és jelölése írásban 20 perc

1. JELENTÉSTEREMTÉS A) Ékezet és betűpótló gyakorlatok Az magánhangzók (u-ú ü-ű) hosszúságának helyes jelölése hallott szavakban Figyelj, fülelj, felelj! c. játék	Látási-hallási megfigyelések. A magánhangzók (u-ú ü-ű) helyes ejtésének, írásban való alkalmazásának gyakorlása Figyelem és memória fejlesztése	** Azoknak, akiknél az u-ú, ü-ű hang és betűdifferenciálás nehézkes	1. sz. melléklet
B) Az magánhangzók (u-ú, ü-ű) hosszúságának helyes jelölése szavakban „Figyelj, fülelj, felelj!” c. játék Szavak csoportosítása a hangok időtartama szerint	Hallási megfigyelés után. a magánhangzók (u-ú, ü-ű) hosszúságának írásban való jelölése, gyakorlás. Figyelem és memória	* Azoknak, akik felismerik és tisztán ejtik a magyar nyelv hangjait, megértik az olvasottakat	2. sz. melléklet
2. REFLEKTÁLÁS Ilyen egy piaci árus Szókapcsolatok alkotása megadott szavakkal. A szóvégi ú, ü megfigyelése	A szóvégi (u-ú, ü-ű) időtartamának írásban való jelölése, gyakorlás. Figyelem és memória	Osztály	

VIII. Írás-írás-használat 20 perc

1.	RÁHANGOLÓDÁS Kérdéskocka	Az írástechnika, a szavak, mondatok tartalma és a helyesírás közötti figyelemmegosztás	Heterogén párok	<i>Piacon</i> c. szöveg illusztrációja
2.	JELENTÉSTEREMTÉS A) A Két- három kérdés leírása a füzetbe tanítói segítséggel (látó-halló tollbamondással)	Látás, hallás-, beszédmozgás összehangolása **A betűalakítás és kapcsolás valamint a helyesírás készségének gyakorlására szoruló tanulók		füzet
B)	Mondatalkotási és kapcsolási feladatok. A piacra mentünk	Látás, hallás-, beszédmozgás összehangolása		füzet
3.	REFLEKTÁLÁS Eszmecsere, vita a tapasztalatról, hibajavítás	Önellenzés		

IX. Zárás, értékelés 5 perc

1.	A tanító értékeli az osztály munkáját, kiemeli a pozitívumokat.
Szempontok: együttműködés, szabályok betartása, aktivitás	Önismeret	Osztály	Frontális/egyéni
2.	Önértékelés megadott szempontok alapján
– aktivitás, figyelem, igyekezet, önfegyelem, tolerancia, tapintat	Önismeret	Osztály	Egyéni

A FELDOLGOZÁS MENETE

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem lehet és nem szabad kötelező jellegű előírásnak tekinteni. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

I. RÁHANGOLÓDÁS

1. A)

a) Mesehallgatás

Bálint Ágnes *Mazsola és Tádé* c. könyvéből a *Sárgarépa* c. (lásd a függelékben) mese tanítói felolvasása, tanulói reflexiók meghallgatása

AJÁNLÁS: A mesét a tanító hangos felolvasással mutassa be.

b) Mimetikus és szimulációs gyakorlat

- Te vagy Mazsola: *Elkuncsorgod Tádétól a répáját (szépen, erőszakosan, fondorlatosan). Kérsz Manócskától még répát.*
- Te vagy Tádé: *Nem akarod odaadni Mazsolának a répádat.*

c) **Körbeadós c. játék:** Az osztály vagy a csoportok kört alkotna. A történet egy mondatát különböző hangsúllyal adják körbe egymásnak a gyerekek. Aki átadja a szöveget hangszínnel, hangerővel, testbeszéddel kísérvé a szöveget. A szöveget fogadó válaszoljon úgyenezen eszközök használatával a hallottakra, majd adja tovább az eredeti mondatot.

- **„Nekem még van sárgarépám, neked meg már nincsen, be-e-e!”**

Vitassák meg a kifejezések pontosságát.

1. B)

VÁSÁRLÁS C. JÁTÉK

ESZKÖZ: kosár

A JÁTÉK LEÍRÁSA: A gyerekek körben állnak, vagy a beszélgetőkörrel azonos módon ülnek.

A tanító egy kosarat tart a kezében, ő indítja a játékot.

Ezt mondja: **„Elmentem a piacra, vettem dinnyét.”**

Ezután átadja a kosarat a mellette álló első játékosnak, aki elismétli az előző mondatot, és hozzátesz egy olyan szót, amely az első szóhoz vagy ahhoz a témához kapcsolódik. Pl.: „Elmentem a piacra, vettem dinnyét és barackot.”

Minden játékos elismétli a mellette elhangzó mondatot, és tesz hozzá ő is egy szót. (Jelen esetben egy gyümölcs nevét.)

Addig jár a kosár, amíg valaki nem hibázik. Ekkor a játékvezető visszakéri a kosarat, és újraindítja a másik irányban.

Ismét lehet az előző főfogalom szerint, vagy újat kezdeni, pl.: zöldségféle nevét mondani.

2. REFLEKTÁLÁS

Beszélgetés a mese alapján:

„Én-élmények” megfogalmazása

A család én és a testvérem: irigység, döntések és megállapodások megtartása témákról

Megfigyelési szempont lehet:

Pl. Történt-e már veled is hasonló? Osztokodtál-e már kisebb/nagyobb testvérrrel, baráttal? stb

II. ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS: MAGÁNHANGZÓK HOSSZUSÁGÁNAK HALLÁS ALAPJÁN TÖRTÉNŐ MEGÁLLAPÍTÁSA

1. RÁHANGOLÓDÁS

RÖVID ÉS HOSSZÚ MAGÁNHANGZÓK (U-Ú, Ü-Ű) FELISMERÉSE HALLOTT SZAVAK HANGSORÁBAN, FIGYELEM ÉS MEMÓRIA FEJLESZTÉSE (1. SZ. MELLÉKLET)

„Hang-betű detektív” című játék

A JÁTÉK MENETE: A gyerekek körben állnak.

A tanító lassan és érthetően olyan szavakat mond, melyek nevének hangsorában az (u-ú, ü-ű) szerepel.

Ha a gyerekek röviden hallják a szó végi magánhangzót („u-ü”) leguggolnak. Ha hosszan (ú-ű), felállnak és kinyújtóznak.

Lehetőségek további feladatokra:

- Titkos nyelv (hangoztatás magánhangzóval, tapsolás szótagszám szerint, a hallott hang helyének meghatározása, mondatba foglalás, kérdőszó megkeresése)
- Memóriafejlesztés: A gyakorlat befejezése után a tanító megkérdezheti: – Mely szavakra emlékeztek? – Ki tud többet felsorolni? Próbáljanak a hallott szavak mennyiségének arányában 3-5 szó felsorolni. Ez a szám a folyamatos gyakorlás következtében növelhető. A későbbiekben szókapcsolatokkal, rövid mondatokkal lehet bővíteni a memóriafejlesztő feladatok sorát.

A feladat írásban is megoldható, helyesírási gyakorlatként, emlékezetből írással.

2. A)–B) JELENTÉSTEREMTÉS

AZ OSZTÁLY TESZTJE (3. SZ. MELLÉKLET)

Kérdésre a megfelelő válasz megkeresése

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A tesztet lehet kézbe adni, illetve a tanító felolvassa a feladatokat, és csak a lehetséges megoldásokat írja a táblára. Mindig csak egy helyes megoldás lehet, amit a teszt alatti szám melletti vonalra lehet írni, vagy ugyanezt a füzetükben is elvégezhetik. Ha feladatvégzés közben a gyerekek úgy érzik, hogy nehéznek találják egy kérdést, jelezhetik, hogy „felezőt” kérnek. Ilyenkor a tanító megkérdezi az osztályt, hogy ki szeretné még ezt a lehetőséget? Ha az osztálylétszám felénél többen kérik, akkor lehet felezni. A tanító eldönti, hogy melyik két lehetséges megoldást húzhatják ki. Ezután tovább haladnak. Több segítség nem lehet. A teszt végén közösen megvitatják a megoldást.

LEHETŐSÉGEK TOVÁBBI FELADATRA: több forduló, pontszerző versenyt is lehet vele játszani. Pl. témakörökhöz kapcsolódóan.

3. REFLEKTÁLÁS

ÖNELLENŐRZÉS – ÉRTÉKELÉS

A kérdésre adott válaszok helyességének közös ellenőrzése, hibajavítás

ESZKÖZ: tábla, írásvetítő

LEHETŐSÉGEK TOVÁBBI FELADATRA: Az írás, helyesírás fejlesztésénél felhasználhatók a helyes megoldások ábécérendbe sorolásra, szótagolás és elválasztás gyakoroltatására, mondatok alkotására, kérdőszó alapján szótoldalékolásra, rokon értelmű szavak gyűjtésére stb.

III. ISMERKEDÉS A SZÖVEGGEL

1. RÁHANGOLÓDÁS

JÓSLÁS C. JÁTÉK AZ ILLUSZTRÁCIÓ MEGFIGYELÉSÉVEL

ESZKÖZ: az *A Család és én* c. könyv, *Piacon* című szöveg illusztrációja

FELADAT: A gyerekek a történethez készült illusztrációt vizsgálják.

Az a feladatuk, hogy az illusztráció alapján jósolják meg, hogy miről szólhat a szöveg.

LEHETŐSÉGEK TOVÁBBI FELADATOKRA – TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- A történet elolvasása után a gyerekek összehasonlítják az olvasottakat a jóslataikkal.
- Javítsák ki a szöveget úgy, hogy pontosan arról szóljon, mint ami a képen látható.
- Egy témáról különböző szerepekben:
 - Mesélj arról a piacról, ahová már elmentél anyukáddal, a nagyival!
 - Meséld el a történetet, mintha te lennél az árus, egy néni a vásárlók közül, az anyuka stb.
- Gyűjtsenek a képről
 - megnevező szavakat, (Ki? Mi? Kik? Mik?)
 - tulajdonságokat,
 - cselekvéseket.
- Miből látsz a képen egyet, egynél többet? Stb.
- Felkerülhet a táblára a címen kívül szereplő(k), egy-egy kulcsszó, helyszín, stb.
- Megjósolhatják a gyerekek, csak az illusztráció alapján, hogy kik lesznek a szereplők, mi lesz a történet eseménye, stb.

SZÓMAGYARÁZAT: alkuszik, tülekedés, kürtőskalács, szépasszony, szép asszony

A SZÓMAGYARÁZAT MÓDJA

1. A szavak pontos elolvasása,
2. szótagolása,
3. értelmezése,
4. mondatba foglalása,
5. új szöveggörnyezetben való alkalmazása

2. JELENTÉSTEREMTÉS

A)

Tanítói bemutató olvasás (lassabban haladó tanulóknak)

Kapcsolat keresése a cím és az illusztráció között

A gyerekeknek adjunk lehetőséget a szöveg áttekintésére. Próbálkozzanak valameddig önállóan eljutni a szövegben.

Majd a tanító utasításának megfelelően, részenkénti hangos olvasással és az ahhoz való tanítói (esetleg a gyerekek által megfogalmazott) kérdések megválaszolásával haladjanak tovább.

B)

A szöveg önálló, néma olvasása (jól olvasó gyerekeknek)

Jelöléstábla –széljegyzetek készítése: szimbolikus jelek használata a szövegben

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A Jelöléstábla olyan eszköz, mely lehetővé teszi, hogy a tanulók olvasás közben nyomon kövessék saját megértési folyamataikat, számba vegyenek további tanulási indítékokat, miközben olvasásuk aktív eseménnyé válik. Ha a tanuló figyelemmel kíséri saját megértésének folyamatát, az információkat aktívan építi be előzetes ismereteibe. Az eljárás segítségével a gyerekek figyelme mindvégig fenntartható.

- Az önálló olvasás megkezdése előtt mondjuk el a gyerekeknek a széljegyzet készítésének a lényegét.
- Mutassuk be a használni kívánt szimbolikus jeleket!

√	Ezt már tudom, értem. Az olvasottak megegyeznek előzetes ismereteimmel vagy feltételezéseimmel.
?	Kérdésem van! Az olvasottak további kutatásokra vagy kérdésekre ösztönöznek.
*	Eszembe jutott erről valami. Az olvasottakról kiegészítő információ jutott eszembe.

3. REFLEKTÁLÁS

a) A szöveg által keltett első benyomások, élmények megfogalmazása: Tanulói reflexiók meghallgatása.

- A jóslás és az olvasottak összevetése

b) Dramatikus helyzetgyakorlat – Szavak, szókapcsolatok magyarázata: alkuszik, tülekedés

- Csoportalkotás és szituációs játék a szókapcsolatok magyarázatának segítésére: Állj párba, csoportosulj!

Alkossanak csoportot az első padban, padsorban ülők, a második padban, padsorban stb. ülők.

Álljanak az egyik csoportba azok, akiken valamilyen csecsebecse van (óra, karkötő, fülbevaló, nyaklánc stb.).

Álljanak egy csoportba azok, akik az első félévben születtek (január–május) a másik csoportba, akik a második félévben (június–december).

A csoportok először külön-külön megbeszélik a két szó jelentését és azt, hogyan tudnák minél szemléletesebben bemutatni a társaiknak.

A bemutatást kövesse megbeszélés, vita.

LEHETŐSÉGEK TOVÁBBI FELADATRA: Záró kép lehet az, amikor a két csoport egy nagy piaci jelenetet alkot, ami tükrözi a piac pezsgő világát (szoborjáték és pillanatfelvétel megjelenítése is lehet).

IV. SZÖVEGFELDOLGOZÁS- SZÖVEGÉRTŐ KÉPESSÉG FEJLESZTÉSE

1. RÁHANGOLÓDÁS

BESZÉLGETÉS A SZEREPLŐKRŐL, TULAJDONSÁGOKRÓL

A szöveg értelmezése, szövegrészlet keresése választott szempontokhoz

TÁBLA KÉPE: szereplők, helyszín, időpont események szókértái

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek visszaemlékezve a szövegre, a szókérták segítségével gyűjtsék ki a szövegből a kérdőszavakhoz tartozó szavakat.

A LEHETŐSÉGEK TOVÁBBI FELADATRA: A tanító írja fel a táblára (írott vagy nyomtatott kis- vagy nagybetűvel) a közösen jóváhagyott szavakat. Ezt később az írástechnika, helyesírás fejlesztéséhez is fel lehet használni.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

A) AZ OLVASOTTAK ÉRTELMEZÉSE (LASSABBAN HALADÓ GYEREKEK)

AZ ESEMÉNYEK SORRENDJE: A történesnek megfelelő szavak, szókapcsolatok időrendbe állítása (7. sz. melléklet).

Szóvásár c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ

A gyerekek tevékenységgel, rakosgatással döntsék el a szavak, szókapcsolatok helyes sorrendjét.

Ebben az életkorban a tevékenykedtetés, a cselekvés, a megtapasztalás a tanulási folyamat elengedhetetlen része.

ESZKÖZÖK: a csoportok számával egyező számú boríték, benne a szöveg szavai

A JÁTÉK MENETE: A gyerekek párokba szerveződnek (lehet egyéni munka is).

Minden pár kap borítékot, benne a melléklet szavaival. A gyerekek a szavak elolvasása után azokat helyezik az eseményeknek megfelelő sorrendbe.

A mellékletek szavait a füzetbe beragaszthatók a helyes sorrend megállapítása és ellenőrzése, javítása után. Amennyiben többször szeretnénk felhasználni a szóanyagot, gyurmaragasztóval fehér kartonra vagy műanyag lapra is ragaszthatnak a gyerekek.

JAVASLAT TOVÁBBI FELADATOKRA: A történetben megkereshetik az adott szavakat, szótagolhatják, magán és mássalhangzót kereshetnek, jelölhetik a rövid és hosszú magán, vagy mássalhangzót, a szavak alá leírhatják a szótagolás, elválasztás szabályai szerint, betűrendet készíthetnek stb.

2. B)

AZ OLVASOTTAK ÉRTELMEZÉSE (JÓ ÜTEMBEN HALADÓ GYEREKEK)

AZ ESEMÉNYEK SORRENDJE: A történesnek megfelelő mondatok időrendbe állítása (7. sz. melléklet).

„Mondatvásár” c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ

A gyerekek tevékenységgel, rakosgatással döntsék el a mondatok helyes sorrendjét.

Ebben az életkorban a tevékenykedtetés, a cselekvés, a megtapasztalás a tanulási folyamat elengedhetetlen része.

ESZKÖZÖK: a csoportok számával egyező számú boríték, benne a szöveg félbevágott mondatai

A JÁTÉK MENETE: A gyerekeket párokba szerveződnek (lehet egyéni munka is).

Minden pár kap borítékot, benne a melléklet mondatai. A gyerekek a mondatok elolvasása után azokat helyezik az eseményeknek megfelelő sorrendbe.

A mellékletek mondatai a füzetbe beragaszthatók a helyes sorrend megállapítása és ellenőrzése, javítása után. Amennyiben többször szeretnénk felhasználni a mondatokat, gyurmaragasztóval fehér kartonra vagy műanyag lapra is ragaszthatnak a gyerekek.

JAVASLAT TOVÁBBI FELADATOKRA

- A történetben megkereshetik az adott mondatokat, szótagolhatják, magán- és mássalhangzót kereshetnek, jelölhetik a rövid és hosszú magán- vagy mássalhangzót.
- Felolvashatják az előző és következő mondatot, új történetet alkothatnak az adott mondat köré stb.
- Az eseménysor szóbeli elmondása (tartalom felidézése szavak vagy mondatok segítségével)
- Vázlat készítése, másolás, válogató másolás, látó-halló tollbamondás, emlékezetből írás

- A mondatok további szavakra történő szétvágása esetén új, értelmes mondatok alkotása (lehet az olvasottak alapján, de lehet új szöveg alkotása is)

Természetesen, ha szükséges, a gyerekek elővehetik az eredeti szöveget. Cél a szöveggel történő sokféle munkálkodás!

3. REFLEKTÁLÁS

ELLENŐRZÉS – HIBAJAVÍTÁS

A lassabban haladó gyerekek a közös ellenőrzéskor kaphatnak segítséget.

A művelet sor alkalmas arra, hogy a táblán, írásvetítőn megjelenített helyes megoldások további feladatokat indukáljanak.

Pl. a szavak betűrendbe helyezése, kérdést tartalmazó mondatok alkotása. Egy vagy több kiválasztott szóval történet alkotása.

A mondatok esetében:

- Mi következhetne legutolsó mondat után.
- Milyen mondat állhatott az első mondat előtt?
- Cseréld ki más szóra a mondatokban a cselekvést tartalmazó szavakat! Tegyük minden mondatba egy tulajdonságot jelentő szót. Az élőlényeket jelölő szavakat cseréljük ki tárgyakra és fordítva! Stb.

V. A HANGOS OLVASÁS TECHNIKÁJÁNAK GYAKORLÁSA

1. RÁHANGOLÓDÁS

AZ ESEMÉNYEK FELIDÉZÉSE OLVASÁSI TEVÉKENYSÉGGEL

Piacon c. szöveg

- Szövegrészletek felolvasása felkészülés után
 - tanulói hangos válogató olvasás,
- Válaszok szóbeli megfogalmazása

JAVASLAT TOVÁBBI FELADATOKRA

A mondat helyes hanglegjtéssel való felolvasása, értelmi szünettartás.

- Mit mondott anyu, amikor sikerült kevesebbért megvennie a portékát?
- Hogyan szóltak anyuhoz az árusok?
- Olvasd fel a második mondatot! Olvasd fel a második bekezdést! Olvasd fel a második sor első (második...) mondatát!

A tanító olvas egy szót/mondatot, a gyerekek az előtte/utána lévőket olvassák.

Kiválasztunk egy mondatot, és azt tagadó formában kell felolvasnia a gyerekeknek.

Egy mondatot kiválasztunk, és a gyerekeknek kell azt egy-egy szóval bővíteniük.

Részegységek néma olvasása. Megfigyelési szempont utáni hangos felolvasása. Stb.

- Olvasástechnikai feladatok megoldása modellkövetéssel. Olvasd, mintha kérdeznéd! Olvasd, mintha utasítanál!

Ezek a feladatok az anyanyelvi tapasztalatszerzést is segítik (mondatfajtaokról, mondatok szűkítéséről, bővítéséről).

2. JELENTÉSTEREMTÉS

A)

a) Látószögnövelő gyakorlatok (jó olvasási készséggel rendelkező tanulók) 4. sz. melléklet
Szavak, szókapcsolatok, mondatok olvastatása

b) Olvasási tréning

- Mondatpiramisok felolvasása
- Szóbeli szövegalkotás a mondatpiramis szavaival

B)

a) Látószögnövelő gyakorlatok (lassabbütemben olvasó tanulók) 4. sz. melléklet
Szavak, szókapcsolatok, mondatok olvastatása

b) Olvasási tréning

- Mondatpiramisok felolvasása

VI. A) SZÖVEGÉRTŐ OLVASÁS KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE

1. RÁHANGOLÓDÁS

SZÖVEGFELDOLGOZÁS A TÖRTÉNET TARTALMI CSOMÓPONTJAI ALAPJÁN

Piacon c. szöveg

- Kérdések megfogalmazása a gondolat egységekhez

2. JELENTÉSTEREMTÉS

- Kockázás

Készítsünk szövegértési kockákat! Írjuk fel a kocka oldalára a következőket!

Adj címet a történetnek!

Keresd meg a szöveg tételmondatát!

Húzd alá a kulcsszókat a szövegben!

Alkoss kérdéseket a szövegről!

Tömörítsd a szöveg tartalmát!

Mondd el a véleményedet a szöveggel kapcsolatban!

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Alkossanak a gyerekek párokat (lehet az egymás mellett ülőkből is párt alkotni)! Felváltva dobjanak a kockával, és az utasításnak megfelelően végezzék el a szövegműveleteket!

- A) Megértésre irányuló elemző műveletek (lassabb ütemben olvasó tanulók) 5. sz. melléklet (I.–II.)
- B) Megértésre irányuló elemző műveletek (jó olvasási és szövegértő képességgel rendelkező tanulók) 6. sz. melléklet

A feladatmegoldásoknál az

- A típusúnál gyűjtse a tanító maga köré azokat a gyerekeket, akiknek segítségre van szükségük. Közösén oldják meg a feladatot. (Beszéljék meg közösen és értelmezzék a megoldás mechanizmusát, magyarázzák meg a szavak jelentését.)
- B típusúnál párokból dolgozzanak, ellenőrizzenek.

3. REFLEKTÁLÁS

A) Olvasónapló (jó szövegértő és szövegalkotó képességgel rendelkező tanulók)

KÉRDÉS	VÁLASZ	INDOKLÁS
Melyik szereplő szeretnél lenni a történetben?		Azért, mert

B) Drámajáték a szövegalkotó képesség fejlesztésének segítésére (gyengébb szövegalkotási képességgel rendelkező tanulók)

A JÁTÉK LEÍRÁSA: A gyerekek körbe ülnek. Egy kosárba piacon vásárolható árukat (gyümölcs, zöldség) teszünk. Ezek közül a tanító vagy egy-egy kisgyerek felmutatja valamelyiket. A gyerekeknek be kell mutatni társaiknak ezeket. Törekedjenek a gyerekek arra, hogy a portékák minél több tulajdonságát, használhatóságát mutassák be. Úgy kínálják ezeket, mintha ők lennének a piaci kofák, árusok.

VII. ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS: A HANGOK, BETŰK IDŐTARTAMÁNAK HELYES EJTÉSE, JELÖLÉSE ÍRÁSBAN

1. JELENTÉSTEREMTÉS

ÉKEZET- ÉS BETŰPÓTLÓ GYAKORLATOK

A)

Az (u-ú, ü-ű) hangok hosszúságának felismerése hallott szövegben, önálló munkával (lassabban haladó tanulóknak) 1. sz. melléklet

„Figyelj, fülelj, felelj!” című játék A gyerekek tanítói segítséggel dolgozhatnak. Az első keretben lévő szavakat elolvassák, megfigyelik a keresett hangok hosszúságát. Egy papírlappal letakarják az első mezőt, majd önállóan dolgoznak. A második mezőben a hiányzó ékezeteket kell kitölteni, majd a harmadik mezőben magát a betűt kell pótolniuk. Ellenőrzést önállóan végezhetnek. Összehasonlítják a letakart keret szavait a munkájukkal.

B)

Az u-ú, ü-ű hang hosszúságának felismerése hallott szövegben, önálló munkával (gyorsabb ütemben haladó gyerekeknek) 2. sz. melléklet

„Figyelj, fülelj, felelj!” című játék

a) A gyerekek első feladata az, hogy pótolják a melléklet szavaiban a hiányzó ékezeteket! Csak u-ú vagy ü-ű lehet a szavak végén a jó megoldás.

Fontos felhívni a gyerekek figyelmét feladat-előkészítő beszélgetésében arra, hogy fognak találni kivételt is, olyan szót, amelyet nem kell beszínezniük.

b) A feladat következő részében már szétválogatást is kell végezniük. Két színnel dolgozhatnak. Az egyik színnel azokat a szókereteket kell kiszínezniük, amelyeknek a végén hosszú ú van! A másikkal azokat, amelyek hosszú ü-re végződnek! A kakukktojás fehéren marad.

A feladat a) részét szükséges elvégezni, míg a b.) rész a lehetőségekhez igazítottan tervezhető.

LEHETŐSÉGEK A TOVÁBBI FELADATOKRA

A szósorok alkalmazhatók helyes ejtés gyakorlására, olvasástechnika fejlesztésére, szóválogatásra, szavak különböző szempontok szerinti csoportosítására, magán- és mássalhangzók jelölésére, szófejlesztésre, szavak mondatba foglalására, figyelem- és memóriafejlesztésre.

- Írás-írás-használat: a szóanyag alkalmas: másolásra, megadott szempont szerint válogató másolásra, tollbamondásra, emlékeztetből írásra.
- Nyelvi tapasztalatszerzés: hangok-betűk jelentésmódosító szerepe, magán- és mássalhangzók megfigyelése, szótagolás, elválasztás mondatalkotás.

2. REFLEKTÁLÁS

ILYEN EGY PIACI ÁRUS

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ

A tanító írja fel a táblára a következő szavakat: ha, fül, száj, szem, orr, arc.

A gyerekeknek az lesz a feladatuk, hogy jellemezzenek egy piaci eladót szókapcsolatokkal. Adjuk mintát is a gyerekeknek: pl: kék szemű.

A szókapcsolatokat írjuk fel a táblára, a gyerekek le is írhatják azokat a füzetükbe.

JAVASLAT TOVÁBBI FELADATOKRA

Párokban is kiadható a feladat. Felváltva alkossanak szókapcsolatokat a gyerekek és írják is le azokat. Diktálhatják egymásnak, közösen ellenőrizzenek. Alkossanak mondatokat, a mondatok köré történetet. Ezt be is mutathatják az osztálynak.

VIII. ÍRÁS, ÍRÁSHASZNÁLAT

1. RÁHANGOLÓDÁS

KÉRDÉSKOCKA

A *Piacon* c. szöveg illusztrációja alapján

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Készítsünk kérdéskockát. Az oldalaira írjuk fel a következő kérdéseket:

Mi? Milyen? Mikor? Hol? Mekkora? Miért?

Szerveződjenek párba a gyerekek. Felváltva dobjanak a kockával. A kép (szöveg) alapján tegyenek fel kérdéseket egymásnak.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

A) Két-három kérdés leírása a füzetbe tanítói segítséggel (látó-halló tollbamondással)

B) Két-három összefüggő mondat írása a füzetbe. Téma: A piac

3. REFLEKTÁLÁS

VÉLEMÉNYKÁRTYA

A tanítási egység vége előtt néhány (kb. 5) perccel a tanító osszon ki a tanulóknak egy-egy kártyát (cédulát), és kérje meg őket arra, hogy írjanak le:

- egy, a tananyaghoz kapcsolódó kérdést,
- egy személyes megjegyzést vagy észrevételt.

Tanácsok:

- Minden oktatási szinten, tantárgyban és tanítási egységben (óra, nap, tematikus egység stb.) jól alkalmazható, attól kezdve, hogy a tanulók képesek eszközként használni az írást gondolataik kifejezésére.
- A tanító a következő tanítási egység elején reagáljon a kilépőkártyákon olvasottakra! Bizonyos kérdéseket megválaszolhat, félreértéseket tisztázhat, jelezheti, hogy egyes kérdésekre a későbbiekben kapnak választ a diákok, reflektálhat a megjegyzésekre, észrevételekre is. Mindezt természetesen röviden.

Piacon

Szeretek anyuval piacra járni. Szombaton reggel korán kelünk. Anyu azt mondja, ha később megyünk, elviszik a szép árut.

Biztos sokan gondolják így, mert már kora reggel is nagy a tülekedés a piacon.

A legjobb az, amikor anyu alkudozik. Ha kevesebbet fizetünk valamiért, akkor nevetve mondja:

– No, ezért veszünk neked valamit!

Akkor aztán gyorsan ki kell találnom, mit válasszak: lángost, banánt vagy kürtőskalácsot.

– Szép asszony, vegyen a cseresznyéből, hajnalban szedtem a fáról! Válasszon a friss tojásból! Vigyen új krumplit! Magának a legszebbet adom! – kedveskednek anyunak az elárusítók.

Anyu ilyenkor olyasmit is megvesz, amit nem is akart.

A boltba nem is szeretek járni. Ott nem lehet alkudozni.

„Figyelj, fülelj, felelj!”

kapu	áru	könnyű	kapu	áru	könnyu	kap_	ár_	könny_
falu	fésű	hosszú	falu	fésu	hosszu	fal_	fés_	hossz_
varjú	daru	keserű	varju	daru	keseru	varj_	dar_	keser_

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

- a) Pótold a hiányzó ékezeteket! Csak u-ú vagy ü-ű lehet a szavak végén a megoldás.
- b) Válassz két színt! Az egyik színnel színezd ki azt a „téglát”, amelyben a szó végén rövid a magánhangzó! A másikkal a hosszú végű magánhangzós szavakat.
- Ha ügyes vagy, kapsz egy szép mintát.

fésu	menu	ágyu	alku	gyűru
bábu	varju	batyu	gyűszu	daru
falu	gyalu	deru	hamu	kapu
esku	gyanu	satu	sepru	üru
betu	adu	borju	revu	tanu

Megoldások:

1. sor: fésű, menü, ágyú, alku, gyűrű
2. sor: bábu, varjú, batyu, gyűszű, daru
3. sor: falu, gyalu, derű, hamu, kapu
4. sor: eskü, gyanú, satu, seprű, ürü
5. sor: betű, adu, borjú, revü, tanú

Az osztály tesztje

1. Melyik NEM gyümölcs az alábbiak közül?
A: dinnye
B: paradicsom
C: körte
D: szőlő
2. Hogyan nevezik még a burgonyát?
A: tengeri
B: törökbúza
C: krumpli
D: egres
3. Kit nevezünk kofának?
A: a piaci árust
B: az újságárust
C: a bolti eladót
D: a szomszédot
4. Melyik zöldségfélének esszük föld feletti részét?
A: sárgarépa
B: retek
C: burgonya
D: karalábé

Megoldások: 1. ___ 2. ___ 3. ___ 4. ___

4. SZÁMÚ MELLÉKLET

Korán kelünk.

Reggel korán kelünk.

Szombaton reggel korán kelünk.

Nagy a tülekedés.

Reggel is nagy a tülekedés.

Kora reggel is nagy a tülekedés.

Már kora reggel is nagy a tülekedés.

Már kora reggel is nagy a tülekedés a piacon.

Mit válasszak?

Ki kell találnom, mit válasszak.

Gyorsan ki kell találnom, mit válasszak.

Akkor aztán gyorsan ki kell találnom, mit válasszak.

Akkor aztán gyorsan ki kell találnom, mit válasszak: lángost, banánt, kürtőskalácsot.

5. SZ. MELLÉKLET

I. Sorakozó!

a) Olvasd el a mese első négy mondatát! Húzd alá azokat a kifejezéseket, amelyeket a mesében olvastál!

megveszik a szép árut, nagy a tülekedés a piacon, szerdán délelőtt, piacra járni, szombaton reggel, korán megyünk, kora reggel, elviszik a szép árut, később megyünk, korán kelünk, nem szeretek, nagy a tolongás,

b) Írd le az aláhúzott kifejezéseket olyan sorrendben, ahogy a történetben olvastad!

.....

.....

.....

c) A szöveg melyik mondatára gondoltam? Keresd meg és másold le!
A hét hatodik napján, nagyon hamar ki kell pattannom az ágyból.

.....

II. Találd ki, hogy mit szeretnék vásárolni a piacon!

Elárulom, hogy:

- gyümölcs
- fán terem
- édes a húsa, kemény a magja
- szőrös a héja
- nevében egy évszak bújik el

a) Kitaláltad már? Írd ide a nevét a vonalra! _____

b) Készíts rajzot is!

6. SZ. MELLÉKLET

Olvasd el a szöveget! Válaszolj a kérdésekre!

A piacon négyen állnak sorba a zöldségesnél. Kata az első, ő almát kér. Rita meggyet szeretne venni. Peti áll Rita mögött, ő még csak nézelődik. Gabi egy nagy dinnyét akar választani Orsinak.

Ki a sorban a második?

Ki nem döntötte még el, hogy mit vegyen?

Ki akar dinnyét venni Orsolyának?

Ki áll a sor elején?

Szóvásár

szombaton	fizetünk
válasszak	csinos
alkudozik	kedveskednek
boltba	tülekedés

7. B) SZ. MELLÉKLET

Mondatvásár

Szombaton piacra mentünk anyuval.

Mindig nagy a tülekedés.

Anyu alkuszik, ha vesz valamit.

**Szépasszony, vegyen a cseresznyéből! –
kínálja a gyümölcsöt anyunak az árus.**

A boltba nem szeretek járni.

CIRKUSZBAN

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

A beszédészlelés és -értés gyakorlása mesehallgatással.
Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása elmondással és feladatmegoldással. Önértelmező reprodukálás
A néma, értő olvasás megalapozása követő olvasással és feladatok megoldásával. A cím, az illusztráció és a tartalom megfigyeltetése.
Kifejleti jöslatok megfogalmazása
Olvasástechnikai feladatok megoldása modellkövetéssel.
Szóbeli szövegalkotás technikájának gyakorlása
Anyanyelvi tapasztalatszerzés: a rokon értelmű szavak felismerése

IDŐKERET

4 x 45 perc

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

7-9 éves korosztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

Tágabb környezetben: Ember és társadalom műveltségi terület: Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, közvetlen megfigyelés alapján. Mindennapi élethelyzetek eljátszása a különböző szereplők nézőpontjából

Művészetek műveltségi terület: A játékbátorság kialakítása, a csoport előtti megnyilvánulás gyakorlása és elfogadása. Képek, események leírása, leírás alapján kép készítése

Szűkebb környezetben: beszédművelés, szóbeli szövegalkotás fejlesztése, írás, íráshasználat, ismeretek az anyanyelvről, matematika-logika, szociális-, életviteli és környezeti kompetencia

Megelőző tevékenységek: beszélgetőkör, mesehallgatás, dráma-életjátékok, szókincsfejlesztés, rövid mondatok értő, néma értő olvasás, szavak, szókapcsolatok írása, tapasztalatok az elválasztásról, az írástechnikát és a helyesírást fejlesztő gyakorlatok: szavakban hiányzó betűk pótlása, analóg szósorok írása, szótag kiegészítések, szavak nagy kezdőbetűje.

Ajánlott követő tevékenységek: szóbeli-írásbeli szövegalkotás, szavak-szókapcsolatok és mondatok értelmezése, mondatok értelmezése szövegösszefüggésben az írástechnikát és a helyesírást fejlesztő gyakorlatok: mondat, szöveg kiegészítése, improvizációs gyakorlatok, rövid történetek dramatizálása

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

Együttműködés társakkal feladathelyzetben

A gondolatok egyszerű, érthető megfogalmazása

Az olvasás folyamatosságának, pontosságának, tempójának fokozása

Célirányos tájékozódás a szövegben

Szavak, szövegrészletek értelmező megbeszélése

Önértelmező szövegproduktálás

Egyszerű kérdések megválaszolása és feladatok megoldása az olvasottak megértésének bizonyítására

Rokon értelmű szavak megismerése által a választékosabb beszéd kialakítása

VÁZLAT

LÉPÉSEK, TEVÉKENYSÉGEK	KIEMELT KÉSZSÉGEK, KÉPESSÉGEK	CÉLCSOPORT / A DIFFERENCIÁLÁS LEHETŐSÉGEI	MUNKAFORMA	ESZKÖZ
I. Meseshallgatás 15 perc				
1. RÁHANGOLÓDÁS <i>Hol van a nyúl nevétőltye?</i> c mese tanítói felolvasása, tanulói reflexiók A meseshallgatói szerep gyakorlása	Fejlődő önismeret, kritikai érzék, értékranisor alakítása		Osztály	Vázsonyi Endre <i>Rémusz bácsi meséi</i>
II. Anyanyelvi tapasztalatszerzés 15 perc				
1. JELENTÉSTEREMTÉS A) „Figyelj, fülelj, felelj!” Rokon értelmű szavak felismerése hallott szövegben • Rokon értelmű szavak csoportosítása Szókincsbővítés B) Az ö-ő hang hosszúságának felismerése hallott szövegben, önálló munkával	Szókincsbővítés, Irányított megfigyelés Ráismerés Tapasztalatbővítés Szókincsbővítés Figyelem fejlesztése Választékosabb beszéd kialakítása		Osztály vagy heterogén csoportok	1. sz. melléklet (itt még csak a tanítónál) 2. sz. melléklet
2. REFLEKTÁLÁS Piff-paff-puff c. játék – másképp Rokon értelmű szavak gyűjtése, mondatba foglalása		Gyorsabb ütemben haladó gyerekeknek	Osztály	3. sz. melléklet
III. Ismerkedés a szöveggel 15 perc				
1. RÁHANGOLÓDÁS Jóslás c. játék Illusztráció megfigyelése Beszélgetés a szöveghez tartozó képről Szómagyarázatok	Illusztráció és cím megfigyelése Kifejeleti jóslatok megfogalmazása Önálló véleményalkotás		Osztály	<i>A család és én</i> c. könyv <i>Cirkuszban</i> c. szöveg címe és illusztrációja

2. JELENTÉSTEREMTÉS				**Lassabb ütemben olvasó gyerekek	
A) Tanítói bemutató olvasás	A hallás utáni szövegbefogadás	Az olvasmány tartalmának követése			
A történet szövegének hallás utáni megfigyelése					
Kapcsolatok keresése a cím és az illusztráció között					
B) A szöveg önálló néma olvasása	Az olvasott szöveg elsődleges megértése			*Jó olvasási és szövegértő képességgel rendelkező tanulók	
Az események követése					
Kapcsolatok keresése a szöveg és az illusztráció között					
C) Szavak magyarázata:	Emlékezet, képzelet, kreativitás és a szóbeli kifejezés fejlesztése				8. sz. melléklet
Ki vagyok én? c. játék					
3. REFLEKTÁLÁS	Szövegprodukciónál: emlékezet, képzelet, kreativitás és a szóbeli kifejezés fejlesztése				Osztály
Beszélgetés a szövegről: A szöveg által keltett benyomások, élmények megfogalmazása					
A jóslás és az olvasottak összevetése					
Saját félelmek, örömeik megfogalmazása					
IV. Szövegfeldolgozás – Szövegértő képesség fejlesztése 35 perc					
1. RÁHANGOLÓDÁS	Vizuális és verbális információk megfeleltetése				Osztály
Irányított képalkotás					
Téma: Egy cirkuszi előadás					
Belső képalkotás személyes élmények, tapasztalatok és fantázia alapján					
2. JELENTÉSTEREMTÉS	Az olvasott mondatok jelentésének felfogása			**Lassabb ütemben haladó gyerekek	4. b. sz. melléklet, füzet
A) Mondatvásár c. játék	Szemponthoznak megfelelő célirányos tájékozódás a szövegben				
A szöveg mondatainak pontos felidézése					
Összetartozó mondatrészek párosítása					
Az olvasottak értelmezése					
B) Mesevásár c. játék	Az olvasott szöveg tartalmának megértése			*Jó olvasási technikával és szövegértő képességgel rendelkező gyerekek	4. a. sz. melléklet, füzet
Tartalmilag összetartozó mondatrészek párosítása, illetve a két történet mondatainak szétválogatása	Szemponthoznak megfelelő tájékozódás a szövegben				
3. REFLEKTÁLÁS	Véleményalkotás, kritika				Osztály
Olvasókártya					Írásvetítő, tábla

V. A hangos olvasás technikájának gyakorlása 25 perc

	Tájékozódás, visszakeresés a szövegben	Osztály	Cirkuszban és a Piacon c. szöveg
1. RÁHANGOLÓDÁS Az események felidézése olvasási tevékenységgel Szövegrésztetek felolvasása felkészülés után Tanulói hangos válogató olvasás	Visszaemlékezés az elolvasott szavakra, mondatokra Olvasástechnikai feladatok megoldása		
2. JELENTÉSTEREMTÉS			5. a) sz. melléklet
A) A szóalakok pontos megfigyelését fejlesztő tréningek a) Szóemlékezet fejlesztése b) Hangos és néma értő olvasás gyakorlása c) Az olvasott szavak rokon értelmű párjának megkeresése, mondatba, szövegkörnyezetbe helyezése	Az olvasott szavak helyes kiejtéssel való hangos olvasása, jelentésének felfogása A jelentésváltozás megfigyelése szövegkörnyezetben	*Jól olvasási készséggel rendelkező gyerekek	
B) A szóalakok pontos megfigyelését fejlesztő tréningek a) Szóemlékezet fejlesztése: Szótábla b) Hangos és néma értő olvasás gyakorlása Az olvasott szavak rokon értelmű párjának megkeresése, mondatba helyezése	Az olvasott szavak helyes kiejtéssel való hangos olvasása, jelentésének felfogása Az aktív szókinccs pontosítása, terjedelmének növelése	**Lassabb ütemben olvasó tanulók	5. b) sz. melléklet

VI. Szövegértő olvasás képességének fejlesztése 30 perc

	A történelem folyamatának tartós követése Megfigyelések, válaszadás adott/választott szempontok alapján	a) Heterogén párok b) Osztály	Cirkuszban c. szöveg
1. RÁHANGOLÓDÁS Szövegfeldolgozás a történet tartalmi csomópontjai alapján a) Kérdések a szövegről b) Elményterkép			
2. JELENTÉSTEREMTÉS			6. b) sz. melléklet
A) Megértésre irányuló elemző műveletek A megértés bizonyítása a feladat megoldásával	Az olvasott szöveg tartalmának megértése Adatok, információk kiemelése a szövegből	**Lassabb ütemben olvasó és egyszerű szövegértő műveletek megoldására képes tanulók	

6. a) sz. melléklet

B)	Megértésre irányuló elemző műveletek A megértés bizonyítása a feladat megoldásával	Szövegértelmezés Adatok, információk kiemelése a szövegből Logikus gondolkodás fejlesztése	* Jól olvasási és szövegértő képességgel rendelkező gyerekek
3.	REFLEKTÁLÁS a) A) Olvasónapló (jó szövegértő és szövegalkotó képességgel rendelkező tanulók) B) Olvasónapló (gyengébb szövegalkotási képességgel rendelkező tanulóknak tanítói segítséggel csoportban) b) Más nézőpontból – Ötlebörze – Történet elmesélése különböző szereplők nevében C) Egyperces c. játékok	Tájékozódás a szövegben, információ új helyzetben való alkalmazása Fantáziafejlesztés	A) Egyéni/heterogén párok B) Heterogén csoport

VII. A szövegértő olvasás képességének fejlesztése drámajátékkal 15 perc

1.	RÁHANGOLÓDÁS Pókhálóbra Téma: állatok idomítása	A figyelem összpontosítása Szókincsbővítés Fantáziafejlesztés Megfigyelések, saját élmények alapján gyűjtött tapasztalatok előhívása	Osztály/csoport/ pár	Csomagolópapír, filctollak
2.	JELENTÉSTEREMTÉS Helyzetgyakorlat szövegértelmezéssel Pörögjetek, forogjatok szobrocskáim c. játék a Cirkuszban c. szöveg felhasználásával	A szövegben való tájékozódó képesség folyamatos fejlesztésével egyre biztosabb eligazodás a szövegben	Osztály/csoport	Osztály/csoport
3.	REFLEKTÁLÁS Fantáziafejlesztés – Képzeltető c. játék	Olvastott szövegre személyes érintettség kifejező reagálás	Osztály/csoport/pár	

VIII. Anyanyelvi tapasztalatszerzés 10 perc

1. JELENTÉSTEREMTÉS „Figyelj, fülelj, felelj!” Rokon értelmű szavak felismerése, jelölése hallott és olvasott szövegben Mondatalkotás a kiválasztott szavakkal	Szókincsbővítés, rokon értelmű szavak megismerése által a választékosabb beszéd kialakítása Irányított megfigyelés Ráismerés Tapasztalatbővítés	Heterogén párok/ homogén csoport	1. sz. melléklet
---	--	-------------------------------------	------------------

IX. Írás, íráshasználat 15 perc

1. RÁHANGOLÓDÁS a) Íráshasználatot fejlesztő gyakorlat Kérdő kocka Kérdőszó alapján szavak gyűjtése, leírása A gyűjtött szavak rokon értelmű páriainak felsorolása, másolása b) Rokon értelmű szavak válogató másolása A helyes ejtés, a beszédhallás és az írásmozgás együttes gyakorlásával Szavak írása emlékezetből Önellenőrzés – hibajavítás	Szókincsfejlesztés problémamegoldás, alkalmazás Az írástechnika, a szavak, mondatok tartalma és a helyesírás közötti figyelemmegosztás Megfigyelés, felidézés, ráismerés Látás, hallás, beszédmozgás összehangolása Szókincsfejlesztés	Osztály	Cirkuszban c. szöveg illusztrációja, füzet
B) Hangok hosszúságának jelölése A helyes ejtés, a beszédhallás és az írásmozgás együttes gyakorlásával Szavak másolása szövegről, válogatás Látó-halló tollbamondás Önellenőrzés – hibajavítás	Látás, hallás, beszédmozgás összehangolása		2. sz. melléklet
2. REFLEKTÁLÁS Az utolsó szó jogán	Véleményalkotás, vita, érvelés	Osztály	1. sz. melléklet

IX. Zárás, értékelés 5 perc

1.	A tanító értékeli az osztály munkáját, kiemeli a pozitívumokat.
Szempontok: együttműködés, szabályok betartása, aktivitás	Önismeret	Osztály
2.	Önértékelés megadott szempontok alapján
– aktivitás, figyelem, igyekezet, önfegyelem, tolerancia, tapintat	Önismeret	Osztály
	Önértékelés befejezetlen mondatokkal
Pl. Ma legjobban tetszett az, amikor...
Én ma azt jegyeztem meg...	Önismeret	Osztály

A FELDOLGOZÁS MENETE

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem lehet és nem szabad kötelező jellegű előírásnak tekinteni. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

I. MESEHALLGATÁS

1. RÁHANGOLÓDÁS

Vázsonyi Endre: *Rémusz bácsi meséi*, lásd a függelékben!

Hol van a nyúl nevetőhelye c. mese tanítói felolvasása, tanulói reflexiók meghallgatása

2. REFLEKTÁLÁS

Beszélgetés a mese alapján:

„Én-élmények” megfogalmazása

- Meséld el a társaidnak! Képzeld el olyan helyzeteket, amelyek nevetésre ösztönöznek!
- Nevethetsz egy jót, ha felidézted magadban!

II. ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

1. JELENTÉSTEREMTÉS

A) Rokon értelmű szavak felismerése hallott szövegben

- „Figyelj, fülelj, felelj!” 1. sz. melléklet a tanító kezében

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek körben állnak.

A tanító lassan és érthetően olvassa az 1. sz. melléklet szövegét, amelyben a „megy” szó sok rokon értelmű megfelelője található.

Ha a gyerekek meghallják a rokon értelmű szavakat, tapsoljanak egyet.

LEHETŐSÉGEK TOVÁBBI FELADATOKRA

- mondatba foglalás
- memóriafejlesztés: A gyakorlat befejezése után a tanító megkérdezheti: Mely rokon értelmű szavakra emlékeznek? Ki tud többet felsorolni?

B) Az ö-ő hang hosszúságának felismerése hallott szövegben (gyorsabb ütemben haladó gyerekeknek) 2. sz. melléklet

- „Figyelj, fülelj, felelj!” című játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

a) A gyerekek első feladata az, hogy pótolják a melléklet szavaiban a hiányzó ékezeteket!

Csak „ó”, vagy „ő” lehet a szavak végén a jó megoldás.

Fontos felhívni a gyerekek figyelmét feladat-előkészítő beszélgetésében arra, hogy fognak találni kivételt is, olyan szót, amelyet nem kell beszínezniük.

- b) A feladat következő részében már szétválogatást is kell végezniük. Két színnel dolgozhatnak. Az egyik színnel azokat a szókereteket kell kiszínezniük, amelyekben a szó végén hosszú „ó” van! A másikkal azokat, amelyek hosszú „ő”-re végződnek! A kakukktojás fehéren marad.
A feladat a) részét szükséges elvégezni, míg a b.) rész a lehetőségekhez igazítottan tervezhető.

LEHETŐSÉGEK A TOVÁBBI FELADATOKRA

A szósorok alkalmazhatók helyes ejtés gyakorlására, olvasástechnika fejlesztésére, szóválogatásra, szavak különböző szempontok szerinti csoportosítására, magán- és mássalhangzók jelölésére, szófejlesztésre, szavak mondatba foglalására, figyelem- és memóriafejlesztésre.

- Írás-írásashasználat: A szóanyag alkalmas: másolásra, megadott szempont szerint válogató másolásra, tollbamondásra, emlékezetből írásra.
- Nyelvi tapasztalatszerzés: hangok-betűk jelentésmódosító szerepe, magán és mássalhangzók megfigyelése, szótagolás, elválasztás mondatalkotás
- Szókincsbővítés: A gyerekek a táblázatot beragasztják a füzetükbe. A szavakat kinyírják és a táblázatban lévő rokon értelmű párjuk alá ragasztják. Az utolsó oszlopot az egyik kakukktojás felhasználásával a gyerekek maguk állíthatják össze szógyűjtéssel.

2. REFLEKTÁLÁS

„Piff-paff-puff” c. játék – másképp 3. sz. melléklet a tanító kezében
Rokon értelmű szavak gyűjtése, mondatba foglalása

ESZKÖZÖK: szókérték a mellékletben

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Egy gyerek, akit valamilyen játékos módszerrel kiválasztottunk, húz a szókérték közül, és felmutatja a társainak.

A gyerekeknek a tanuló által felmutatott szókértékkel kell rokon értelmű szavakat mondaniuk. Egy gyereknek bekötjük a szemét. Ő lesz az, aki, amikor gondol egyet, tapsol, s ezáltal a játék menete megszakad. Akinek a kezében van a szókérték, és nem tudott új szót mondani, kiesett a játékból. Ezután új szókérték húzása következhet.

III. ISMERKEDÉS A SZÖVEGGEL

1. RÁHANGOLÁS

Jóslás c. játék, az illusztráció megfigyelése

ESZKÖZ: az *A család és én* c. könyv, *Cirkuszban* című szöveg illusztrációja és címe

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek a könyv illusztrációját és címét vizsgálják

Az a feladatuk, hogy az illusztráció és a cím alapján jóslják meg, hogy miről szólhat a szöveg, s ez alapján találnak ki egy történetet.

LEHETŐSÉGEK TOVÁBBI FELADATOKRA

- a) Ha elolvasták a történetet, visszatérhetünk erre a feladatra, és összehasonlítják az olvasottakat a jóslataikkal.
- b) Más cím/címek megfogalmazása
- c) Gyűjtsetek a képről
 - megnevező szavakat (Ki? Mi? Kik? Mik?),
 - tulajdonságokat,
 - cselekvéseket!
- d) Felkerülhet a táblára a címen kívül szereplő(k), egy-egy kulcsszó stb.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

A) Tanítói bemutató olvasás (lassú ütemben olvasó tanulók)

Kapcsolat keresése a cím és az illusztráció között

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekeknek adjunk lehetőséget a szöveg áttekintésére. Próbálkozzanak valameddig önállóan eljutni a szövegben.

Majd a tanító utasításának megfelelően, részenkénti hangos olvasással és az ahhoz való tanítói (esetleg a gyerekek által megfogalmazott) kérdések megválaszolásával haladjanak tovább.

B) A szöveg önálló, néma olvasása (jól ütemben, jó szövegértő képességgel olvasó gyerekek)

Kapcsolat keresése a szövegtartalom és az illusztráció között

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Megfigyelési szempont lehet: Megegyezik-e az illusztrációk sorrendje és a szövegben található szereplők, események sorrendje?

C) Szavak magyarázata

A szavak pontos elolvasása, szótagolása, értelmezése, mondatba foglalása, új szöveggörnyezetben való alkalmazása

Ki vagyok én? c. játék 8. sz. mellékelt

3. REFLEKTÁLÁS

A szövegtartalom elsődleges megértésének ellenőrzése: beszélgetés a szövegről. Az ide tartozó feladatok megerősítik a szóbeli szövegalkotás technikájában eddig szerzett tapasztalatokat, és előkészítik az írásbeli szövegalkotást.

– Tanulói reflexiók meghallgatása. Beszélgetés a megfigyelési szempontokról.

IV. SZÖVEGFELDOLGOZÁS – SZÖVEGÉRTŐ KÉPESSÉG FEJLESZTÉSE

1. RÁHANGOLÓDÁS

Irányított képalkotás: Egy cirkuszi előadás

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A tanító irányításának, kérdéseinek segítségével a tanulók személyes élményeikre, tapasztalataikra és képzelőerejükre támaszkodva belső képeket alkotnak. Az irányított képalkotás segíti a jelentés megteremtését, az olvasottak intenzív átélését, az élmény elmélyülését és személyessé válását. Az adott témával kapcsolatban részletgazdag, érzékletes belső képek alkotására ösztönöz, lehetőséget ad a képek, benyomások szóbeli vagy írásbeli rögzítésére, valamint segíti azok megtartását az emlékezetben.

Mondjuk el a gyerekeknek, mi lesz a feladatuk, kérjük meg őket, próbálják irányításunk és kérdéseink alapján minél részletesebben és pontosabban elképzelni a képeket!

1. Kérjük meg őket, lazítsák el magukat, és ha könnyebb, hunyják be a szemüket!
2. Irányítsuk képzeletüket, lehetőleg az érzékelés széles skálájára vonatkozó, részletező utasításokkal, kérdésekkel (például: forma, méret, tér, anyag, szín, tapintás, illat, kor, előtörténet)!
3. Hagyjunk időt arra, hogy eljussanak belső képeik felidézéséig, árnyalásáig, megfigyeléséig!
4. Végül szánjunk időt arra is, hogy felidézett képeiket megosszák egymással!

Különösen fontos az oldott, szabad, támogató légkör.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

Játékos gyakorlatok, olvasási tréningek

A) A tartalmi megértés segítése, pontosítása (lassabban haladó gyerekek) 4. b) sz. melléklet
Mondatvásár c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ebben az életkorban a tevékenykedtetés, a cselekvés, a megtapasztalás a tanulási folyamat elengedhetetlen része.

A gyerekek párokat/ csoportokat alkotnak a tanító előzetes tervező munkája alapján (lehet egyéni munka is). Minden kisgyerek kivágja a mondatrészeket, elolvassák azokat, rakosgatják, párosítják, és az összeillő párok megtalálása után beragasztják a füzetükbe.

A gyerekek tevékenységgel, rakosgatással döntsék el a mondatrészek helyes párba állítását.

Amennyiben a szöveg mondatai alkalmasak az esemény sorrendjének megállapítására, ezt is elvégezhetik a tanulók.

LEHETŐSÉGEK TOVÁBBI FELADATOKRA: A történetben megkereshetik az adott mondatokat, amennyiben a tanító onnan választotta azokat.

B) A tartalmi megértés segítése, pontosítása (jó ütemben haladó gyerekek) 4. a) sz. melléklet
„Mesevásár” c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek tevékenységgel, rakosgatással döntsék el a mondatrészek helyes párba állítását. Ezután a felismert történetek alapján két csoportba rendezgetik a mondatokat.

Minden csoporttag kivágja a mondatrészeket, elolvassák azokat, rakosgatják, párosítják, és az összeillő párok megtalálása után a füzetükbe írják fel a két történet címét, és a címek alá ragasszák be az oda tartozó mondatokat.

Természetesen, ha szükséges, a gyerekek elővehetik az eredeti szöveget. Cél a szöveggel történő sokféle munkálkodás

JAVASLAT TOVÁBBI FELADATOKRA

- A történetekben megkereshetik az adott mondatokat.
- Alkossanak új történetet az összes mondat felhasználásával.
- Az eseménysor szóbeli elmondása (tartalom felidézése szavak vagy mondatok segítségével)
- Vázlat készítése, másolás, válogató másolás, látó-halló tollbamondás, emlékezetből írás

3. REFLEKTÁLÁS

Olvasókártya

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK: A szöveg elolvasása után töltsék ki a gyerekek az olvasókártyát név nélkül. Szövegalkotási képességük fejlettségének megfelelően írhatnak szavakat, szókapcsolatokat, mondatokat. Az a kisgyerek, akinek az írás nagyon nehezen megy, súgja a tanító fülébe gondolatait. A tanító jegyezze le azt a kártyára. A kártyákra a következőket írja fel!

Egy gondolat a történet tartalmával kapcsolatban:

Egy kérdés a történet tartalmával kapcsolatban:

Gyűjtsük össze a kitöltött kártyákat egy dobozba, zsákocskába, majd húzzanak belőle a gyerekek. Olvassák fel, ami a kártyán szerepel. Közösen, tanítói segítséggel válaszolják meg a kérdéseket.

V. A HANGOS OLVASÁS TECHNIKÁJÁNAK GYAKORLÁSA

1. RÁHANGOLÓDÁS

Piacon és Cirkuszban c. szövegek

Az események felidézése olvasási tevékenységgel a történetek alapján

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Figyelem! Két szöveg felidézése történik (*Piacon és Cirkuszban*)

Szövegrészeket felolvasása felkészülés után, tanulói hangos válogató olvasással.

A mondatok helyes hangjelzéssel való felolvasása, értelmi szünettartás.

- Kiválasztunk egy mondatot, és azt tagadó formában kell felolvasnia a gyerekeknek.
- A gyerekeknek kell egy-egy szóval bővíteniük az általuk kiválasztott mondatot.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

1. A szóalakok pontos megfigyelését fejlesztő tréningek (5. a), 5. b) sz. melléklet)

- a) Szóemlékezet fejlesztése
- b) Hangos és néma értő olvasás gyakorlása, az olvasott szavak rokon értelmű párjának megkeresése, mondatba helyezése
Szótábla – az olvasási technika fejlesztésére

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek önállóan és némán elolvassák a Szótábla szavait. Ezután a tanító megadja a szavak koordinátáit és szólítja a gyerekeket. Azok felolvassák hangosan a megtalált szót.

Javaslat további feladatokra:

- A szót mondja először a tanító vagy egy kisgyerek, és kérje a koordinátákat.
- Kérheti a tanító szótagolva (majd egybe), váltakozó hangerővel (suttogva, hangosan tátogva, normál hangerővel...).
- Nehezítheti, hogy mondja a koordinátát és irányt is ad mellé (pl. A3 fölötti szó stb.)

VI. A SZÖVEGÉRTŐ OLVASÁS KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE

1. RÁHANGOLÓDÁS

Szövegfeldolgozás a történet tartalmi csomópontjai alapján

a) Kérdések a szövegről

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Keressék meg a gyerekek azokat a kifejezéseket, amelyek arról szólnak hogy:

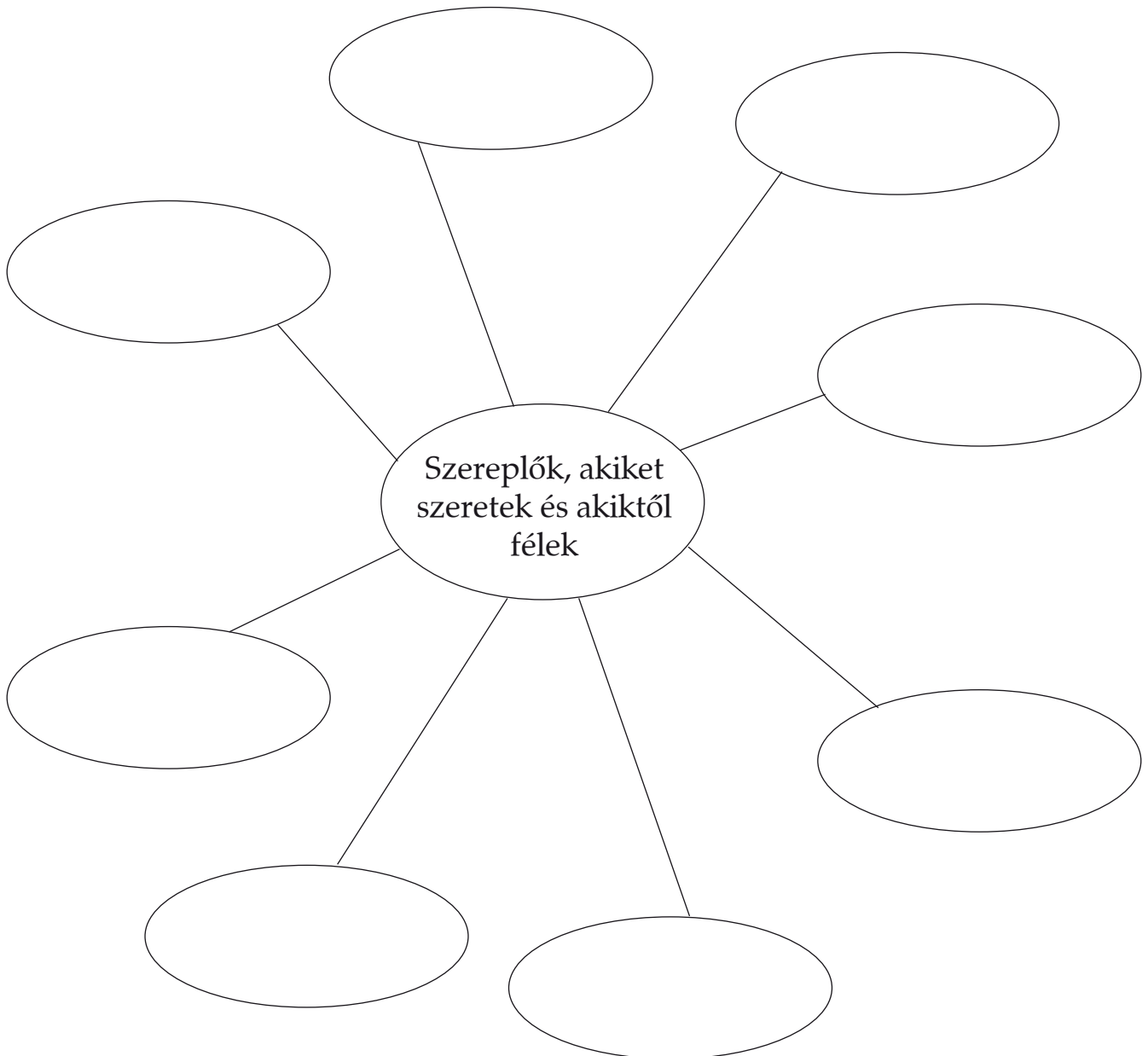
- Mitől nem fél a történet főszereplője a cirkuszban?
- Mi tölti el félelemmel?

b) Élménytérkép

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- A gyerekek feladata az, hogy rajzos, színes vázlatot készítsenek a saját élményeik alapján. Írják be a körökbe azoknak a szereplőknek a nevét, akiknek látták már valahol előadását (mozi, színház, cirkusz).

- Színezzék ki a kedvenc színükkel azoknak a nevét, akiknek a produkciója nem keltett bennük félelmet. Egy másik színnel pedig azokat, akiknek a szereplése félelemmel tölti el őket.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

A) Megértésre irányuló elemző műveletek 6. b) sz. melléklet
A megértés bizonyítása a feladat megoldásával (lassabban haladó tanulók)
Kérdés-felelet – adatok, információk kiemelése a szövegből

JAVASLAT TOVÁBBI FELADATOKRA

A válaszokat titkos nyelven vagy szótagolva is leírhatják a gyerekek.

B) Megértésre irányuló elemző műveletek 6. a) sz. melléklet
A megértés bizonyítása a feladat megoldásával (jó olvasási és szövegértő képességgel rendelkező tanulók)
Kérdés-felelet – adatok, információk kiemelése a szövegből

JAVASLAT TOVÁBBI FELADATOKRA

A mondatokat felváltva látó-halló tollbamondással lediktálhatják egymásnak a gyerekek.

3. REFLEKTÁLÁS

a) Olvasónapló (jó szövegértő és szövegalkotó képességgel rendelkező tanulóknak önálló munkával)

KÉRDÉS	VÁLASZ	INDOKLÁS
Melyik szereplő szeretnél lenni a történetben?		Azért, mert
Melyik szereplő nem szeretnél lenni a történetben?		Azért, mert

b) Olvasónapló (gyengébb szövegértési képességgel rendelkező tanulóknak tanítói segítséggel csoportban)

c) Más nézőpontból – Ötlebörze

Történet elmesélése különböző szereplők nevében

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Frontális munka keretében a gyerekek feladata az lesz, hogy meséljék el a történetet a szereplők nézőpontjából. Hogyan élték meg ők az eseményeket? Mindenki önmaga választhatja ki azt a szereplőt, akinek a történetét el akarja mesélni. Pár perc gondolkodási idő után kezdődjön a történetmondás.

A MEGVALÓSÍTÁS FOLYAMATA: Tegyük fel a LÉGTORNÁSZ BÁCSI szókérdőjét a táblára (fel is írhatjuk a táblára, vagy csak egyszerűen közöljük, hogy kiről beszélünk éppen). Kérjük meg a gyerekeket, hogy akik az apa szerepébe képzeltek magukat, mondják el, ők hogyan élték meg az elolvasott helyzetet. Ezután tegyünk így a LÉGTORNÁSZ NÉNI szerepével. Az IDOMÁR, az OROSZLÁN, BŰVÉSZ szerepével is eljátszhatjuk ezt a gyakorlatot. Egy-egy szereplőre 5-5 percnyi időt tervezzünk.

C) *Egyperces c. játék*

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Ki az a bátor kisgyerek, aki a kigyűjtött szavak segítségével és felhasználásával tud egy percig, folyamatosan beszélni a történetről.

A tanító játékos módon jelöljön ki egy „bíró”, aki az óráján (ha kell tanítói segítséggel) figyeli az időt. Az idő lejáratja után először ő véleményezi a szövegmondást. Majd az osztály közösen megvitatja.

Adhatunk szempontot is: A történet tartalmát mond el 10-6-4 szóval/ mondattal!
A tanító a magasra tartott kezén a gyerekekkel közösen figyeli a szó/mondat számot.

VII. A SZÖVEGÉRTŐ OLVASÁS KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE DRÁMAJÁTÉKKAL

1. RÁHANGOLÓDÁS

a) Pókhálóábra

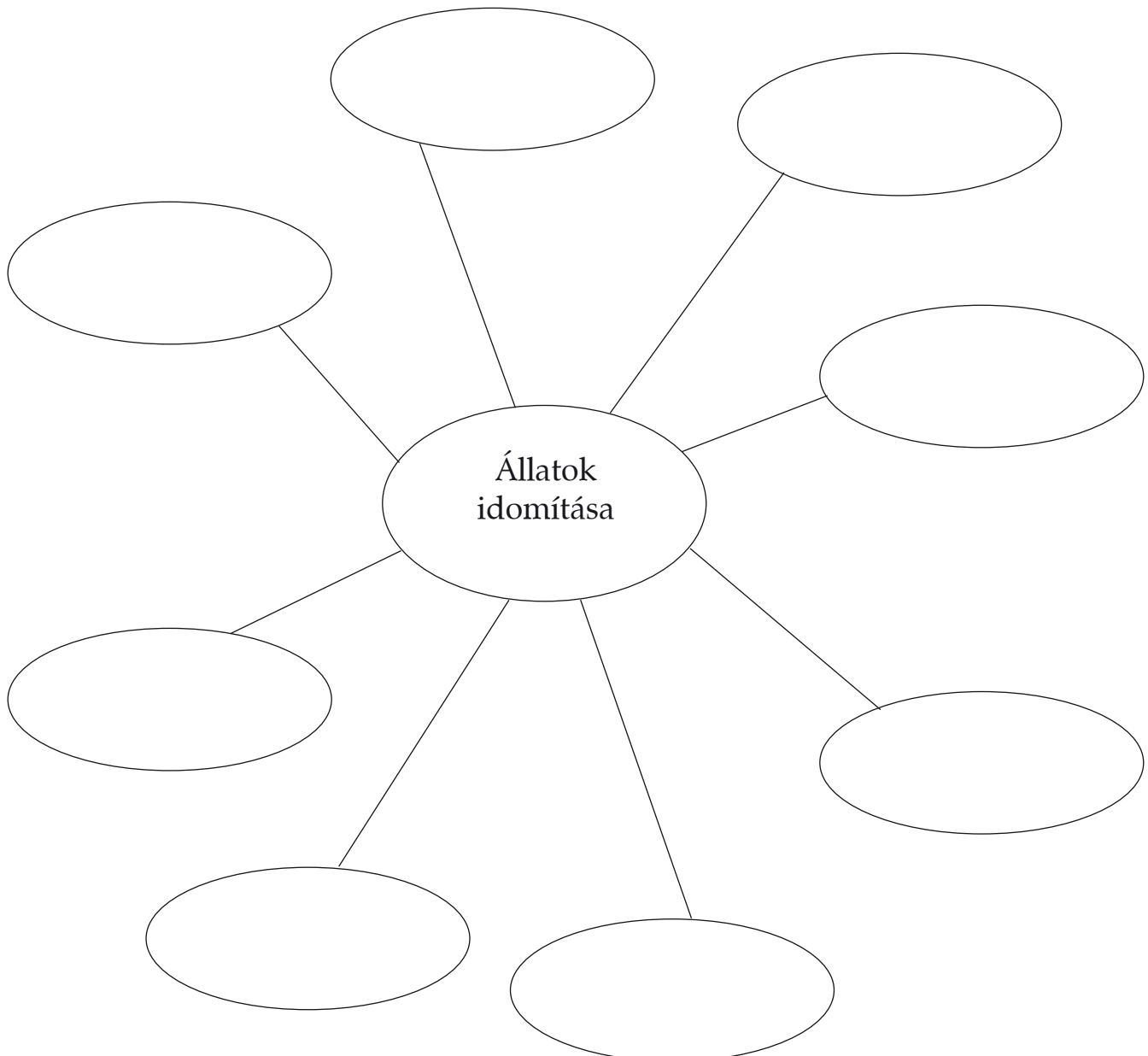
Téma: állatok idomítása

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A Pókhálóábra olyan grafikai szervező, amely egy központi „hívó szóhoz” (fogalomhoz, kifejezéshez, problémához, kérdéshez stb.) társított gondolatok, információk, fogalmak, jelentések, asszociációk elsődleges összegyűjtését és rögzítését segíti.

E grafikai szervező használatakor minden, a „hívó szóról” eszünkbe jutó tartalmat a központi kifejezéshez társítunk, és nem gondolkodunk azon, hogy logikai kapcsolatokat vagy alá-fölérendeltségi viszonyokat hozunk létre a felírt jelzésszerű gondolatok között.

Használata a ráhangolódás szakaszában hatékony, készíthető egyénileg, párban, csoportban vagy közösen.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

Szituációs játék – helyzetgyakorlat szövegérő olvasással
 „Pörögjetek, forogjatok szobrocskáim” c. játék – mondatokkal

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek a „Pörögjetek forogjatok szobrocskáim!” felszólításra megfordulnak maguk körül. Tapsra megállnak. A tanító felmutat egy rövid mondatot tartalmazó kártyát. A gyerekek elolvassák a mondatot. Újabb jelre elmutatják az értelmezett mondatot.

Jól fejleszti az értő olvasást, szintjéről is azonnali visszajelzést ad. (A bizonytalanok hangosan újra olvashatják a mondatokat, segíthet a tanító szótagolással stb.)

- Csak néha-néha pillantottam oda.
- Nem mertem kinyitni a szemem...
- Csukva volt a szemem.

3. REFLEKTÁLÁS

Fantáziafejlesztés *Képzeldő* c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Mondjuk vagy olvassuk el a gyerekekkel a következő mondatokat. Hagyjunk pár perc gondolkodási időt, majd adjunk lehetőséget, hogy elmondják gondolataikat a kérdésekre. Indokoltassuk is őket!

Mi lenne ha...

- a légtornászok idomítanak az oroszlanokat?
- a kézdobáló köré repülnének a kések?
- te lennél az idomított foka?
- a világ egy nagy cirkusz lenne?

JAVASLAT TOVÁBBI FELADATOKRA

- Lehet a gyerekektől/csoportoktól kérni, hogy időre találjanak ki 5 valós és 5 elképzelt kérdést a szöveghez.
- Történet folytatása, következménye megfogalmazása, ha megváltoznak a körülmények (szereplő, tárgy stb.).

VIII. ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS LEHETŐSÉGE

JELENTÉSTEREMTÉS

A helyes ejtés, a beszédhallás és az írásmozgás együttes gyakorlásával a helyesírási készség fejlesztése
 1. sz. melléklet

Figyelj, fülelj, felelj! című játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek tanítói segítséggel dolgoznak.

- Az 1. melléklet minden gyerek füzetébe be van ragasztva vagy a táblán/írásvetítőn van megjelenítve. Megbeszélés után a rokon értelmű szavakat megkeresik a gyerekek (van már előzetes tapasztalatuk), és aláhúzzák, színezik stb.
- Mondatalkotási feladat párokban, a lassabban haladókkal a tanító által vezetett csoportban a kiválasztott szavakkal.

IX. ÍRÁS, ÍRÁSHASZNÁLAT

1. RÁHANGOLÓDÁS

a) Íráshasználatot fejlesztő gyakorlat: a *Cirkuszban* c. szöveg illusztrációja alapján

Kérdező kocka

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Készítsünk az alábbi kérdésekkel Kérdező kockát. Gyurmaragasztóval felragaszthatjuk a kérdéseket. Így mindig az adott témához illő kérdéseket használhatjuk.

Ki? Milyen? Mit csinál? Hol? Mikor? Miért?

- A kérdésekre válaszoló kifejezéseket, mondatokat gyűjtsék össze a gyerekek, írja fel a tanító a táblára. A gyerekek másolással vagy látó-halló tollbamondással, a jó íráskészségű és biztos emlékezetű gyerekek emlékezetből írással le is írhatják azokat a füzetükbe.

b) A) Rokon értelmű szavak válogató másolása (2. sz. melléklet)

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

- A helyes ejtés, a beszédhallás és az írásmozgás együttes gyakorlásával szavak írása emlékezetből
- Önellenzés- hibajavítás

B) Hangok hosszúságának jelölése betűrendbe sorolása 1. sz. melléklet

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK:

- A helyes ejtés, a beszédhallás és az írásmozgás együttes gyakorlásával szavak másolása szövegről
- Látó-halló tollbamondás
- Önellenzés – hibajavítás

2. REFLEKTÁLÁS

Mondatalkotási és kapcsolási feladatok

Az utolsó szó jogán

- Kérjük meg a gyerekeket, olvassák el újra a szöveget. Húzzák alá a szövegben azt a mondatot, amelynek a tartalmával kapcsolatosan szívesen elmondanák a véleményüket.
- Fogalmazzák meg a véleményüket gondolatban az aláhúzott mondat tartalmával kapcsolatban.
- Kérjük meg a vállalkozó gyereket, hogy olvassa fel az aláhúzott mondatát. Azonban még ne mondja el a véleményét. Kérje meg a társait, hogy akik ugyanezt a mondatot jelölték meg, mondják el a mondattal kapcsolatos gondolatukat.
- Az utolsó szó jogán foglalja össze a hozzászólásokat és mondja el ő is a véleményét.

DIFFERENCIÁLT KÉPESSÉGFEJLESZTÉSRE ALKALMAS FELADATOK

a 9. számú mellékletben

Cirkuszban

Nem mertem kinyitni a szemem, amikor a légtornászok a levegőben röpködtek. Csak néha-néha pillantottam oda, amikor a közönség tapsolt. Akkor már biztos voltam benne, hogy a nénit elkapta a fejjel lefelé lógó bácsi.

Anyu mondta, hogy ne izguljak, mert van alattuk háló.

Csukva volt a szemem akkor is, amikor a késdobáló egy fürdőruhás néni köré dobálta a késeit. Nekik még hálójuk se volt. Ha egy kés rossz irányba repül, kész a baj.

Csukva volt a szemem akkor is, amikor az idomár az oroszlán nyitott szájába dugta a fejét.

Még szerencse, hogy voltak bohócok, meg bűvész is, és voltak lovak, fókák és kutyák.

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

Tegnap az állatkertben sétáltam.

Sok érdekes dolgot láttam, s a lábam térdig jártam.

Míg a medve egyik barlangból a másikba cammogott, addig a zebra a karámban futkosott.

Ahogy ott lépkedtem, jól körülnéztem.

Egy vadkacsa csapat totyogott, néhány flamingó kecsesen ballagott.

Büszkén lépdelt a szép páva, tollait hatalmasra tárta.

A teknős lassan haladt. Bezzeg a kismajom hogy szaladt!

A hegyi kecskék a sziklán baktattak, s én már a kijáráshoz is jutottam.

2. SZÁMÚ MELLÉKELT

eszik	iszik	énekel	sír	
dalol	zokog	hörpint	bóg	fal
kortyol	étkezik	rí	szalad	kor-nyikál
			nótázik	beszél
			vedel	csipeget

3. SZÁMÚ MELLÉKLET

néz	mond	repül
dug	dob	ül

4. A) SZÁMÚ MELLÉKLET

Az idomár	bohócok, bűvészek és más állatok.
Szerencsére voltak még	egy fürdőruhas nénit dobált körül.
A légtornászok	az oroszlán szájába dugta a fejét.
A késdobáló	röpködtek a levegőben.

4. B) SZÁMÚ MELLÉKLET

A legjobb az,	mint a légtornászoknak.
Akkor már biztos voltam benne,	mit válasszak
Nekik még hálójuk se volt,	amikor anyu alkuszik.
Akkor aztán gyorsan ki kellett találnom,	amikor az idomár az oroszlán nyitott szájába dugta a fejét.
Biztosan sokan gondolják így,	hogy a légtornász nénit elkapta a fejével lefelé lógó bácsi.
Csukva volt a szemem akkor is,	mert már kora reggel is nagy a tülekedés a piacon.

5. A) SZÁMÚ MELLÉKLET

	A	B
1	légtornászok	közönség
2	levegőben	késdobáló
3	röpködtek	fürdőruhás
4	néha-néha	légtornászoknak
5	pillantottam	máskülönben

5. B) SZ. MELLÉKLET

	A	B
1	légtornászok a levegőben	amikor a késdobáló
2	a levegőben röpködtek	egy fürdőruhás néni
3	néha-néha pillantottam oda	mint a légtornászoknak
4	a közönség tapsolt	máskülönben végig
5	fejjel lefelé lógó bácsi	csukott szemmel kellett volna ülnöm

6. A) SZ. MELLÉKLET

Válaszolj a kérdésekre a történet szavainak, mondatainak felhasználásával!

Mit csináltak a légtornászok a levegőben?

Mi található a légtornászok alatt?

Milyen ruha volt azon a nénin, aki köré késeket dobáltak?

Ki szerepel az oroszlánal?

Melyik állat NEM volt a cirkusz műsorában? ló, fóka, oroszlán, majom, kutya

6. B) SZÁMÚ MELLÉKLET

Válaszolj a kérdésekre a történet szavainak, mondatainak felhasználásával!

Mi található a légtornászok alatt?

Ki szerepel az oroszlánnal?

Melyik állat NEM volt a cirkusz műsorában?
ló, fóka, oroszlán, majom, kutya

7. A) SZÁMÚ MELLÉKLET

Írd a vonalra a zárójelben lévő szavak rokon értelmű megfelelőjét!

Nem _____ (mertem) kinyitni a szemem, amikor a légtornászok a levegőben _____ (röpködtek)

Csak néha-néha _____ (pillantottam) oda, amikor a _____ (közönség) tapsolt.

Anyu _____, (mondta) hogy ne _____, (izguljak) mert van alattuk háló.

_____ (csukva) volt a szemem akkor is, amikor az idomár az oroszlán nyitott szájába _____ (dugta) a fejét.

7. B) SZ. MELLÉKLET

Nem _____ (mertem) kinyitni a szemem,
amikor a légtornászok a levegőben _____
_____. (röpködtek)

Csak néha-néha _____ (pillantottam)
oda, amikor a _____ (közönség) tap-
solt.

8. SZ. MELLÉKLET

bohóc
késdobáló
bűvész
légtornász
idomár

9. SZ. MELLÉKELT

DIFFERENCIÁLT KÉPESSÉGFEJLESZTÉSRE ALKALMAS FELADATOK

1. Húzd alá azokat a kifejezéseket, amelyeket a mesében olvastál!

Csukva volt a szemem, amikor: a bűvész varázsolt, kések röpködtek egy fürdőruhás néni felé, fókák labdáztak, légtornászok röpködtek a levegőben

Nyitva volt a szemem, amikor: a légtornász bácsi fejjel lefelé lógott, a bohóc hegedült, az oroszlán kitátotta a száját, kések röpködtek

2. Válaszolj a kérdésekre a szöveg alapján! Húzd alá a helyes választ!

Megtapsolták-e a légtornászokat?

igen nem a mesében ez nincs benne

Félt-e az idomár, amikor az oroszlán nyitott szájába dugta a fejét?

igen nem a mesében ez nincs benne

Szerepelt-e a cirkusz műsorában bűvész?

igen nem a mesében ez nincs benne

Csukott szemmel nézte-e a mesélő a lovak, fókák és kutyák produkcióját?

igen nem a mesében ez nincs benne

Tetszett-e minden műsorszám a nézőknek?

igen nem a mesében ez nincs benne

1. a) A nyomdában hibák kerültek a szövegbe. Javítsd ki a hibákat!
Írd le a helyes mondatokat!

Szerencsére a röpködő légtornász bácsit ügyesen
elkapta a néni.

.....
.....
.....
.....

Nem izgultam, mert láttam, hogy hálót feszítettek a
légtornászok fölé.

.....
.....
.....
.....

Tágra nyílt szemekkel figyeltem, amikor az oroszlán
az idomár szájába dugta a fejét.

.....
.....
.....
.....

b) Írj új címeket a meséhez!

.....
.....
.....
.....

2. Kíváncsiskodj!

Riportot kell készítened a cirkuszi szereplőkkel.

Mit kérdeznél egy idomártól, egy bűvésztől? Írd le a kérdéseidet!

Az idomártól ezt kérdezném, hogy

.....

.....

.....

.....

A bűvészt arról kérdezném, hogy.....

.....

.....

.....

.....

ISKOLA UTÁN

MODULLEÍRÁS

A MODUL CÉLJA

Szószerkezetek, mondatok helyes ejtésének gyakorlása.

Az olvasott szöveg megértésének bizonyítása elmondással és feladatmegoldással

A néma olvasás megalapozása feladatok megoldásával és követő olvasással

A cím, az illusztráció és a tartalom megfigyeltetése, az esemény lényeges gondolatainak kiemelése. Olvasástechnikai feladatok megoldása modellkövetéssel

Szóbeli szövegalkotás technikájának gyakorlása

Anyanyelvi tapasztalatszerzés: a hosszú mássalhangzós szavak felismerése hallás után, írott szövegben

IDŐKERET

4 x 45 perc

AJÁNLOTT KOROSZTÁLY

7-9 éves korosztály

MODULKAPCSOLÓDÁSI PONTOK

Tágabb környezetben: Ember és társadalom műveltségi terület: Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, közvetlen megfigyelés alapján. Mindennapi élethelyzetek eljátszása a különböző szereplők nézőpontjából.

Művészetek műveltségi terület: A játékbátorság kialakítása, a csoport előtti megnyilvánulás gyakorlása és elfogadása.

Fantáziajátékok elképzelt tárgyakkal, elképzelt személyekkel, elképzelt helyzetekben. Csoportos improvizációs játékok

Szűkebb környezetben: beszédművelés, szóbeli szövegalkotás fejlesztése, írás, íráshasználat, ismeretek az anyanyelvről, matematika-logika, szociális, életviteli és környezeti kompetencia
Megelőző tevékenységek: beszélgetőkör, dráma-életjátékok, szimulációs játékok, helyzetgyakorlatok, szókinccsfejlesztés, mesehallgatás, rövid mondatok értő, néma olvasása, értelmezése, szavak, szókapcsolatok írása, tapasztalatok a magánhangzók időtartamának jelöléséről, az elválasztásról; az írástechnikát és a helyesírást fejlesztő gyakorlatok: szavakban hiányzó betűk pótlása, analóg szósorok írása, szótag kiegészítések, szavak nagy kezdőbetűje

Ajánlott követő tevékenységek: szóbeli, írásbeli szövegalkotás, szavak, szókapcsolatok és mondatok értelmezése, mondatok értelmezése szövegösszefüggésben, az írástechnikát és a helyesírást fejlesztő gyakorlatok: mondat-, szövegkiegészítések, improvizációs gyakorlatok, rövid történetek dramatizálása

A KÉPESSÉGFEJLESZTÉS FÓKUSZAI

Együttműködés társakkal feladathelyzetben

A gondolatok egyszerű, érthető megfogalmazása

Az olvasás folyamatosságának, pontosságának, tempójának fokozása

Szemponthoz megfelelő célirányos tájékozódás a szövegben

Szövegértési önismeret alapozása

Szóbeli szövegalkotás fejlesztése, az írásbeli szövegalkotás alapozása

Nyelvi korrekciós képességek: helyesírás, írástechnika

I. A gyerekek előzetese tapasztalatainak felidézése 15 perc**1. RÁHANGOLÓDÁS****A) Listakészítés**

Téma:

iskolai elfoglaltságok

Iskola utáni elfoglaltságok

B) Amerikából jöttem c. játékElemző gondolkodás, osztályozó
kéesség és a kérdezés fejlesztéseSzabályok felidézése, betartása
Szavak első és utolsó hangjának
megfigyelése, analízis, szintetizálás

Osztály

Osztály

II. Anyanyelvi tapasztalatszerzés 15 perc**1. RÁHANGOLÓDÁS****a) Hangdetektív c. játék**

Hosszú mássalhangzó felismerése hallott szövegben.

Szókincsbővítés, fonémahallás
fejlesztése

Irányított megfigyelés

Ráismerés

Tapasztalatbővítés

Osztály

1. sz. melléklet
(csak a tanítónál)**2. JELENTÉSTEREMTÉS****b) Időben való tájékozódást segítő feladatok****A) Napok-napszakok sorrendjének megállapítása**Időbeli tájékozódás fejlesztése
SzókincsbővítésFigyelem, gondolkodás
fejlesztése,**Lassúbb ütemben
olvasó gyerekek (A)

7. b) sz. melléklet

B) Napok-napszakok sorrendjének megállapítása

Betűrejtvény

Időbeli tájékozódás fejlesztése

Szókincsbővítés

Figyelem, gondolkodás fejlesztése

Osztály

7. a) sz. melléklet

3. REFLEKTÁLÁS

Mondatépítő játék kérdőszavak segítségével

Mentális kép előhívása

Vizuális és verbális információk
megfeleltetése

Kérdőszó kártyák

III. Ismerkedés a szöveggel 15 perc

<p>1. RÁHANGOLÓDÁS Jóslás c. játék Cím kitalálása az illusztrációkhoz Szómagyarzatok</p>	<p>Illusztráció megfigyelése Kifejeleti jóslatok megfogalmazása Fantázia fejlesztése Önálló véleményalkotás</p>	<p>Osztály</p> <p><i>Iskola után c. szöveg</i> Jóslástábla</p>
<p>JELENTÉSTEREMTÉS 2. Szövegű felolvasás- előzetes felkészülés után a) Szövegrészletek felolvasása felkészülés után Tanulói hangos válogató olvasás Olvasástechnikai feladatok megoldása b) Ki a legjobb TV bemondó? – felolvasó játék Olvasásértékelő kocka</p>	<p>Hallás utáni szövegbefogadás Az olvasmány tartalmának követése A hangos olvasás értékelése választott szempontok szerint</p>	<p>Osztály</p> <p><i>Iskola után c. szöveg</i></p> <p>Olvasásértékelő kocka</p>
<p>3. REFLEKTÁLÁS Beszélgetés a szövegről A jóslás és az olvasottak összevetése</p>	<p>Szövegprodukciónál: emlékezet, képelet, kreativitás és a szóbeli kifejezés fejlesztése</p>	<p>Osztály</p>

IV. Szövegfeldolgozás – Szövegértő képesség fejlesztése 20 perc

<p>1. RÁHANGOLÓDÁS Egy percünk a tied!</p>	<p>Artikuláció, hangerő, hangsúly, hanglejtés</p>	<p>Osztály/ adott szempont szerint választott tanulók</p>
<p>2. JELENTÉSTEREMTÉS a) Jelöléstábla A) Mélyebb szövegértést segítő, elemző műveletek A szöveg mondatainak pontos felidézése Az olvasottak értelmezése Igaz? c. feladat</p>	<p>Az olvasott szöveg tartalmának megértése Mondatok igazság tartalmának eldöntése</p>	<p>**Lassabb ütemben haladó tanulók (A)</p> <p>5. a) sz. melléklet, füzet</p>
<p>B) Mélyebb szövegértést segítő, elemző műveletek A szöveg mondatainak pontos felidézése Az olvasottak értelmezése TOTÓ</p>	<p>Az olvasott szöveg tartalmának megértése Szempontoknak megfelelő tájékozódás a szövegben Logikus gondolkodás</p>	<p>*Jó olvasási technikával és szövegértő képességgel rendelkező gyerekek (B)</p> <p>5. b sz. melléklet, füzet</p>
<p>3. REFLEKTÁLÁS Egy témáról különböző szerepekben</p>	<p>Önértelmező szövegproduktálás</p>	<p>Osztály</p>

V. A hangos olvasás technikájának gyakorlása 25 perc

A)	<p>1. RÁHANGOLÓDÁS</p> <p>Szókapszolatok pontos megfigyelését fejlesztő tréningek</p> <p>Szóemlékezet fejlesztése</p> <p>Hangos és néma értő olvasás gyakorlása</p> <p>Szótábla</p>	<p>Az olvasott szavak helyes kiejtéssel való hangos olvasása, jelentésének felfogása</p> <p>A jelentésváltozás megfigyelése szövegkörnyezetben</p>	<p>*Jól olvasási készséggel rendelkező gyerekek</p>	<p>Homogén párok</p>	<p>6. b) sz. melléklet</p>
B)	<p>2. JELENTÉSTEREMTÉS</p> <p>Kockázás</p> <p>Olvasásértékelő kocka</p>	<p>Az olvasott szavak helyes kiejtéssel való hangos olvasása, jelentésének felfogása</p> <p>Az aktív szókinccs pontosítása, terjedelmének növelése</p>	<p>**Lassabb ütemben olvasó tanulók</p>	<p>Heterogén csoport</p>	<p>6. a) sz. melléklet</p>
	<p>3. REFLEKTÁLÁS</p> <p>Rögtönzés</p> <p>Új helyzetek megjelenítése: amit nem ismerhetünk a történetből</p>	<p>Szóalakok felismerése, olvasása</p> <p>Szövegolvasás</p> <p>Szövegértési önismeret alapozása</p>	<p>Heterogén párok/csoportok</p>	<p>Heterogén párok/csoportok</p>	<p>Olvasásértékelő kocka</p>
		<p>Önértelmező szövegpredukálás, értéktételek megfogalmazása</p>	<p>Heterogén csoportok/párok</p>	<p>Heterogén csoportok/párok</p>	

VI. Szövegértő olvasás képességének fejlesztése 25 perc

1.	<p>RÁHANGOLÓDÁS</p> <p>Részenként szövegfeldolgozás</p> <p>A <i>hiányzó láncszem</i> c. játék</p> <p>Mondat, szövegrészek hiányzó részeinek pótlása adott/választott szempontok alapján</p>	<p>Megfigyelések, memória, emlékezet, logikus gondolkodás, szókinccsfejlesztés</p>	<p>Osztály</p>	<p>Osztály</p>	<p>Iskola után c. szöveg vagy ismeretlen gyerekirodalmi szöveg</p>
2.	<p>JELENTÉSTEREMTÉS</p> <p>A Megértésre irányuló elemző műveletek</p> <p>A megértés bizonyítottása a feladat megoldásával</p>	<p>Az olvasott szöveg tartalmának megértése</p> <p>Adatok, információk kiemelése a szövegből</p> <p>Logikus gondolkodás fejlesztése</p>	<p>**Lassabb ütemben olvasó és egyszerű szövegértő műveletek megoldására képes tanulók</p>	<p>Osztály</p>	<p>8. b) sz. melléklet</p>

B)	Megértésre irányuló elemző műveletek A megértés bizonyítása a feladat megoldásával	Szövegértelmezés Adatok, információk kiemelése a szövegből Logikus gondolkodás fejlesztése	* Jól olvasási és szövegértő képességgel rendelkező gyerekek	8. a. sz. melléklet
b) Szereplők	Szereplők azonosítása, jellemzése	Szereplők, szereplők érzelmeinek azonosítása Egyszerű következtetések megfogalmazása	Heterogén párok/ csoportok	Csomagolópapír filc
3.	REFLEKTÁLÁS Ötletterkép Szereplők több szempontú, érvekkel alátámasztott jellemzése A szereplők jellemzése szövegalkotási feladattal	Szerepviszonyoknak megfelelő nyelvi eszközök használata Egyszerű következtetések megfogalmazása	Heterogén csoportok	Csomagoló papír, vastag filc vagy zsírkréta Ötletterkép

VII. A szövegértő olvasás képességének fejlesztése dramatikus játékkal 20 perc

1.	RÁHANGOLÓDÁS Tájékozódás a könyvek világában – a könyv részeinek megkülönböztetése – a könyv tartalmának megállapítása és megfogalmazása szóban „Könyvteljár” c. játék	Megfigyelőképesség, memória, a könyvek világában való jártasság fejlesztése Olvasási készség: szöveg-értelmezés, lényegkiemelés	Osztály	Magyar szerző gyerekek-könyve, papír, ceruza
2.	JELENTÉSTEREMTÉS Kreativitást fejlesztő játék helyzetgyakorlatok szövegértelmezéssel Szavak, szókapcsolatok mimetizálása <i>Kitaláló</i> c. játék	Tartalomnak megfelelő megjelenítés szóban és mozdulatban Megfigyelések, előhívása Memória- és fantáziafejlesztés	Osztály/csoport	Papír, ceruza
3.	REFLEKTÁLÁS Képzelt c. játék Mi lenne ha...? c. játék Szerepjáték- improvizáció Szerep-szerepváltás – szereplőváltás	Képzelt, szövegalkotás, dramatisálás	Csoport/pár	

VIII. Anyanyelvi tapasztalatszerzés lehetősége 15 perc

1.	RÁHANGOLÓDÁS Hangdetektív c. játék Hosszú mássalhangzó felismerése hallott és olvasott szövegben	Szókincsbővítés, rokon értelmű szavak megismerése által a választékosabb beszéd kialakítása Irányított megfigyelés Ráismerés Tapasztalatbővítés	Osztály	1. sz. melléklet
2.	JELENTÉSTEREMTÉS A) Hosszú mássalhangzós szavak megismerése, felismerése, rögzítése Mondatalkotás szóban Szókincsbővítés	Szókincsbővítés Helyesírási készség és a figyelem fejlesztése	**Azoknak, akik nehezen veszik észre a szavakban található hosszú mássalhangzókat, segítséget igényelnek	2. sz. melléklet
B)	Hosszú mássalhangzós szavak megismerése, felismerése, rögzítése Mondatalkotás szóban Szavak rokon értelmű párijai	Szókincsbővítés Helyesírási készség és a figyelem fejlesztése	*Azoknak, akik könnyen felfedezik a szavakban található hosszú mássalhangzókat, képesek önállóan dolgozni	3. sz. melléklet
3.	REFLEKTÁLÁS Leveled érkezett c. játék	Szókincsbővítés, rokon értelmű szavak megismerése által a választékosabb beszéd kialakítása	Osztály	4. sz. melléklet

IX. Írás, íráshasználat 25 perc

1.	RÁHANGOLÓDÁS Íráshasználatot fejlesztő gyakorlat: Az Iskola után c. szöveg illusztrációjához a Ki? kérdőszó alapján hosszú mássalhangzót tartalmazó nevek gyűjtése, leírása, ábécérendbe sorolása A nevek mondatba foglalása	Szókincsfejlesztés Problémamegoldás, alkalmazás Az írástechnika, a szavak, mondatok tartalma és a helyesírás közötti figyelemmegosztás	Osztály
----	---	--	---------

2. JELENTÉSTEREMTÉS	A) Hosszú mássalhangzós szavak A mássalhangzók időtartamának helyes jelölése Másolás, csoportosítás A helyes ejtés, a beszédhallás és az írásmozgás együttes gyakorlásával Önellenőrzés – hibajavítás	Helyesírási készség fejlesztése Megfigyelés, felidézés, ráismerés Látás, hallás – beszédmozgás összehangolása Szókincsfejlesztés	**A betűalakítás és -kapcsolás valamint a helyesírás készségének gyakorlására szoruló tanulók	1. sz. melléklet
B)	Hosszú mássalhangzós szavak A mássalhangzók időtartamának helyes jelölése. Kiegészítés, csoportosítás, tollbamondás. A helyes ejtés, a beszédhallás és az írásmozgás együttes gyakorlásával Önellenőrzés-hibajavítás	Helyesírási készség fejlesztése Megfigyelés, felidézés, ráismerés Látás, hallás – beszédmozgás összehangolása szókincsfejlesztés	*Jó írástechnikával, rendelkező gyerekek, akik megfelelő helyesírási készséggel is rendelkeznek	2. sz. melléklet
C)	Mondatalkotási és kapcsolási feladatok <i>Vad válaszok</i> c. játék Szóbeli szövegalkotás/rögzítés írásban Önellenőrzés, hibajavítás	Fogalmi kapcsolatok létesítése és a verbális készségek fejlesztése	Osztály	Papír, írószer, doboz v. kosár v. zsákocska
3.	REFLEKTÁLÁS a) Visszatekintés b) Külépőkártya Differenciált képességfejlesztésre alkalmas feladatok	Értéktételek megfogalmazása egyszerű érvek alátámasztása	Osztály	Külépőkártya 9. sz. melléklet
X. Zárás, értékelés 5 perc				
1.	A tanító értékeli az osztály munkáját, kiemeli a pozitívumokat Szempontok: együttműködés, szabályok betartása, aktivitás	Önismeret	Osztály	10. sz. melléklet
2.	Önértékelés megadott szempontok alapján – aktivitás, figyelem, igyekezet, önfegyelem, tolerancia, tapintat	Önismeret	Osztály	

A FELDOLGOZÁS MENETE

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem lehet és nem szabad kötelező jellegű előírásnak tekinteni. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

I. A GYEREKEK ELŐZETES TAPASZTALATAINAK FELIDÉZÉSE

1. RÁHANGOLÓDÁS

A) Listakészítés

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A listázás lényege, hogy a gyerekekkel egy témára, kérdésre, problémára vonatkozóan kulcskifejezéseket írjunk fel (táblára, csomagolópapírra) előzetes ismereteik, tapasztalataik, tudásuk alapján.

Minden kisgyereknél legyen egy papírcsík és egy filctoll. A tanító kezében is egy vastag filctoll.

A gyerekeket biztatassuk a véleményformálásra. Nincs egy kizárólagos jó megoldás.

A feladatot tervezhetjük párban, egyénileg vagy csoportban is.

a) Tegyük ki középre egy csomagolópapírt félbe hajtva. Az egyik felére először csak a **szórakozás** kifejezést tegyük fel. Kérdezzük meg a gyerekeket, mit jelent ez a kifejezés a számukra. Az ötleteket filctollal írjuk a kifejezés alá.

A segítő kérdésekkel úgy irányítsuk a gyerekeket, hogy a következő kulcskifejezések is a papírra kerülhessenek:

kedvtelés, időtöltés, szenvedély, passzió, hóbort, mánia, játék, öröm
(Magyar szókincstár, Tinta Kiadó)

SZÓRAKOZÁS

b) A kifejezések gyűjtése után, tegyük fel a következő kérdést a gyerekeknek: **Mi a kedvenc szórakozásod?** Ezt a mondatkártyát is tegyük fel a csomagolópapírra. Kérjük meg a gyerekeket, hogy a náluk lévő papírcsíkra írjanak fel egy kifejezést, ami eszükbe jut erről a kérdésről. Ez lehet egy szó, szókapcsolat, mondat. Mikor elkészültek, a keresztnévük betűrendje alapján mindenki mondja el, mi került a lapjára. Ami már elhangzott, annál a soron következő kisgyerek „passzoljon”. Gyurmaragasztóval rögzítsük az ötleteket a csomagolópapíron.

LEHETSÉGES MEGOLDÁS

írást, rajzot, foltot, firkát, hibás szót, hibát, anyu arcbőrét, testet, lábat stb.

SZÓRAKOZÁS	MI A KEDVENC SZÓRAKOZÁSOD?

B) Amerikából jöttem c. játék

Fontos a szavak első és utolsó hangjának megfigyelése-analizálás (hangokra bontás, szótagolás)

Tanítói instrukciók: Két tanuló megbeszél egy kedvenc szabadidős elfoglaltságot jelentő szót.

Szabály: A szó elején *f* a végén *i* hang legyen.(foci) A gyerekek kimennek, megbeszélik az elfoglaltság elmutogatásának menetét. Eddig a tanító megbeszéli a szó kitalálásának szabályát a gyerekekkel. Jelre behívják tanulókat az osztályba. Ezt mondják:” Amerikából jöttünk, elfoglaltságunk címe: *f i*

Elmutogatják a legjellemzőbbekkel a tevékenységet. Az osztály/csoport tagjai megpróbálják kitalálni a szabály alkalmazásával az elfoglaltságot jelentő szót. Mondatba is foglalhatják stb.

LEHETŐSÉG TOVÁBBI FELADATOKRA

Mi a foglalkozásom? c. játék

Foglalkozások megnevezése, kitalálása kérdések alapján

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Egy gyerek kimegy a teremből. A többiek eldöntik, milyen foglalkozást személyesítsen meg. Miután visszatért, húsz kérdést tehet fel annak érdekében, hogy kiderítse, vajon mi lehet a foglalkozása. Jelöljünk ki egy bírót, aki számolja a kérdéseket.

A játék után beszéljük meg, hogy honnan találta ki a megfejtést.

A válaszok alapján más is lehetett volna?

Az összegyűlt szavakat az anyanyelvi tapasztalatszerzés folyamatában különböző szempontok szerint lehet alkalmazni. A szóbeli és írásbeli szöveg alkotásánál pedig szóanyagot ad szókapcsolatok, mondatok, történetalkotások, szerkesztéséhez.

II. ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

1. RÁHANGOLÓDÁS

a) Hangdetektív c. játék 1. sz. melléklet

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek feladata a hosszú mássalhangzók felismerése hallott szövegben.

A tanító egy-egy szó után megáll, picit vár. Ha koppantott, utána jelezhetik a tanulók döntésüket.

Pl. ha van a szóban hosszú mássalhangzó, becsukják a szemüket.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

b) Az időben való tájékozódást segítő feladatok

A) Napok-napszakok sorrendjének megállapítása (7. b) melléklet)

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek kivágják a mellékletből a táblázatot és a szócsíkokat. Miután időrendi sorrendbe tették és szétválogatták napok és napszakok szerint, beragaszthatják a táblázat megfelelő oszlopába. Könnyítésképpen ennek a csoportnak nincs külön kérdés a feladat után.

B) Napok-napszakok sorrendjének megállapítása, betűrejtvény megoldása 7. a) melléklet

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek kivágják a mellékletből a táblázatot és a szócsíkokat. Miután időrendi sorrendbe tették és szétválogatták napok és napszakok szerint, beragaszthatják a táblázat megfelelő oszlopába. Ezután a feladat alatti két kérdés is oldják meg.

3. REFLEKTÁLÁS

Mondatépítő játék kérdőszavak segítségével

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Készítsen a tanító színes kártyákat az alábbi minta szerint. Célszerű háromféle színt használni. Mindegyik kártyából ugyanannyit szükséges készíteni. Összesen annyi kártyát kell készíteni, amennyi az osztálylétszám. A gyerekek húzzanak a kártyák közül. Mindenki keressen magának három ugyanolyan színű társat. A gyerekek feladata az, hogy gyűjtsenek a kérdésekre válaszoló szavakat a kedvenc elfoglaltságukról. Mindenki a saját kártyájára írhatja a szavakat. (Lehet gyurmaragasztóval a kérdést egy lapra rögzíteni és alá írni a szavakat.) Ezután tanítói segítséggel alakuljanak új, vegyes színű csoportok. A feladatuk az, hogy írjanak mondatokat a kedvenc időtöltésükről az összegyűjtött szavak segítségével.

MIKOR? HOL?	KI? MI? KIK? MIK?	MIT CSINÁL? MIT CSINÁLNAK?
----------------	----------------------	-------------------------------

III. ISMERKEDÉS A SZÖVEGGEL

1. RÁHANGOLÓDÁS

Illusztráció megfigyelése

Jóslás c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek a könyv illusztrációit vizsgálják. Az a feladatuk, hogy az **illusztrációk** alapján jósolják meg, hogy miről szólhatnak a szövegek. A szavakat írják a táblázatba.

Minden kisgyerekeknek legyen egy Jóslástáblája. A tanító is helyezze el ezt csomagolópapírra a falra, vagy vetítse ki írásvetítőn.

SZEREPLŐK	HELYSZÍN	ESEMÉNY

LEHETŐSÉGEK TOVÁBBI FELADATOKRA

- Felolvashatjuk/felolvashatják egymásnak a történeteket. Amikor a tanító vagy a felolvasó kisgyerekek megáll, megjósolhatják a történet folytatását.
- Ha elolvasták a történetet, visszatérhetünk erre a feladatra, és összehasonlítják az olvasottakat a jóslataikkal.

Szómagyarozatok: *balerina, kerámia*

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Szavak magyarázatának módja

1. A szavak pontos elolvasása, 2. szótagolása, értelmezése, 3. mondatba foglalása, 4. új szövegkörnyezetben való alkalmazása

Már elkezdhetik a gyerekek a szótárak használatának elsajátítását.

Pl. Magyar szókincstár (Tinta Kiadó)

2. JELENTÉSTEREMTÉS

Szöveghű, élményt adó felolvasás, előzetes felkészülés után (jól olvasó gyerekek)

a) Szövegrészek felolvasása felkészülés után

Kapcsolatok keresése a szövegek és az illusztrációk között

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A tanító előző nap jelöljön ki négy gyereket, akik vállalják a hangos, bemutató felolvasást.

b) Ki a legjobb TV bemondó? felolvasó játék Olvasás értékelő kocka

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A felolvasásra vállalkozó kisgyerek kiül az osztállyal szemben egy pad/asztal mögé. Az olvasás megkezdése előtt az **Olvasásértékelő kockával** dobjanak. A tanuló felolvassa a szövegét. Az osztály vagy a csoport értékeli a felolvasást abból a szempontból, melyet a kocka mutat.

A felolvasás után mindig közösen beszéljék meg a szempontoknak való megfelelést. Fokozatosan bővítsük a szempontsort, hogy minden kisgyerek el tudja sajátítani a hangos felolvasás helyes technikáját.

3. REFLEKTÁLÁS

Beszélgetés a szövegről

A jóslás és az olvasottak összevetése

Tanulói reflexiók meghallgatása.

– Szeretem, nem szeretem elfoglaltságok

IV. SZÖVEGFELDOLGOZÁS – SZÖVEGÉRTŐ KÉPESSÉG FEJLESZTÉSE

1. RÁHANGOLÓDÁS

Szövegértelmező feladatok az olvasott történetek iskola utáni elfoglaltságairól.

Egy percünk a tied!

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekeket valamilyen szempont szerint válasszuk ki (nevek kezdőbetűinek ábécé rendje, nevek szótag-száma stb.). Mindegyikük kap egy percet, s ez alatt a perc alatt a számára legkedvesebb elfoglaltságáról beszélhet.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

a) Jelöléstábla

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekeknek az lesz a feladatuk, hogy most úgy olvassák el a szöveget, hogy használják a Jelöléstáblát a már megismert széljegyzet szimbólumaival. A jelöléstáblát egy fóliában téve a csoportoknál elérhető helyen tartjuk. Aki bizonytalan, megnézheti a jeleket.

A lassabban haladó gyerekek: A beszélgető sarokban folytassuk velük a munkát. Olvassuk vagy olvastassuk fel mondatonként a szöveget. A gyerekeket kövessék azt a szemükkel. Minden mondat után álljunk meg, hagyjunk időt a jelek elhelyezésére.

b) Mélyebb szövegértést segítő, elemző műveletek (5. a) sz. melléklet)

A) A szöveg mondatainak pontos felidézése. A megértés bizonyítása a feladat megoldásával (lassabban haladó tanulók)

Igaz? c. feladat

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az „igaz” jele egy pipa a körben, a „hamis” jele egy vízszintes vonal.

B) 5. b) sz. melléklet

A megértés bizonyítása a feladat megoldásával (jó olvasási és szövegértő képességgel rendelkező tanulók)
„TOTÓ”

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A szöveghez kapcsolódó kérdésekre kell a megfelelő választ megtalálni (1, 2, X)

Ellenőrzés: felolvasással, önellenőrzés

3. REFLEKTÁLÁS

Egy témáról különböző szerepekben

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Frontális munka keretében dolgozzunk a gyerekekkel. A gyerekek feladata az lesz, hogy mesélik el a történetet a szereplők nézőpontjából. Hogyan élték meg ők az eseményeket?

Készítsünk el a szereplők neveit névkártyákon és számozzuk meg azokat! (ZSÓFI, LILLA, KATA, PETI)

- Helyezzük el a névkártyákat az osztályterem négy sarkába. A sarkokat számozzuk meg! Kérjük meg a gyerekeket, hogy menjenek ahhoz a névhez, amely nekik a legszimpatikusabb volt a történet alapján.
- Az egy névnél csoportosulóknak az lesz a feladata, hogy képzeljék magukat a szereplő helyébe. A gyerekeknek adjunk lehetőséget arra is, hogy beszélgessenek az adott szereplőről, cseréljék ki gondolataikat, mondják el egymásnak véleményüket. (3 perc)
- A CSÖNDJEL alkalmazásával hagyjunk időt minden kisgyereknek az önálló gondolkodásra! Milyen gondolataid lennének ha te lennél...szerepében? (2 perc)
- Húzzunk egy számot (pl. 3.). Ekkor az ebben a sarokban lévő gyerekek (pl. akik LILLA szerepébe képzeltek magukat), mondják el, ők hogyan élték meg az elolvasott helyzetet. Ezután a többi sarkot is hallgassuk meg! Egy-egy szereplőre 3-3 percnyi időt tervezzünk.

LEHETŐSÉG TOVÁBBI FELADATOKRA

- Dramatikus játék keretében megjeleníthetjük az eseményt.
- Belső hang: Monológot is mondhatnak a gyerekek egyes szereplők bőrébe bújva. Ki is hangosíthatjuk a szereplők gondolatait.

TANÍTÓI, INSTRUKCIÓK

A szereplők mögé álljon még egy kisgyerek. Az éppen megszólaló szereplő (pl. Zsófi) mondatai után a mögötte álló tanuló azokat a gondolatokat hangosítsa ki, amit az éppen beszélő (Zsófi) gondolhatott, miután megszólalt.

V. A HANGOS OLVASÁS TECHNIKÁJÁNAK GYAKORLÁSA

1. RÁHANGOLÓDÁS

A) Szókapcsolatok pontos megfigyelését fejlesztő tréningek (jó olvasási készséggel rendelkező tanulók) 6 b) sz. melléklet

Hangos és néma értő olvasás gyakorlása

Szótábla – az olvasás technika fejlesztésére

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek önállóan és némán elolvassák a szótábla szavait. Ezután a tanító megadja a szavak koordinátáit, és szólítja a gyerekeket. Azok felolvassák hangosan a megtalált szót.

LEHETŐSÉG TOVÁBBI FELADATOKRA

- A szót mondani először és a koordinátákat kérni.
- Kérheti a tanító szótagolva (majd egybe), váltakozó hangerővel (suttogva, hangosan tátogva, normál hangerővel...).
- Nehezítheti, hogy mondja a koordinátát, és irányt is ad mellé (pl. A3 fölötti szó stb.).

B) Szókapcsolatok pontos megfigyelését fejlesztő tréningek (lassabb ütemben olvasó tanulók) 6 a) sz. melléklet

Hangos és néma értő olvasás gyakorlása

Szótábla – az olvasás technika fejlesztésére

2. JELENTÉSTEREMTÉS

OLVASÁS PÁRBAN

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az egymás mellett ülő gyerekek alkossanak párokat. A párok válasszanak ki egy szövegrészletet. A jó ütemben olvasó gyerekek az egész szöveget olvashatják. A lassabb ütemben olvasóknak vagy olvasástechnikai nehézségekkel küzdőknek jelöljük meg, hogy ők csak a párbeszédese részeket olvassák. Adott idő alatt (2-7 perc) a párok felolvassák egymásnak a kiválasztott szövegrészletet. Először az egyikük, majd rövid értékelés után a másikuk olvassa fel a szöveget. Csak egymásnak olvasnak, értékelnek. A tanító járjon körbe, hallgasson bele mindegyik csoport olvasásába, segítse a kritikus, de dicsérő értékelést. Segítségképpen a táblán vagy az osztályterem falán legyenek ott a hangos olvasás értékelésének szempontjai.

3. REFLEKTÁLÁS

Rögtönzés

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Az egymás mellett ülő párok válasszanak ki egy a történetesorból egy szereplőhöz kapcsolódó részletet. Találjanak ki olyan helyzeteket, amelyeket nem ismerünk a történetből. Kitalálhatnak új változatokat a már megtörtént eseményekre.

A bemutatás rangsorát eldönthetjük úgy, hogy a párok jelentkeznek, és egyikük monogramját felírjuk a táblára. Sorba alá a többiekét, vagy megszámozzuk a párokat, csoportokat. A számokat egy kis zsákocskába tesszük. Véletlenszerűen húzunk belőlük.

VI. A SZÖVEGÉRTŐ OLVASÁS KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE

1. RÁHANGOLÓDÁS

Részenként szövegfeldolgozás

A *hiányzó láncszem* c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A tanító előkészít egy szövegrészletet (az olvasmány, ismert szöveg stb.) úgy, hogy kitöröl belőle pár szót (az osztály képességeinek megfelelő számút és nehézségűt). Felolvassa a szöveget úgy, hogy a kitörölt szó helyén kis szünetet tart. Ezalatt a gyerekek leírják a füzetükbe azt a szót, amely szerintük hiányzik. Kérésre meg le-

het ismételni a felolvasást. Végül felolvassa a teljes szöveget. A helyesen tippelők két pontot kapnak, akinek a leírt szava beleillik a szövegkörnyezetbe az egy pontot kaphat. Ennek a szónak a helyességéről rendezzenek vitát.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

- a) Megértésre irányuló elemző műveletek
A megértés bizonyítása a feladat megoldásával
A) B) 8. a) és b)

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerek olvassák el a melléklet szövegét. Az elolvasott szöveg alapján töltsék ki az órarendet. Használják a nevek kezdőbetűjét (monogramot), illetve a délutáni elfoglaltságot rövidítsék. Ezután tudnak válaszolni a feltett kérdésekre (egy szó is megfelelő a válaszhoz).

- b) Szereplők

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Alkossanak a gyerekek tanítói segítséggel 4 fős csoportokat. Minden csoportnál legyen kettő darab A4-es lap. Minden csoport húz egy szereplőnevet (Zsófi, Lilla, Kata, Peti).

A csoportok feladata az, hogy

- rajzolják le a szereplőt
- gyűjtsék össze az olvasottak alapján megismert tulajdonságaikat
- színezzék be azokat a tulajdonságokat, melyeket a legfontosabbnak gondolnak

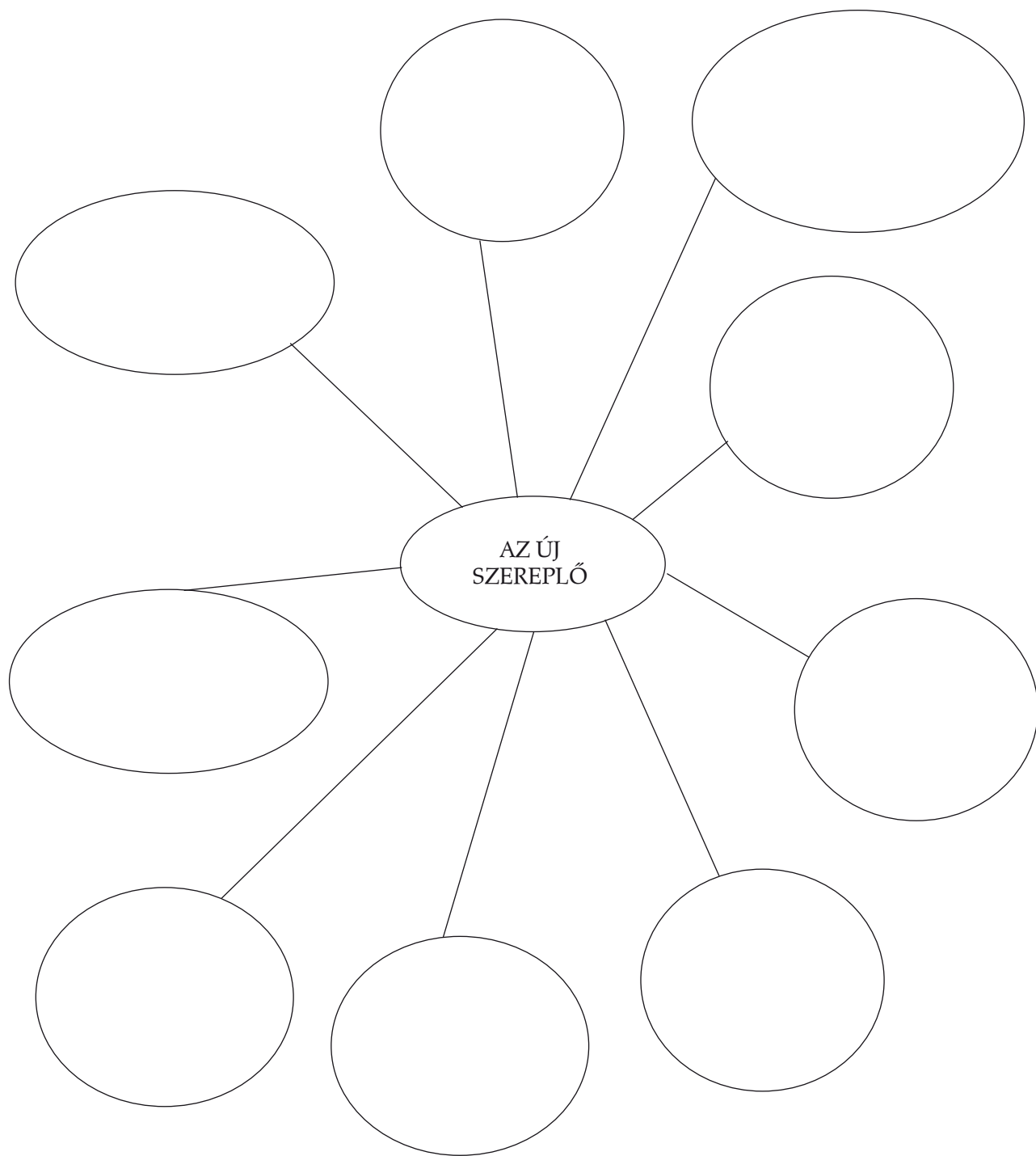
3. REFLEKTÁLÁS

Ötletterkép

TANÍTÓI INSTRUKCIÓ

A csoportoknak az lesz a feladata, hogy találjanak ki egy új szereplőt a történethez. Beszéljék meg, milyen ez a szereplő. Hogyan néz ki? Milyen külső és belső tulajdonságai vannak? Töltsék ki az ötletterképet az új szereplő tulajdonságait kifejező szavakkal.

Tegye ki a tanító az ötletterképeket a falra, és beszéljék meg, ki milyen új szereplőt képzel el a történetbe. Nem szükséges minden csoportot egyszerre meghallgatni, vissza lehet térni a szereplők jellemzésére.

VII. A SZÖVEGÉRTŐ OLVASÁS KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE DRÁMAJÁTÉKKAL

1. RÁHANGOLÓDÁS

Tájékozódás a könyvek világában

- a könyv részeinek megkülönböztetése
- a könyv tartalmának megállapítása és megfogalmazása szóban

Könyvleltár c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A tanító egy olyan magyar gyerekirodalmi művet válasszon, amelyet a gyerekek valószínűleg nem ismernek. Miután jól megnézték, körbeadják egymásnak. A tanító hívja fel a figyelmüket arra, hogy jól vizsgálják meg a

könyvet. Érdeemes párosával játszani és a könyv több példányát használni (iskola könyvtár). Amikor mindenki megnézte a könyvet, következhetnek a kérdések: Pl. Ki volt a szerző? Mi volt a könyv címe? Hány oldalas volt a könyv? Volt-e kép a borítóján? Szépirodalmi vagy ismeretterjesztő a könyv? Stb.

A tanító mindig egy-egy párt/gyereket kérdez. Ha valaki megakad: passzol. Minden jó válaszért egy pont jár.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

Kreativitást fejlesztő játék, helyzetgyakorlatok szövegértelmezéssel

Kitaláló c. játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek körben ülnek. A tanító által kijelölt gyerek elkezd a játékot. Elmondja, hogy mi a kedvenc délutáni elfoglaltsága.

Továbbadja a szót a mellette lévőnek. Közben a többiek figyelnek az elhangzottakra. Ha mindenki sorra került, kapnak egy-egy papírlapot és ceruzát, majd leírják egy mondattal, hogy ők mit szeretnek csinálni. A papírdarabot összehajtják és egy kosárba, zsákba, dobozba teszik. Ezután egy vállalkozó gyerek húz egy lapot. Némán elolvassa a rajta lévő elfoglaltság nevét. Néma játékkal elmutogatja. Ki kell találni, hogy mi az elfoglaltság és kihez tartozik.

3. REFLEKTÁLÁS

Szerepjáték – improvizáció

Képzőőő c. játék

Mi lenne ha...? c. játék

Szerep-szerepváltás-szereplőváltás

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Többféleképpen játszható:

- Alkalmas a szereplők és a délutáni tevékenységek összecszerelésére és ebből egy új szituáció megfogalmazására szóban. Az ügyesebbek néhány mondattal le is írhatják.
- Lehet a gyerekektől/csoportoktól kérni, hogy időre találjanak ki 5 valós és 5 elképzelt kérdést a szöveghez.
- Történet folytatása, következmények megfogalmazása, ha megváltoznak a körülmények (szereplő, tárgy stb.).

VIII. ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS LEHETŐSÉGE

1. RÁHANGOLÓDÁS

Hangdetektív c. játék 1. sz. melléklet

Hosszú mássalhangzó felismerése hallott, olvasott szövegben. A mássalhangzók (rövid-hosszú) ejtéséről és írásáról szerzett tapasztalatok felidézése.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A melléklet a gyerekek füzetébe most már be van ragasztva. Keretezzék be a gyerekek azokat a szavakat, amelyekben hosszú mássalhangzók találhatók. Az egyjegyűeket színezzék kékre a kétjegyűeket egy választott színre.

Ellenőrzés: válogató olvasás, írásvetítő, tábla.

2. JELENTÉSTEREMTÉS

A) Hosszú mássalhangzós szavak megismerése, felismerése, rögzítése 2. sz. melléklet
 Mondatalkotás szóban
 Szókincsbővítés
Figyelj, fülelj, felelj! című játék

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A gyerekek tanítói segítséggel dolgozhatnak. Az első keretben lévő szavakat elolvassák, megfigyelik.

Egy papírlappal letakarják az első mezőt, majd önállóan dolgoznak. A második mezőben a hiányzó magánhangzókat kell pótolniuk, a harmadik mezőben a hiányzó hosszú mássalhangzókat. Ellenőrzést önállóan végezhetnek. Összehasonlítják a letakart keret szavait a munkájukkal.

B) Hosszú mássalhangzós szavak megismerése, felismerése, rögzítése
 Mondatalkotás szóban
 Szavak rokon értelmű párjának megkeresése

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

A rácsokba a sorok előtti szavak rokon értelmű párját kell írniuk. Segítenek a megadott betűk. A szürkével beszínezett ablakokban található betűk helyes sorba rendezésével kapják meg a helyes megfejtést (SZERENCSE)

3. REFLEKTÁLÁS

Leveled érkezett! c. játék 4. sz. melléklet

ESZKÖZÖK: Boríték, rajta jól láthatóan a kisgyerek neve, a borítékban a melléklet mondatai felvágva legyenek elhelyezve.

Mondatok önálló, néma olvasása, a megértés bizonyítása cselekvéssel.

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Névre szóló borítékokat oszt a tanító a gyerekeknek. A borítékon a tanuló beceneve legyen jól olvashatóan, hogy messziről is lehessen látni. A tanító felmutatja a borítékokat, s az jön érte, aki látja valamelyiken a nevét.

A kisgyerek kimegy, elolvassa a levelet. Először megmutatja a többieknek, hogy hány szóból fog állni a mondat. Ezután mutogatja a levél tartalmát. Ha kitalálták a gyerekek, meg lehet tapsolni a szereplőket. A mondatok felkerülhetnek gyurmaragasztóval a táblára.

LEHETŐSÉG TOVÁBBI FELADATOKRA

Differenciált munkáltatás keretében változatos módon felhasználhatók.

A szóbeli szövegalkotás képességét fejleszti, ha pl. ez jelöli egy történet címét, vagy a mondat előtti- utáni mondatokra lehet példákat sorolni stb.

A mondatok köré új történet alkotható szóban és írásban.

A mondatokból kikereshetők a hosszú mássalhangzós szavak, ezek ábécébe rendezhetők, új mondatba illeszthetők stb.

IX. ÍRÁS, ÍRÁSHASZNÁLAT

1. RÁHANGOLÓDÁS

Íráshasználatot fejlesztő gyakorlat

Az *Iskola után* c. szöveg illusztrációjához a Ki? kérdőszó alapján hosszú mássalhangzót tartalmazó nevek gyűjtése, leírása, ábécérendbe sorolása

A nevek mondatba foglalása

2. JELENTÉSTEREMTÉS

A) Hosszú mássalhangzós szavak (lassabban haladó gyerekek) 1. sz. melléklet

A mássalhangzók időtartamának helyes jelölése. Kiegészítés, másolás, csoportosítás az alapján, hogy a mássalhangzó hosszú egyjegyű vagy kétjegyű-e.

Önellenőrzés – hibajavítás

Lehetőség további feladatokra: ábécé rend, szótagolás, elválasztás, mondatba helyezés stb.

B) Hosszú mássalhangzós szavak 2. sz. melléklet

A mássalhangzók időtartamának helyes jelölése. Kiegészítés, csoportosítás, tollbamondás. A csoportosítás az alapján történjen, hogy a szóban hosszú egyjegyű vagy hosszú kétjegyű mássalhangzó található-e.

Önellenőrzés – hibajavítás

LEHETŐSÉG TOVÁBBI FELADATOKRA: ábécé rend, szótagolás, elválasztás, mondatba helyezés, 3-4 összefüggő mondat alkotása, emlékezetből való leírása

C) Mondatalkotási és kapcsolási feladatok

Vad válaszok. c. játék

Szóbeli szövegalkotás/rögzítés írásban

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Minden játékos három papírt kap. Az egyik papírra felírnak egy kérdést, a másira egy tárgyat, személyt megnevező szót, a harmadik lap üresen marad. Erre kerül majd a válasz. Azokat a papírokat, amelyekre írtak, külön-külön tartóba helyezik, összekeverik. A játékosok egy kérdéses és egy megnevező szót tartalmazó papírlapot húznak. A náluk lévő üres lapra egy olyan választ írnak a kérdésre, amelyben benne van a tárgyát/személyt megnevező szó. A kérdéseket és a válaszokat is felolvassák, a leghumorosabbakat le is írhatják.

3. REFLEKTÁLÁS

a) Visszatekintés

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Rendezzenek a párok vagy két csoport vitát a fiúk és lányok szabadidős tevékenységeiről (pl: foci, babázás stb.).

Érveljenek a fiúk/lányok játéka mellettük ill. ellene.

b) Kilépőkártya (9. sz. melléklet)

TANÍTÓI INSTRUKCIÓK

Kérjük meg a gyerekeket, hogy egészítsék ki a mondatokat.

A legfontosabb dolog, amit megtanultam,

Ami a leginkább tetszett,

Ami leginkább problémát okozott,

Akitől a legtöbbet tanultam,

Amit még szeretnék tudni,

DIFFERENCIÁLT KÉPESSÉGFEJLESZTÉSRE ALKALMAS FEALADATOK 10. sz. melléklet

Iskola után

Zsófi

Anyu szerint jó lenne, ha balett-táncos lennék. Én fodrász szeretnék lenni.

Iskola után mindig a nagymamám kísér balettórára. Amikor elmeséltem neki, hogy fodrász leszek, azt mondta, attól még balettozhatok.

Lilla

Nálunk a családban mindenki zenél. Én is választhatok egy hangszert, amelyen megtanulok játszani. Apa zongorázik, anya hegedül. A bátyám dobol. Mit tegyek? Minden kedvenc hangszerem foglalt.

Kata

Anyu kérte, hogy jelentkezsek kerámia szakkörre. Az iskolában azt mondták, hogy csak azok járhatnak, akik szépen tudnak rajzolni. Én olyan szépen rajzolok, hogy már az óvó néni is mindig kitette a képeimet a falra.

De azt senki nem mondta meg, hogy mi az a kerámia.

Peti

Most még csak délutánonként járok úszni. Pár év múlva, ha nagyobb leszek, az uszodában kezdem a napot. Apu vízilabdaedző. Szeretnék a csapatában játszani.

1. SZÁMÚ MELLÉKLET

potyog, pottyán, zeller, álmos, mókus, pettyes, hattyú, fonnyad,
csörren, csörög, ügyes, meggy, héj, varr, száll, orr, jobb, egyik,
állat, holló, cipő, szomorú, ősszel, könnyű, barátság

orr	állat	meggy	_rr	_ll_t	m_ggy	o__	á_at	me__
jobb	holló	ősszel	j_bb	h_ll_	_ssz_l	jo__	ho__ó	ő__el
varr	zeller	könnyű	v_rr	z_ll_r	k_nny_	va	ze__er	kö__ű

3. SZÁMÚ MELLÉKLET

Repül (ll)	S	Z						
Zörög (rr)	C	S						
Kecses, hófehér vízimadár (tty)	H							
A „rövid” ellentéte (ssz)	H							
Leesik (tty)	P							
Tűvel és cérnával teszi (rr)	V							
Ilyenkor sárgulnak a levelek (ssz)	Ő							
Fekete madár (ll)	H							
Pontokkal díszített (tty)	P	E						
Szaglószer (rr)	O							
Élőlény (ll)	Á							
Távol (ssz)	M							

A megfejtés: _____

4. SZÁMÚ MELLÉKLET

Pettyes a katicabogár.	Messze dobom a labdát.
Ruhát varrok.	Lepottyantam a fáról.
Hattyút látok a vízen.	A galamb az ablakra száll.

5. A) SZÁMÚ MELLÉKLET

Igaz?

- Nóri fodrász szeretne lenni.
- Norbi testvére dobolni szeret.
- Fanni rajz szakkörre jelentkezett.
- Pár év múlva Feri reggelente úszással kezdi majd a napot.

5. B) SZÁMÚ MELLÉKLET

TOTÓ

1. Mi szeretne Nóri lenni?
 1. fodrász 2. bajnok x. balerina
2. Mikor jár Nóri balettóra?
 1. iskola előtt 2. iskola közben x. iskola után
3. Milyen hangszeren NEM játszik Norbi egyik családtagja sem?
 1. hegedű 2. gitár x. zongora
4. Milyen hangszert választott Norbi?
 1. dob 2. hegedű x. még nem választott
5. Mihez ért Fanni a legjobban?
 1. a rajzolásához 2. a kerámiázáshoz x. a varráshoz
6. Ki dicsérte régebben Fanni rajzoló képességét?
 1. dada néni 2. óvó néni x. tanító néni
7. Hol kezdte Féri pár év múlva a napot?
 1. iskolában 2. vízlepergető x. uszodában
8. Mit szeretne Féri?
 1. vízilabdázni 2. úszni x. edzőnek lenni

6. A) SZ. MELLÉKLET

	A	B
1	nagymamám	jelentkeztem
2	balettórára	jelentkezzenek
3	balettozhatok	fogalmam sincs
4	választhatok	délutánonként
5	hangszerem	vízilabdaedző

6. B) SZ. MELLÉKLET

	A	B
1	nagymamám kísér balettórára	jelentkeztem kerámia szakkörre
2	fodrász szeretnék lenni	azok jelentkezzenek
3	uszodában kezdem a napot	kitette a képeimet a falra
4	választhatok egy hangszert	délutánonként járok úszni
5	kedvenc hangszerem	csukott szemmel kellett volna ülnöm

7. A) SZ. MELLÉKLET

szerda	reggel	éjjel	csütörtök	hétfő	hajnal	dél
kedd	este	délelőtt	vasárnap	szombat	péntek	délután

NAPOK	NAPSZAKOK

- a) Neked melyik a kedvenc _____? (Segítenek a vastaggal kiemelt betűk, csak sorba kell őket rendezned.)
- b) Rajzold le egy jellegzetes részét a táblázat mellé!

8. A) SZ. MELLÉKLET

hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek	szombat	vasárnap

Peti és Dénes nagyon jó barátok. Ritkán találkozhatnak, mert sok a délutáni elfoglaltságuk. Petinek pénteken délután furulya- és szolfézsórája is van. Dénes keddenként vízilabdaedzésre jár. Barátja karateedzésen található minden hét első napján. Csütörtökön Peti furulyázik, míg Dénes úszik. Hétfőgén családi programjuk van.

- Ki jár vízilabdázni? _____
- Melyik fiúnak van olyan délutánja, amikor két elfoglaltsága is van? _____
- Melyik napon találkozhatnak, amikor szabadok mind a ketten? _____
- Ki vonzódik a zenéhez? _____

hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek

Peti és Dénes nagyon jó barátok. Ritkán találkozhatnak, mert sok a délutáni elfoglaltságuk. Petinek pénteken délután furulya- és szolfézsórája is van. Dénes keddenként vízilabdaedzésre jár. Barátja karate edzésen található minden hét első napján. Csütörtökön Dénes úszik.

a) Ki jár vízilabdázni?

c) Melyik napon tudnak találkozni?

d) Ki vonzódik a zenéhez?

9. SZ. MELLÉKLET

KILÉPŐKÁRTYA

1. A legfontosabb dolog, amit megtanultam,

.....

2. Ami a leginkább tetszett,

.....

3. Ami leginkább problémát okozott,

.....

4. Akitől a legtöbbet tanultam,

.....

5. Amit még szeretnék tudni,

.....

10. SZ. MELLÉKLET

DIFFERENCIÁLT KÉPESSÉGFEJLESZTÉSRE ALKALMAS FELADATOK

Iskola után

1. Olvasd el a kérdéseket! Karikázd be a helyes választ!

Mikor jár Zsófi balettóra?

1. iskola előtt 2. iskola közben x. iskola után

Milyen hangszeren játszik Lilla bátyja?

1. zongora 2. hegedű x. dob

Mihez ért Kata a legjobban?

1. a rajzoláshoz 2. a kerámiázáshoz x. a varráshoz

Mit szeretne Peti?

1. vízilabdázni 2. úszni x. edző lenni

2. Kíváncsiskodj!

Mit kérdeznél Zsófitól? Írj néhány kérdést!

.....

.....

3. Melyik labdajátékról szólnak a mondatok? Írd a labdajáték nevét a mondat melletti vonalra!

a) A játékot asztal fölött játsszák. Az ütővel a háló fölött adogatják egymásnak a labdát.

.....

b) A játékot legtöbbször füves pályán játsszák. A cél az, hogy a labdát az ellenfél kapujába rúgják.

.....

c) Gyors, pattogó játék. Leginkább magas termetű játékosok játsszák. A cél az ellenfél kosarába dobni a labdát.

.....

.....

.....

4. Szemfüles

Olvasd el a szöveget!

Peti és Dani jó barátok. Ritkán találkoznak, mert sok a délutáni elfoglaltságuk. Petinek pénteken furulya- (f) és szolfézsórája (sz) van. Dani kedden vízilabdaedzésre jár. (v.e.) Barátja karatézik (k) a hét első napján. Csütörtökön Peti furulyázik, (f) Dani úszik.(ú) Hétfőn sokat játszanak (j) együtt.

a) Töltsd ki a fiúk órarendjét! Használd a rövidítéseket!

PETI

hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek	szombat	vasárnap

DANI

hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek	szombat	vasárnap

b) Válaszolj a kérdésekre!

Ki jár vízilabdázni?

Kinek nincs zeneórája?.....

Melyik fiúnak van olyan délutánja, amikor két elfoglaltsága is van?

Melyik napokon játszhatnak együtt?.....

.....

FÜGGELÉK

VIGYÜK HAZA!

(Bálint Ágnes: Mazsola és Tádé)

Már egy hete folyton csak esett az eső. Egérkéék földbe vájt lakását elöntötte a víz, csak az éléskamra maradt szárazon. Itt szorongott az egész család, az egérgyerekek nagy örömére. Reggeltől estig papsajtot rágcsáltak meg repcemagot.

Egérkének időnként eszébe jutott Mazsola, a kismalac.

– Vajon mit csinálhat ilyen esőben? Át kellene mennem hozzá játszani.

– Hogyisne! – mondta Egér mama. – Az a kivájt tök, amiben laknak, talán már szét is ázott azóta. Maradj csak itthon, örülj, hogy biztonságos, földbe vájt lakásunk van. Ha nagyrészt teli is szaladt most vízzel, azért még mindig többet ér, mint a tökház; azt bármelyik pillanatban bekaphatja egy tehén.

Így beszélt Egér mama, és ha Manófalvi Manó, a szóban forgó tökház tulajdonosa hallotta volna, bizonyára jót mulatott volna rajta. Ugyan melyik tehén enne meg egy tököt, amelyiknek ajtaja, ablaka, füstölő kéménykéje van?

Nem, a tökháznak egyáltalán nem ártott az eső. Ablakát tisztára mosta, fényes zöld falán lefolyt a víz, és tócsába gyűlt az ajtó előtt.

– Légy szíves, Mazsola – fordult Manófalvi Manó a kismalachoz –, túrjál levezető árkot az esővíznek!

– Beleragad az orrom a sárba! – ellenkezett Mazsola. – Ilyen esőben nem lehet turkálni.

Manófalvi Manónak úgy rémlett, mintha már jó néhányszor látta volna Mazsolát esőben turkálni. Igaz, nem ilyen hetes esőben.

„Lehet, hogy most sokkal mélyebben ázott át a föld” – mentegette magában a lusta kismalacot, és kiment, hogy kapával húzza meg azt a bizonyos árkot. El is készült egykettőre a munkával, s éppen lerázta lapulevél köpönyegéről a vizet, mikor károgást hallott a magasból:

– Kár, kár, kár idehaza pizmogni, mikor a Futrinka utcában madárijesztő-kiállítás van!

Manófalvi Manó elnevette magát. Lám, az öreg varjú egyszer rászánta magát, hogy berepüljön a városba, s most lenézi azt, aki itthon maradt.

– Ereszkezd alább, Varjú koma! – kiáltott derűsen. – Szárátkozz kissé a tűz mellett, és meséld el, mit láttál!

– Azt nem lehet elmondani – közölte az öreg varjú, miközben lerázta szárnyáról a vizet, és bevonult a tökházba. – Azt neked is látnod kell, Manó barátom!

– Mit, Varjú bácsi? – Kapta fel a fejét Mazsola. – Mit kell Manócskának látnia?

– Azokat a gyönyörű madárijesztőket! – mondta, vagyis inkább lehelte áhítattal az öreg varjú. – Ó, barátaim! Én már sok madárijesztőt láttam, hiszen ifjú koromban hetedhét országot berepültem, de az a gazdagság, az a változatosság, ami a kiállításon elem tárult, mondhatom nektek, lenyűgözött. Vagy te talán tudad, Manó barátom, hogy manapság már a konzervdoboz is hozzátartozik a madárijesztők felszereléséhez?

– Gondolom, azzal csörömpölnek – vélte Manócska. Mazsola tátott szájjal hallgatott. Varjú bácsi pedig tovább ecsetelte a látottakat.

– Egy fővárosi kertészlet madárijesztőjét színes újságokba öltöztették, aztán az egészet beborították áttetsző műanyag esőkabáttal. Úgy csillogott, akár egy karácsonyfa. A másikon fényes konzervdobozok csilingeltek. Még hozzá a legkisebb szélfuvallatra is olyan lármásan, hogy két kis poszáta elrepült ijedtében, veszni hagyva a drága belépti díjat. Pedig az ilyen kis hetyke madarak nem szoktak félni a madárijesztőktől. Az az öreg madárijesztő a rétszéli borsóvetésen már többször panaszkodott nekem, hogy a kócbajuszát a cinkék, poszáták, mezei pacsirták egyszerűen szétcibálják, elhordják fészeképítéshez.

– Igen, erről én is hallottam – bólogatott Manócska. – És milyen a legújabb madárijesztő-divat?

– Láncok, fityegők, mindenféle csörömpölő holmi elől és hátul – válaszolt az öreg varjú megfontoltan. – De legalább ennyire divatosak a gyékényből, szalmából font népművészeti madárijesztők is.

– Manócska! – szólalt meg ekkor Mazsola. – Menjünk el mi is a kiállításra! Most rögtön!
 – Ilyen esőben? – Manócska nevetve csóválta a fejét. – Hiszen bőrig áznánk még az ernyő alatt is!
 – De úgy szeretném látni azt a csörömpölő madárijesztőt! – nyafogott a kismalac. – Meg azt is, amit szalmából fontak.

– Fonok én neked szalmából játék madárijesztőt – ígerte Manócska. Mazsola azonban fitymálva kijelentette, hogy a játék madárijesztőtől nem lehet megijedni.

Varjú bácsinak lelkiismeret-furdalása támadt, és elhatározta, hogy a manó segítségére siet: lebeszéli Mazsolát a kiállítás megtekintéséről. Károgva megszólalt hát:

– Nos, ami azt illeti, a kiállításon nem láttam egyetlen olyan madárijesztőt sem, amitől a magamfajta nagyobb madár megijedhetne. Az ormótlan, hórihorgas karóemberek kimentek a divatból. A mai madárijesztők inkább csak afféle játék babák.

No hiszen, csak ezt ne mondta volna az öreg varjú! Mazsolát most már megkötni sem lehetett.

– Játék babák! – ujjongott. – Hallod, Manócska, játék babák! Menjünk hamar, nézzük meg a kiállítást! A lapulevél köpönyeg nem ázik át!

– A fű azonban vizes, Mazsola – magyarázta a manó. – Mire odaérnénk, csuromvizesek lennénk, mintha megfürödtünk volna.

– Már bánom, hogy szóltam – restelkedett Varjú bácsi. – Annyira csakugyan nem érdekes a kiállítás, hogy érdemes lenne bőrig ázni miatta.

Mazsola elengedte ezt a füle mellett. Szaladt a lapulevél köpönyegért meg a csiperkebőr esernyőért, és Manócskát az ajtó felé ráncigálta.

– Siessünk, Manócska, nehogy becsukják a kiállítást!

– Ejnye, Mazsola! – szólt rá Manócska. – Hiszen vendégünk van!

Mazsola erre olyan szemrehányó pillantást vetett a tollas vendégre, hogy az egyszeriben föltápáskodott a tűzhely mellől.

– Kár, kár, kár, hogy olyan késő van már. Ideje hazarepülnöm.

Mazsola helyeselni akart, de Manócska gyorsan fejébe nyomta a sapkát, s erre örömeiben csak rőfögni tudott.

Mindhárman kiléptek az esőbe. A varjú elbúcsúzott, és sietve hazarepült. Manócska és Mazsola pedig elindult a párás réten át a távoli Futrinka utca felé. Lábuk nyomán tocsogott az esővíz. Ahogy mentek, minden széthajló fűszál vizet permetezett rájuk az ernyő alá. Így értek el a nagy őzlábgombához, ahol a mezei autóbusz megállója volt. A gomba alatt nem várakozott senki.

– Nemrég mehetett el a busz – állapította meg Manócska rosszkedvűen. Mérgező volt önmagára, amiért engedett Mazsola unszolásának, és kijött az esőbe, ahelyett, hogy otthon maradtak volna a száraz, meleg tökházban.

Mazsola csöndben, türelmesen álldogált mellette. Egyszer csak fölkapta a fejét. Ugyanabban a pillanatban Manócska is kinézett a gomba kalapja alól.

– Mintha valaki sírna – mondta tétován.

– Én is hallom – suttozta Mazsola. – Mintha az árvacsalán sírna.

Manócska azonban tudta, hogy a növények nem szoktak sírni. Ezért hát odacaplatott az árvacsalán-bokorhoz, amely felől a gyöngye, nyivákoló sírás hallatszott, hogy megnézzze, ki sír.

A bokor alatt, egy kis mélyedésben, úgy-ahogy védve az esőtől, apró, fekete-fehér pöttyös tengerimalacka feküdt. Mazsola hamarjában szólani sem tudott a meglepetéstől. A manó kérdezte meg:

– Mit csinálsz itt, te szegény kis tengerimalac?

– Sírok... – jött a válasz.

– De miért sírsz, te kis... hogyishívják? – kérdezte Mazsola, végre szóhoz jutva.

– Tádé a nevem – közölte a kis tengerimalac szipogva. – És azért sírok... – hangja elfúlt a szomorú visszaemlékezéstől. – Azért sírok, mert kiestem a kosárból.

– Miféle kosárból? – kérdezte Mazsola. – És hogyan eshettél ki?

– Fészkelődtem – szipogott a fekete pöttyös kis fehér malacka.

– Kezdem érteni! – mondta Manócska Mazsolának. Valaki felszállt az előző buszra egy kosár tengerimalaccal, és közben ez az egy, ez a kis fészkelődős kiesett a kosárból.

– És most mi lesz veled? – kérdezte kétségbeesve Mazsola.

– Majd ha jön a busz, szólunk a vezetőnek.

– I-i-i-íí... – harsant fel újult erővel a vékony, nyivákoló sírás. Mazsola szája is kezdett veszedelmesen lefelé görbülni. Az eső meg csak esett vigasztalanul.

- Vigyük haza! – sírt fel Mazsola. Manócska már várta ezt, és sietve tiltakozott.
- Nem, Mazsola, erről szó sem lehet!
- De vigyük haza, Manócska! – zokogott Mazsola. – Legalább mindig lesz kivel játszanom.
- Mintha nem volna elég játszópajtásod!
- De azok nem laknak nálunk!
- Más sem hiányoznék! Így is éppen elég szűken vagyunk abban a tökbén.

- I-i-i-ííí... – sírt a kis tengerimalac most már olyan erővel, mintha érezte volna, hogy nagy ellenállást kell leküzdenie. Manócska ellenállása kezdett is semmivé válni. Azért-e, mert sajnálta a kis jószágot otthagyni az esőben, azért-e, mert Mazsola is könnyben úszó szemmel nézett rá, vagy talán azért, mert úgy gondolta, hogy nem ártana, ha a kicsit önző mazsolának egy nálánál kisebbel kellene törődnie... végül is lehajolt, és fölemelte a kis tengerimalacot.

- No gyere, te Tádé! – mondta gyöngéden.

Mazsola fölvisított örömeiben.

- Aranyos Manócska! Rőfögött boldogan, és szökdécselve indult el a vizes fűben Manócska után, ki a lapulevél köpönyegbe takart kis tengerimalacot vitte.

Szerencsére az eső alábbhagyott. Mazsola úgy elfelejtette a madárijesztő-kiállítását, mintha hírét sem hallotta volna.

- Hazavisszük Tádét, hazavisszük Tádét! – dúdolta jókedvűen. Egyszer csak megállt, mintha földbe gyökerezett volna a lába. Rádöbbsent valamire, ami a nagyon nagy örömben eleinte fel sem tűnt neki.

- Manócska! – kiáltotta szemrehányó, panaszos hangon. – Hát engem... engem nem viszel?

Manócska szelíd mosolygással fordult hátra.

- Te már nagy vagy, Mazsola! Nagy és nehéz. Fogd szépen az esernyőt, és gyere utánunk.

Mazsola elnémult. Fogta az esernyőt, ahogy mondták neki, és szótlánul baktatott az esőtől síkos ösvényen Manócska nyomában. Rosszul esett neki, hogy Manócska, aki őt eddig mindig kis-malacként becézte, most, hogy találtak egy nála kisebbet, egyszeriben nagynak nevezi.

Már nem is örült olyan nagyon Tádénak.

KI FÜRDIK ELŐBB?

(Bálint Ágnes: Mazsola és Tádé)

A sok esőtől gyönyörű nagy lapulevelek nőttek a mező szélén, a fák alatt. Manócska kiválasztotta a három legsimábbat, legerősebbet, és Mazsola segítségével hazaszállította. Útközben elmagyarázta, hogy a régi, foszladozó köpönyegek helyébe készül újakat varrni. Mazsola helyeselt:

– Jól teszed, Manócska! A régi már olyan napszitta!

De amit délután – mikorra Manócska kiszabta és összeállította a köpenyeket – próbára került a sor, Mazsola lelkesedésének nyoma sem volt. Éppen a szénaboglyában hemperegtek ugyanis Tádéval, amikor Manócska kiszólt az ablakon:

– Mazsola! Gyere próbálni!

– Miért én, Manócska? – siránkozott Mazsola. – Próbáljon előbb Tádé!

– Csakhogy én a te köpenyedet férceltem össze! – mondta a manó. Mit volt mit tenni, Mazsola kellenlenül abbahagyta a pompás játékot, és a fél szénaboglyát magával sodorva, durcás képpel vonult be a tőkházba.

– Téged hívtalak próbálni, nem a boglyát – mondta Manócska, miközben leszedegette Mazsoláról a szénaszálakat. Mazsola nem szólt semmit, csak mérgelődött magában. Irigyen látta az ablakon át, hogy míg neki ott kell állnia egy összefércelt köpönyegben, Tádé továbbra is vígan játszik: felmászik a boglya tetejére, s vidám kacagással fejest ugrik a boglya körül felgyülemlett szénába.

– Egyenesen állj! – szólt rá Manócska. Később pedig megkérdezte: – Hónaljban nem vág?

– Mit tudom én! – morgott zsémbesen Mazsola.

– Hát emeld fel a karodat, és mozgasd!

– Van is kedvem hozzá – mondta Mazsola keserves képpel –, mikor Tádé kint játszik, én meg itt szenvedek!

– Ó, te szegény! – nevette el magát Manócska. – Vigasztaljon az a tudat, hogy amikor Tádé fog próbálni, te már megint vígan játszatsz odakint.

Mazsolát ez a kilátás egyáltalán nem derítette föl. Továbbra is csak azon morfondírozott, hogy mindig ő húzza a rövidebbet.

– Ezután mindig előbb neki szólj, Manócska! – szólalt meg váratlanul. – Az esti fürdéshez is őt hívjad előbb!

– Rendben van – mondta Manócska, gombostűt szorítva foga között. – És most szíveskedj szép lassan körbeforgni, hadd lássam, egyenes-e a köpeny alja.

Mazsola forgott, hol lassan, hol gyorsan, s mikor végre lekerült róla az összefércelt lapulevél köpeny, menekülésszerűen vágatott ki az ajtón.

A meleg szénában Tádé épp elszundikálni készült.

– Mindjárt mehetsz próbálni! – mondta neki Mazsola örvendezve. Már akkor hangzott is Manócska hívó szava:

– Tádé! Gyere próbálni!

– Megyek! – rebegte Tádé, és betotyogott a tőkházba.

Mazsola hanyatt dőlt a puha szénaágyon. Micsoda boldogság! Ő itt kint, a napfényben, a szénaillatban, a semmittevés boldog állapotában: Tádénak pedig most mondják odabent, hogy: „...forogj lassan körbe!”

Mazsola felült, és nyakát nyújtva belesett a tőkház ablakán.

– Hi! – mondta odabent Tádé kuncogva. – Csiklandoz a cérna. Hi! – És úgy nevetett, mint akit csakugyan csiklandoznak.

Mazsola olyasmit érzett, ami leginkább talán a csalódáshoz volt hasonló. Pedig Manócska azt mondta, hogy mikor Tádé próbál, akkor már ő vígan lesz.

Hm.

No, majd este a fürdésnél! Amikor Tádét fürdetik előbb. Mazsola ismét elnyúlt a szénában, és elképzelte: Tádé már javában fürdik, mikor ő még mindig kedvére turkálhat a sövénynél.

Sajnos, estére viharfelhők gyűltek össze a tőkház fölött. Mazsola ugyan kivonult egy kis vacsora utáni turkálásra, de alig nyomta kemény, ruganyos orrát a földnek, megdördült az ég.

„Húha! – gondolta Mazsola. – Ennek fele sem tréfa!”

Akkor már – potty, potty! – két kövér esőcsepp pottyant a fülére. Mazsola lemondóan ballagott vissza a tőkházba. Manócska éppen akkor töltötte ki a fürdővizet.

„Ez az! – gondolta Mazsola. – Essünk túl mielőbb a fürdésen. Aztán Tádét még majd javában mossák, mikor én már gyönyörű tiszta leszek!”

Azzal már ment is a dézsához, és készségesen mondta Manócskának:

– Itt vagyok, füröszthetsz!

– Előbb Tádét! – jelentette ki Manócska. – Te magad kérted, hogy mindig őt hívjam előbb, ha ilyesmiről van szó.

– Igen, de... – kezdte Mazsola, aztán hirtelen elhallgatott. Manócska kerekítette ki a megkezdett mondatot:

– ... de az idő elromlott, úgyse lehet már turkálni, akkor meg jobb túlesni az esti fürdésen. Ugyebár, ezt akartad mondani?

– Ezt – ismerte be Mazsola, minthogy fárasztó lett volna az igazság helyett valami más kieszelni. És Manócska úgyszólván észre szokta venni, ha füllentenek neki.

Így hát Tádé fürdött elsőnek. Mazsola a sarokból nézte, milyen vígan pancsikál a dézsában. Összefacsarodott a szíve, mikor elgondolta, hogy Tádé már szép tisztán fog a bölcsőjében kapálózni, őt meg Manócska még javában súrolja majd...

Fürdetés közben Manócska megkereste a szemével Mazsolát. Látva, hogy elárvultan ül a sarokban, megsajnálta.

– Gyere ide, Mazsola! – szólt neki. – Gyere, segíts Tádét fürdetni!

– Segíthetek? Igazán? – Mazsola nem akart hinni a fülének.

– Miért ne segíthetnél? Elég nagy vagy már!

Mazsola ragyogó szemmel lépett a dézsához. Óvatosan, nagyon óvatosan egy kis vizet loccsintott Tádé feje búbjára.

– Még! – mondta Tádé. – Még!

Mazsola örömmel tett eleget a felszólításnak. Észre sem vette, hogy Manócska lassan átengedi neki Tádé fürösztését. Kitűnő mulatság volt. Tádé boldogan lubickolt, bugyborékkolt, néha szembefröcskölte Mazsolát, színes buborékokat fújt a szappanos vízből, és azt játszotta, hogy ő egy kis vízcickány.

Mikor már körös-körül tócsákban állt a víz, Manócska szakavatott mozdulattal kiemelte Tádét a dézsából, és begöngyölte egy bolyhos zsályalevél törülközőbe. Mazsolának továbbra is szabad volt segítenie. Sőt míg Manócska kicserélte a fürdővizet, Mazsola egészen egyedül fektette a bölcsőbe a szárazra dörgölt Tádét.

– Mazsola, jöhetsz fürdeni! – szólt Manócska. Mazsola készségesen ment, de a fürdővízben ülve sem vette le szemét Tádéről.

– Nézd, Manócska, milyen tiszta! – mondta elragadtatással. – A fülét is nézzed, én mostam! És a talpacskája, látod, milyen szép rózsaszínű most, pedig az előbb még egészen fekete volt!

– Igen, emlékszem – mondta Manócska, és szorgalmasan súrolta Mazsola ugyancsak sáros csülköcskéit. Mazsola azonban nem ért most rá azon búsulni, hogy Tádé már tiszta, őt meg még csak most súrolják. Hogyan is ért volna rá, mikor egyre Tádében kellett gyönyörködnie – abban a Tádében, akit ő segített ilyen szép tisztára mosni.

A SÁRGARÉPA

(Bálint Ágnes: Mazsola és Tádé)

Tádé, a kis tengerimalac nagyon szerette a sárgarépát. Pontosan annyira, mint Mazsola, sőt ha lehet, talán még egy kicsivel jobban is. Szerencsére Manócska répavetése gyönyörűen sikerült. Nyár közepén már akkora sárgarépákat húzott ki a földből, hogy az öreg varjú nem akart hinni a szemének.

– Micsoda? Ezt te termeled, Manó barátom? Hiszen ezt kár, kár, kár megenni! Az ilyen remek példányokat kiállításra kell vinni! Díjat nyerhetsz velük.

– Itthon is van, aki csodálattal adózik kertem termékeinek – nevetett Manócska. – Figyelj csak ide! – Azzal elkiáltotta magát: Mazsola! Tádé! Ki kér sárgarépát?

Nagy lábdobogással egy szempillantás alatt ott termett a két malacka. Ez azért volt meglepő, mert Tádé általában jóval lassabban mozgott, mint Mazsola.

Az öreg varjú mosolyogva csóválta fejét.

– Igazad van, Manó barátom! Ahol ilyen keletje van a sárgarépának, ott csakugyan öröm vele foglalkozni.

Manócska kiválasztott két szép répát, és odaadta Mazsolának meg Tádénak. Azok megköszönték, s elvonultak az ökörfarkkóróhoz sárgarépát enni. Közben Mazsolának az a benyomása támadt, hogy Tádé répája egy gondolattal nagyobb az övéénél. El is kérte tőle, összehasonlítás végett. Megdöbbenve látta, hogy az övé rövidebb.

– Manócska! – fordult vissza azonnal fájdalmas képpel. – Az én répám rövidebb.

– Amennyivel rövidebb, annyival vastagabb! – mondta Manócska, aki ismerte Mazsolát, és nagyon vigyázott arra, hogy igazságos legyen. – Ha a szemednek nem hiszel, menj be, és mérd le a répákat a mérlegen. Akkor meggyőződhetsz róla, hogy súlyra mindkét répa ugyanannyit nyom.

Mazsola sajnálta holmi méríckelésre pocsékolni az időt. Különben is, ha Manócska azt mondta, hogy a két répa súlyra egyforma, akkor az úgy is van. Manócska még sohasem csapta be Mazsolát.

Letelepedtek az ökörfarkkóró tövében. Mazsola – biztos, ami biztos – rábeszélte Tádét, hogy cseréljenek répát. A kis tengerimalac ellenkezés nélkül adta át némileg hosszabb sárgarépáját a némileg vastagabbért. Ezek után Mazsolának az a kellemes érzése támadt, hogy ő jár jobban.

A hosszabb répát ugyanis tovább lehet rágcsálni, mint a vastagabb, de rövidebb répát.

Érdekes módon mégis az ő sárgarépája fogyott el előbb. Valószínűleg azért, mert Mazsola möhön, habzsolva szokott enni, Tádé pedig lassan, majszolgatva.

– Neked még van? – rökönödött meg Mazsola, miután lenyelte az utolsó falatot.

– Van! – felelte Tádé szelíd derűvel. Jó nagy darab volt még a répájából. Jóízűen rágcsálta, Mazsola meg csak nézte nézte, a kisémmizettek irigységével. Olyan érzése támadt, mintha ő nem is evett volna sárgarépát. Mintha egyáltalán nem is kapott volna. Ez az érzés annyira fájdalmas volt, hirtelen teliszaladt a szeme könnyel. Felsírt, olyan szívet tépően, hogy Manócska Varjú bácsival együtt aggódva szaladt oda hozzá.

– Mi baj, Mazsola? – kérdezte Manócska őszinte aggodalommal.

– Nincs sárgarépám! – zokogott Mazsola. – Neki meg még van!

Manócska és Varjú bácsi egymásra néztek.

– Hát ez csakugyan nagy szerencsétlenség! – szólt Varjú bácsi derűsen. – Hiába, Mazsola nagyobb, gyorsabban eszik.

Manócska is úgy találta, hogy a nagyobbak több sárgarépa jár, mint a kisebbnek. Adományozott hát Mazsolának még egy sárgarépát.

– Remélhetőleg ez kitart addig, amíg Tádé elmajszolja az övét!

A békesség tehát helyreállt. De csak látszólag. Mazsola ugyanis kárpótolni akarta magát az iménti nagy megrázkódtatásért. Mégpedig oly módon, hogy nem evett addig a sárgarépájából, míg Tádé be nem kebelezte a sajátját. A végét ugyan lerágta, és legszívesebben bekapta volna az

egészet, de nagy önuralommal kivárta, hogy végre-valahára Tádé lenyelje az utolsó falatot. Akkor diadalmasan orra elé dugta a Manócskától kapott sárgarépát.

– Ide nézz, Tádé, nekem még van egy egész!

Tádé eltátotta a szájacskáját. S bár az előbb már alig bírta legyűrti az utolsó falatot, most, hogy Mazsola hersegeve enni kezdte a másodsorra kapott sárgarépát, egyszerre ő is kedvet kapott hozzá.

– Nekem még van sárgarépám, neked meg már nincsen, be-e-e!

Ez több volt annál, amit Tádé kis szíve elviselhetett volna. Keserves zokogásban tört ki, és olyan keservesen sírt, hogy Mazsola szájából kifordult a falat.

– Ne sírj, Tádé! – mondta ijedten. – Ne sírj, inkább adok sárgarépát.

Erre csönd lett. Mire Manócska és Varjú bácsi az újabb sírástól felriasztva odaértek az ökörfarkkóróhoz, könnyeknek már nyoma sem volt. Mazsola és Tádé békésen majszolgatta két vége felől ugyanazt a sárgarépát.

– Miért sírt Tádé? – érdeklődött Manócska. Tádé csak pislogott, mert teli volt a szája. Mazsola felelt, kissé zavartan:

– Megijedt, hogy neki már nincs répája... nekem meg még volt.

Azt, hogy Tádét ő ríkatta meg a kárörvendéssel, jobbnak látta nem mondani. Tádé sem szólt semmit, noha már lenyelte a sárgarépát.

– No, csak hogy békesség van végre! – jegyezte meg Manócska, és elkísérte Varjú bácsit a kertajtóhoz. Mikor már elég messze voltak, Mazsola átölelte Tádét.

– Ne haragudj rám, Tádé! – mondta halkán. – Többet nem leszek ilyen.

– Milyen? – kérdezte Tádé érdeklődéssel. Mazsola zavarba jött. Semmi kedve sem volt részletesen megtárgyalni előbbi, nem túlságosan szép viselkedését. Különben is már elhatározta, hogy soha többé nem fogja Tádét ingerelni. Ez ügyben már minden szót fölöslegesnek érzett.

– Te vagy a leghelyesebb tengerimalac a világon – mondta Tádénak további magyarázkodás helyett. Tádé annyira meghatódott, hogy még a sárgarépát is elfelejtette rágni. Mazsolának kellett figyelmeztetnie.

Nagy egyetértésben rágcsálták hát a sárgarépát, míg csak össze nem ért az orrocskájuk.

HOL VAN A NYÚL NEVETŐHELYE?

(Vázsonyi Endre: Rémusz bácsi meséi)

– Ma miről fogsz nekem mesélni? – kérdezte a Kisfiú Rémusz bácsitól.

Rémusz bácsi úgy tett, mintha csodálkoznék.

– Hát nem azt beszéltük meg tegnap, hogy legközelebb te mesélsz nekem?

– Nem! – kiáltotta a Kisfiú. – Azt beszéltük meg, hogy mindig te mesélsz, és én néha segítek.

– Igazán? – ráncolta a homlokát az öreg. – Látod, milyen feledékeny vagyok!

– Nem vagy feledékeny – válaszolta a Kisfiú. – A mesékre is nagyon jól emlékszel.

– Hát akkor hogy lehet, hogy mégsem emlékszem arra, ami tegnap történt?

– Úgy, hogy tréfálsz – felelte a Kisfiú.

– Miért gondolod, hogy tréfálok? – kérdezte az öreg.

– Azért, mert látom rajtad. És különben is, ott ülsz a mesemondó padon.

Rémusz bácsi elnevette magát.

– Ami igaz, az igaz – mondta. – Itt ülök a mesemondó padon. És ha már egyszer itt ülök, kezdem is a mesét.

Egyszer azon vitatkoztak az állatok, hogy melyikük tud jobban nevetni.

– Én néha akkorát nevetek, hogy az oldalam is belefájdul – mondta a Medve.

– Velem akárhányszor megesik, hogy a négy lábamon sem bírok megállani a nagy kacagástól – felelte a Róka.

– Nekem még a falat is a torkomon akad, ha hirtelen elfog a nevetés – tódította a Farkas.

– Én nem nevetek ilyen nagyokat – jelentette ki a Mókus. – Én csak kicsiket nevetek, de egész nap.

– Én viszont igen-igen ritkán nevetek – mondta a Bika. – Ha azonban egyszer nekifogok, az én nevetésemtől visszhangzik az egész határ.

– Igazán nevetni való, ahogy a nevetésről vitatkoztok – nevetett a Gerle. – Nem az a kérdés, hogy ki nevet gyakrabban vagy hangosabban. A kérdés az, hogy ki nevet szebben. Márpedig arról még vitatkozni sem lehet, hogy a legszebben én nevetek!

– Ezt semmiképpen sem ismerhetem el – szólt közbe Mezeiné asszonyság. – Hallgassátok csak meg az én báránykisasszony leányaimat! Nincs, aki azoknál szebben vihog, és még ezenfelül gyakrabban is, hangosabban is!

Mindenki szólt valamit, mindenkinek volt valami dicsekednivalója, csak a Nyúl hallgatott.

– Hát neked egy szavad sincs a dologhoz? – kérdezték a többiek. – Te talán nem tudsz nevetni?

– Már hogyan tudnék! – felelte a Nyúl. – De hát én nem nevetek akárhol. Ha nevetni van kedvem, elmegyek a nevetőhelyemre.

– Hová? – ámuldoztak az állatok. – A nevetőhelyedre? Hát az meg micsoda?

– Hogyan? – kiáltotta a Nyúl. – Nem tudjátok, mi a nevetőhely? Nektek talán nincs is nevetőhelyetek?

– Nincs – vallották be az állatok.

Mindjárt meg is kérték a Nyulat, hogy magyarázza meg, miféle hely az a nevetőhely, mert ők is szívesen szereznének affélét.

– Van egy hely az erdőben – válaszolta a Nyúl –, ahol elfelejtek minden bajt, bosszúságot, és tüstént olyan nevetethetékem támad, mintha a talpamat csiklandoznák. Ott aztán addig nevetek, ameddig kedvem tartja. Ha megelégetem, hazajövök.

– Nem mutatnád meg nekünk azt a helyet? – kérdezték az állatok.

– Miért ne? – felelte a Nyúl. – De egyszerre csak egy állat jöhet velem. Mert ha többen jönnek, még elrontanátok az egész helyet.

Elsőnek a Róka ugrott fel.

– Én megyek! Ugye, engem viszel elsőnek? Hiszen én vagyok a legjobb barátod!

Vajon miért volt olyan serény a Róka? Azért, mert arra számított, hogy ott kint az erdőn, ahol senki sem látja, senki sem hallja, végre megfoghatja a Nyulat.

– Csak nem mégy vele kettesben az erdőbe? – súgta a Nyúl fülébe aggódalmasan a Teknős.

– Ne félts engem! – mosolygott a Nyúl.

A Nyúl és a Róka kiment az erdőbe. Egy tisztáson megállt a Nyúl.

– Megérkeztünk – mondta.

– Ez az a híres nevetőhely? – biggyesztette el a száját a Róka. – Mondhatom, hogy cseppet sincs jobb kedvem, mint amikor elindultunk.

– Ne türelmetlenkedjél! – intette a Nyúl. – Lesz itt nevetés rögtön, olyan, hogy különb se kell. Csak megtedd, amit mondok.

– Mit tegyek? – tudakolta a Róka.

– Látod ott azt a bambuszsort, mellette pedig azt a feketeszeder-sort?

– Látom.

– No, hát: a kettő között szaladj végig, amilyen gyorsan csak bírsz, egészen addig a vastag fenyőfáig!

A Róka elfutott. A fenyőfánál megállt.

– És most?

– Szaladj vissza.

A Róka megtette ezt is.

– Egy csepp nevetetnékem sincs – jelentette ki.

– Behunytt szemeddel szaladtál? – kérdezte a Nyúl.

– Nem én!

– No lám: ez a hiba. Rohanj végig még egyszer a bambuszsor meg a feketeszeder-sor között, de közben ki ne nyisd a szemedet!

A Róka nekiiramodott. Egy kicsit imbolygott, botladozott, mert szót fogadott a Nyúlnak: futásban sem nyitotta ki a szemét. Szaladt, szaladt – egyenesen neki a vastag törzsű fenyőfának.

Nagyot koppant a Róka feje a fa derekán.

– Jujjujjuj! – üvöltött a Róka. – Beszakadt a fejem, diribdarabra tört!

Hát beszakadni éppen nem szakadt be, diribdarabra sem tört a Róka feje, de az igaz, hogy csúful festett, mert akkorára dagadt hirtelen, mint egy kisebbfajta hordó.

A Nyúl nem állhatta meg nevetés nélkül, ahogy rápillantott. Végighemperedett a mohán, és fektében, gurultában is rázta a kacagás.

Amikor valamelyest lecsillapodott, megkérdezte a Rókától:

– No, hogy tetszik a nevetőhelyem? Remélem, kellemesen érezted magad, és máskor is eljössz egy jó kis nevetésre.

– Nevetésre? – vonított dühösen a Róka. – Inkább sírni volna kedvem! Hiszen még a szemem is bedagadt attól a nagy ütéstől!

– Nini! – adta a Nyúl a meglepettet. – Most látom csak, mekkorára dagadt a fejed! Mi történt veled? Csak nem rohantál fejjel a fának?

– De bizony, nekirohantam.

– Hogy tehetted ilyent? – csóválta a fejét a Nyúl. – Hát nem figyelmeztettelek, hogy semmiképpen be ne hunyd a szemedet, miközben a bambuszsor meg a feketeszeder-sor között szaladsz?

A Róka a fejfájástól annyira megzavarodott, hogy ő maga sem tudta már, mi az igazság: azt tanácsolta-e a Nyúl, hogy hunyja be a szemét, vagy azt, hogy tartsa nyitva.

– Azt mondtad, hogy ez a hely nevetőhely – nyögte panaszosan.

– Ezt mondom most is – bólintott a Nyúl.

– És azt ígérted, hogy lesz mindjárt nevetés, olyan, hogy különb se kell.

– Volt is! – felelte a Nyúl. – Nem hallottad, hogy mekkorát nevettem?

Csak most kapott észbe a Róka.

– No, megállj! – vicsorgatta a fogát. – Majd adok neked, amiért ilyen csúnyán becsaptál!

– Becsaptalak? Én? – tiltakozott a Nyúl. – Mindig is azt mondtam, hogy ez az én nevetőhelyem. Egyetlen szóval sem ígértem, hogy te fogsz nevetni.

A Róka nem is tudta hamarjában, hogy mit feleljen. A fejét tapogatta mérgesen, tehetetlenül.

A Nyúl nem állhatta meg, hogy ne hahotázzon még egyet. Azután – lippiti-klippiti – fürgén hazafutott.

- Nekem is van nevetőhelyem – mondta a Kisfiú.
- Igazán? – felelte Rémusz bácsi. – Eddig sosem mondtad.
- Most mondom.
- És elvezetnél arra a nevetőhelyre, ha megkérnélek rá?
- Nem – válaszolta a Kisfiú –, nem vezetlek el.
- Miért nem? – kérdezte sértődötten az öreg.
- Azért – nevetett a Kisfiú, mert az én nevetőhelyem *itt* van. *Ez az én nevetőhelyem.*
- No de ilyent! – csapta össze a kezét Rémusz bácsi. – Éppen itt van az én nevetőhelyem is!

Hát most mit csináljunk?

- Nevessünk együtt – ajánlotta a Kisfiú.
 - Nagyon helyes – mondta Rémusz bácsi. – Ha már közös nevetőhelyünk van, leghelyesebb, ha együtt nevetünk.
- Nevettek is mind a ketten, sokáig, sokáig – nem is tudták egészen pontosan, hogy min nevetnek.